VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ SÁU

19.6.2026 (5.5 Bính Ngọ)

Số 73+74 (4364+4365)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

SỐ BÁO ĐẶC BIỆT KỶ NIỆM 101 NĂM NGÀY BÁO CHÍ CÁCH MẠNG VIỆT NAM (21.6.1925 - 21.6.2026)

Báo chí phải góp phần bồi đắp văn hóa và khát vọng phát triển

[3, 4+5]

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm với các đại biểu tại buổi gặp mặt 101 nhà báo tiêu biểu đoạt Giải Báo chí Quốc gia qua các năm — Ảnh: TR.HUẤN

Nơi niềm tin tìm được chỗ đứng

[6]

Khát vọng trở thành điểm hẹn văn hóa toàn cầu

[14]

Giữ phần "người" trong âm nhạc thời AI

[17]

Báo chí phải góp phần bồi đắp văn hóa và khát vọng phát triển

●PGS.TS BÙI HOÀI SƠN; ảnh: TR.HUẤN

Kỷ niệm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam năm nay là dịp nhìn lại hành trình vẻ vang của nền báo chí do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện.

Đặc biệt, từ cuộc gặp 101 nhà báo tiêu biểu đoạt Giải Báo chí Quốc gia diễn ra chiều 16.6 tại Phủ Chủ tịch, những thông điệp của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tiếp tục nhấn mạnh yêu cầu báo chí cách mạng phải bám sát thực tiễn, tôn trọng sự thật, lấy lợi ích của nhân dân làm điểm xuất phát; giữ vững bản lĩnh chính trị, đạo đức nghề nghiệp, trách nhiệm xã hội và đổi mới mạnh mẽ trong thời đại số. Trong đó, báo chí còn phải góp phần bồi đắp văn hóa, đạo đức xã hội và khát vọng phát triển đất nước…

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm phát biểu chỉ đạo tại buổi gặp mặt

Các đại biểu tại buổi gặp mặt

Sứ mệnh cốt lõi của báo chí cách mạng

Hơn một thế kỷ qua, báo chí cách mạng Việt Nam luôn gắn bó máu thịt với dân tộc, với Đảng, với nhân dân và với lý tưởng độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Báo chí cách mạng ra đời không chỉ để đưa tin, mà trước hết để thức tỉnh dân tộc, truyền bá lý tưởng cách mạng, tập hợp lực lượng yêu nước, khơi dậy khát vọng độc lập, tự do và hạnh phúc. Vì thế, ngay từ buổi đầu, báo chí cách mạng đã mang trong mình một sứ mệnh lớn hơn nghề nghiệp: Phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, bảo vệ chân lý và lan tỏa niềm tin.

Trong đấu tranh giành độc lập, báo chí là vũ khí sắc bén trên mặt trận tư tưởng. Trong kháng chiến, báo chí có mặt nơi chiến trường, trên tuyến lửa, bên cạnh bộ đội, thanh niên xung phong và đồng bào cả nước. Trong thời kỳ đổi mới, báo chí góp phần mở đường cho tư duy mới, cổ vũ những mô hình hay, phát hiện nhân tố tích cực, phản ánh hơi thở đời sống, đấu tranh với trì trệ, tiêu cực, thúc đẩy hoàn thiện chính sách. Hôm nay, trong thời đại số, báo chí tiếp tục đứng trước một thử thách lớn: Giữ vai trò định hướng, dẫn dắt, tạo dựng niềm tin trong một không gian truyền thông đa chiều, rộng lớn và không ít nhiễu loạn.

Tại Lễ kỷ niệm 100 năm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh sứ mệnh của báo chí là "kiến tạo niềm tin, xây dựng đồng thuận, lan tỏa khát vọng phát triển". Đến cuộc gặp 101 nhà báo tiêu biểu năm nay, thông điệp ấy tiếp tục được cụ thể hóa bằng yêu cầu báo chí phải nói đúng sự thật, nói trúng vấn đề, làm cho công chúng thấy rõ hơn lẽ phải, lợi ích chung, từ đó thêm tin tưởng và cùng hành động. Trong kỷ nguyên phát triển mới, niềm tin xã hội chính là nguồn lực vô hình nhưng đặc biệt quan trọng để tạo đồng thuận, huy động sức mạnh toàn dân và nuôi dưỡng khát vọng phát triển đất nước.

> *"Tại Lễ kỷ niệm 100 năm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh sứ mệnh của báo chí là "kiến tạo niềm tin, xây dựng đồng thuận, lan tỏa khát vọng phát triển". Đến cuộc gặp 101 nhà báo tiêu biểu năm nay, thông điệp ấy tiếp tục được cụ thể hóa bằng yêu cầu báo chí phải nói đúng sự thật, nói trúng vấn đề, làm cho công chúng thấy rõ hơn lẽ phải, lợi ích chung, từ đó thêm tin tưởng và cùng hành động."*

Ngày nay, công chúng không thiếu thông tin. Thậm chí, chúng ta đang sống trong một thời đại quá tải thông tin. Mỗi ngày, hàng triệu dòng tin, hình ảnh, video, bình luận được lan truyền qua báo chí, mạng xã hội, nền tảng xuyên biên giới và các công cụ trí tuệ nhân tạo. Điều công chúng cần hơn cả không chỉ là tin nhanh, mà là tin đúng; không chỉ là thông tin hấp dẫn, mà là thông tin có trách nhiệm; không chỉ là cảm xúc tức thời, mà là tri thức giúp họ hiểu bản chất vấn đề, giữ được sự bình tĩnh và niềm tin vào điều tốt đẹp.

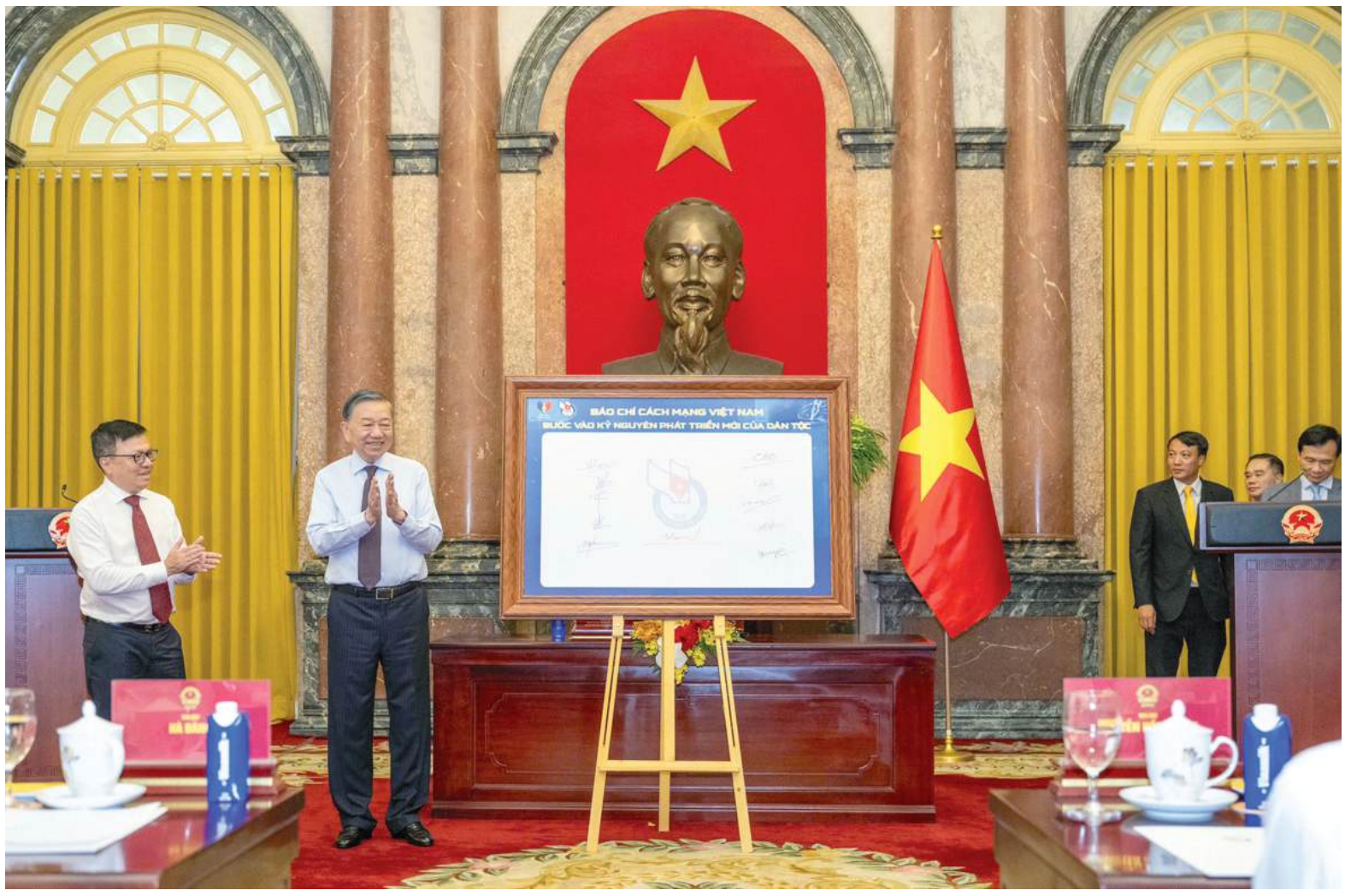
Trong bối cảnh ấy, báo chí chính thống càng phải trở thành điểm tựa của sự thật, lý trí và văn hóa. Một nền báo chí có trách nhiệm không chỉ phản ánh hiện tượng, mà phải lý giải bản chất; không chỉ chạy theo sự kiện, mà phải giúp công chúng hiểu sự kiện trong chiều sâu chính trị, pháp lý, văn hóa, đạo đức và nhân văn. Giữ niềm tin xã hội không có nghĩa là chỉ nói những điều thuận chiều hay né tránh vấn đề khó. Ngược lại, niềm tin được xây dựng từ sự trung thực và bản lĩnh. Báo chí phải dám nhìn thẳng vào sự thật, dám đấu tranh với tiêu cực, tham nhũng, lãng phí, vô cảm, quan liêu, nhưng phải đấu tranh bằng chứng cứ, lý lẽ và tinh thần xây dựng.

Vì vậy, yêu cầu bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và đấu tranh với thông tin sai trái, thù địch trong tình hình mới không thể dừng lại ở thái độ đúng, mà phải được nâng lên thành năng lực thuyết phục xã hội. Đó là năng lực của chứng cứ, của lập luận, của ngôn ngữ chuẩn mực, của thái độ bình tĩnh và của uy tín nghề nghiệp. Báo chí chính thống càng muốn dẫn dắt thì càng phải khách quan, sâu sắc, có văn hóa đối thoại, có khả năng giải thích chính sách và làm sáng rõ lợi ích chung bằng những sản phẩm báo chí có chất lượng. Điều đáng quý của báo chí cách mạng Việt Nam là trong mọi hoàn cảnh, báo chí luôn đứng về phía lợi ích của đất nước và nhân dân. Một bài điều tra nghiêm túc có thể góp phần ngăn chặn sai phạm. Một phóng sự nhân văn có thể đánh thức lòng trắc ẩn. Một tuyến bài phân tích chính sách có thể làm cho chính sách gần dân hơn, đúng hơn, trúng hơn. Một câu chuyện đẹp được kể đúng lúc có thể nhân lên niềm tin vào điều thiện.

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch
● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798
● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam
GIÁ: 10.000đ

Từ tinh thần cuộc gặp ngày 16.6, có thể thấy một chuẩn mực rất quan trọng: Báo chí không chỉ phát hiện vấn đề, mà còn phải góp phần mở đường cho giải pháp. Phê bình phải công tâm; cổ vũ phải có cơ sở; đấu tranh phải thận trọng, khách quan, không quy chụp, không làm nản lòng những người đang nỗ lực đổi mới. Trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, báo chí cần dũng cảm nhưng tỉnh táo, kiên quyết nhưng nhân văn, sắc bén nhưng luôn tuân thủ pháp luật và đạo đức nghề nghiệp. Đấu tranh với cái sai phải đồng thời bảo vệ cái đúng, bảo vệ người ngay thẳng, người dám nghĩ, dám làm vì lợi ích chung.

Trong kỷ nguyên mới của dân tộc, báo chí cần tham gia sâu hơn vào việc lan tỏa khát vọng phát triển. Khát vọng ấy phải được cụ thể hóa bằng những câu chuyện về con người Việt Nam hôm nay: Người công nhân sáng tạo trong nhà máy thông minh; người nông dân làm chủ công nghệ số trên cánh đồng; người thầy đổi mới phương pháp giáo dục; người bác sĩ tận tâm nơi tuyến đầu; người nghệ sĩ làm giàu bản sắc văn hóa dân tộc; người trẻ khởi nghiệp, sáng tạo, dấn thân vì cộng đồng. Khi báo chí kể được những câu chuyện ấy bằng trái tim ấm nóng và ngòi bút có trách nhiệm, báo chí không chỉ ghi chép lịch sử, mà còn góp phần làm nên lịch sử.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm với biểu trưng của Hội Nhà báo Việt Nam

Điều kiện để báo chí xứng tầm thời đại

Một thông điệp quan trọng của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm là yêu cầu báo chí phải "không ngừng tự đổi mới". Đây không chỉ là lời nhắc nhở, mà là yêu cầu sống còn. Thế giới truyền thông đang thay đổi nhanh hơn bao giờ hết. Những gì từng là lợi thế của báo chí truyền thống đang bị thách thức mạnh mẽ bởi mạng xã hội, nền tảng xuyên biên giới, trí tuệ nhân tạo, truyền thông cá nhân hóa và sự thay đổi căn bản trong hành vi tiếp nhận thông tin của công chúng.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm ký lưu niệm lên biểu trưng của Hội Nhà báo Việt Nam

> *"Một thông điệp quan trọng của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm là yêu cầu báo chí phải "không ngừng tự đổi mới". Đây không chỉ là lời nhắc nhở, mà là yêu cầu sống còn. Thế giới truyền thông đang thay đổi nhanh hơn bao giờ hết. Những gì từng là lợi thế của báo chí truyền thống đang bị thách thức mạnh mẽ bởi mạng xã hội, nền tảng xuyên biên giới, trí tuệ nhân tạo, truyền thông cá nhân hóa và sự thay đổi căn bản trong hành vi tiếp nhận thông tin của công chúng."*

Nếu trước đây báo chí giữ vai trò gần như độc quyền trong cung cấp thông tin đại chúng, thì hôm nay mỗi cá nhân có điện thoại thông minh đều có thể trở thành người phát tin, người bình luận, người truyền tải hình ảnh, thậm chí tạo ra xu hướng xã hội. Nếu trước đây công chúng chờ báo ra buổi sáng, bản tin phát sóng buổi tối, thì hôm nay họ tiếp nhận thông tin từng phút, từng giây trên nhiều nền tảng khác nhau. Trong bối cảnh đó, báo chí muốn giữ vai trò dẫn dắt thì phải đổi mới sâu sắc, toàn diện và thực chất hơn.

Đổi mới báo chí trước hết là đổi mới tư duy. Công chúng hôm nay không chỉ muốn biết chuyện gì xảy ra, mà còn muốn hiểu vì sao chuyện đó quan trọng, tác động thế nào đến cuộc sống của họ, chính sách có ý nghĩa gì, trách nhiệm thuộc về ai, giải pháp nằm ở đâu. Vì vậy, báo chí không thể chỉ chạy theo tin tức vụn vặt, mà cần tăng cường báo chí giải thích, báo chí dữ liệu, báo chí điều tra, báo chí xây dựng, báo chí giải pháp, báo chí nhân văn. Đổi mới cũng có nghĩa là làm mới cách kể chuyện về đất nước. Những vấn đề lớn như phát triển văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo, kinh tế tư nhân, chuyển đổi xanh, chuyển đổi số, hội nhập quốc tế, an ninh con người… nếu chỉ được trình bày bằng ngôn ngữ hành chính khô cứng sẽ khó đi vào đời sống. Báo chí có nhiệm vụ biến chính sách thành câu chuyện của người dân, biến chiến lược thành hành động cụ thể, biến mục tiêu phát triển thành niềm tin và trách nhiệm xã hội.

Trong thời đại số, đổi mới báo chí nhất thiết phải gắn với làm chủ công nghệ. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh yêu cầu báo chí phải "làm chủ công nghệ". Công nghệ không còn là phần phụ trợ của báo chí, mà đã trở thành hạ tầng, công cụ, môi trường và động lực phát triển báo chí. Tòa soạn hiện đại cần dữ liệu lớn, trí tuệ nhân tạo, phân tích hành vi công chúng, tự động hóa quy trình, bảo mật thông tin, quản trị nội dung đa nền tảng, bảo vệ bản quyền và tương tác thông minh với độc giả. Tại cuộc gặp 101 nhà báo tiêu biểu, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cũng gợi mở rõ hơn: Chuyển đổi số trong báo chí không chỉ là sử dụng thêm công cụ mới, mà là đổi mới tư duy làm báo, quy trình sản xuất nội dung, quản trị dữ liệu, phương thức phân phối, cách tương tác với công chúng, năng lực bảo vệ bản quyền và bảo vệ an toàn thông tin.

Tuy nhiên, làm chủ công nghệ không có nghĩa là chạy theo công nghệ một cách bị động. Công nghệ phải phục vụ sứ mệnh báo chí, chứ không thay thế sứ mệnh báo chí. Trí tuệ nhân tạo có thể hỗ trợ tổng hợp dữ liệu, gợi ý tiêu đề, dịch thuật, phân tích xu hướng, sản xuất nội dung đa phương tiện, nhưng AI không thể thay thế bản lĩnh chính trị, đạo đức nghề nghiệp, sự nhạy cảm xã hội và lòng nhân ái của nhà báo. Thuật toán có thể cho biết công chúng thích gì, nhưng nhà báo phải trả lời câu hỏi xã hội cần gì. Báo chí cách mạng không thể cạnh tranh với mạng xã hội bằng sự giật gân hơn, cực đoan hơn, dễ dãi hơn. Nếu báo chí chạy theo xu hướng ấy, báo chí sẽ tự đánh mất mình. Giá trị cốt lõi của báo chí chính thống là kiểm chứng, trách nhiệm, chuẩn mực và uy tín. Trong cơn lốc thông tin, công chúng cần một nơi để tin. Nơi ấy phải là báo chí. Nhưng để công chúng tin, báo chí phải chứng minh bằng chất lượng hằng ngày, bằng từng tin bài, từng chuyên đề, từng cách xử lý khủng hoảng thông tin và từng thái độ khi sửa sai.

Trong môi trường truyền thông số, ranh giới giữa thông tin, giải trí và thương mại ngày càng gần nhau. Chính vì thế, báo chí càng phải giữ chuẩn mực: Không chạy theo sự dễ dãi, không khai thác nỗi đau để câu khách, không biến những câu chuyện riêng tư thành "món hàng" tiêu thụ. Một nền báo chí có văn hóa phải làm cho xã hội bình tĩnh hơn, tử tế hơn, có niềm tin hơn vào những điều

tốt đẹp. Đổi mới báo chí còn đòi hỏi đổi mới mô hình tổ chức và cơ chế phát triển. Không thể có báo chí hiện đại nếu tòa soạn vẫn vận hành theo tư duy cũ, nhân lực chưa được đào tạo lại, công nghệ thiếu đầu tư, bản quyền chưa được bảo vệ, kinh tế báo chí thiếu bền vững. Một nền báo chí chuyên nghiệp, nhân văn, hiện đại cần một hệ sinh thái tương ứng: Thể chế phù hợp, nguồn lực phù hợp, nhân lực chất lượng cao, chuẩn mực nghề nghiệp nghiêm túc và cơ chế đánh giá dựa trên tác động xã hội, không chỉ dựa vào lượt xem.

Sau hơn một thế kỷ, báo chí cách mạng Việt Nam đã nhiều lần tự đổi mới. Hôm nay, yêu cầu đổi mới còn sâu sắc hơn, bởi thay đổi không chỉ nằm ở công cụ, mà ở toàn bộ hệ sinh thái thông tin. Nhưng chính truyền thống 101 năm là nền tảng để chúng ta tin rằng báo chí cách mạng Việt Nam sẽ tiếp tục vươn lên, không bị động trước thời đại, mà chủ động góp phần định hình một không gian truyền thông lành mạnh, văn minh và nhân văn.

Người làm báo phải có bản lĩnh, đạo đức và tinh thần phụng sự

Nếu báo chí là một thiết chế xã hội đặc biệt, thì người làm báo là linh hồn của thiết chế ấy. Không thể có nền báo chí mạnh nếu không có đội ngũ nhà báo mạnh. Không thể có báo chí nhân văn nếu người làm báo thiếu lòng nhân ái. Không thể có báo chí hiện đại nếu nhà báo không học hỏi, không đổi mới. Không thể có báo chí cách mạng nếu nhà báo thiếu bản lĩnh chính trị, thiếu đạo đức nghề nghiệp và thiếu tinh thần phụng sự Nhân dân.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh yêu cầu người làm báo phải "mẫu mực về đạo đức nghề nghiệp" và "vững về tư tưởng". Đây là yêu cầu vừa căn bản, vừa cấp thiết. Bởi nghề báo là nghề gắn với quyền lực thông tin. Một nhà báo có thể làm sáng tỏ sự thật, nhưng cũng có thể làm sai lệch nhận thức nếu thiếu trách nhiệm. Một cơ quan báo chí có thể góp phần củng cố niềm tin xã hội, nhưng cũng có thể làm tổn thương niềm tin ấy nếu chạy theo lợi ích ngắn hạn. Vì vậy, đạo đức nghề báo không phải là khẩu hiệu, mà là hàng rào bảo vệ phẩm giá nghề nghiệp. Đặc biệt, khi nhấn mạnh 101 nhà báo tiêu biểu là những gương mặt đại diện cho trí tuệ, lao động và trách nhiệm nghề nghiệp của báo chí nước nhà, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước mong muốn họ tiếp tục truyền cảm hứng cho đồng nghiệp, nhất là các nhà báo trẻ, trở thành tấm gương về những người làm báo có tâm, có bản lĩnh và có lòng tự trọng.

Trong thời đại thông tin lan truyền với tốc độ rất nhanh, trách nhiệm của nhà báo càng lớn. Một câu chữ thiếu cẩn trọng có thể ảnh hưởng đến danh dự một con người. Một hình ảnh khai thác quá mức có thể làm tổn thương nạn nhân. Một tiêu đề giật gân có thể làm méo mó bản chất sự việc. Một thông tin chưa kiểm chứng có thể gây hoang mang xã hội. Vì thế, mỗi nhà báo cần tự đặt câu hỏi trước khi công bố tác phẩm: Thông tin này đã đúng chưa, đã đủ chưa, có công bằng không, có nhân văn không, có phục vụ lợi ích công cộng không, có làm xã hội tốt hơn không? Bản lĩnh của nhà báo không chỉ thể hiện ở việc dám đi vào điểm nóng, dám phản ánh tiêu cực, dám đặt câu hỏi khó. Bản lĩnh còn thể hiện ở khả năng giữ mình trước cám dỗ, trước áp lực lợi ích, trước sự lôi kéo của chủ nghĩa giật gân và trước sức ép của đám đông mạng xã hội. Có khi bản lĩnh là dám viết. Nhưng cũng có khi bản lĩnh là biết dừng lại để kiểm chứng thêm, để không làm tổn thương người vô tội, để không biến một sự kiện chưa rõ bản chất thành một kết luận vội vàng.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tặng quà lưu niệm cho các nhà báo tiêu biểu

Các đại biểu tham dự buổi gặp mặt

> *Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cũng nhấn mạnh: Báo chí phải góp phần bồi đắp văn hóa, đạo đức xã hội và khát vọng phát triển đất nước. Báo chí là một bộ phận quan trọng của đời sống văn hóa. Mỗi cơ quan báo chí, mỗi nhà báo không chỉ truyền tải thông tin, mà còn góp phần hình thành chuẩn mực ứng xử, thị hiếu thẩm mỹ, tinh thần nhân ái và ý thức công dân.*
>
> *Quán triệt tinh thần các chủ trương của Đảng về phát triển văn hóa Việt Nam, báo chí cần lan tỏa nhiều hơn những giá trị tốt đẹp của con người Việt Nam: Yêu nước, trung thực, nghĩa tình, cần cù, sáng tạo, tôn trọng kỷ cương và luôn hướng tới cái chung. Đây là một yêu cầu rất sâu sắc. Báo chí không chỉ nói về văn hóa, mà chính báo chí cũng phải có văn hóa…*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cũng nhấn mạnh yêu cầu người làm báo phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định mục tiêu, lý tưởng cách mạng, kiên định đường lối đổi mới của Đảng, kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh. Đây là nền tảng để báo chí giữ được định hướng trong môi trường thông tin phức tạp hiện nay.

Trong kỷ nguyên mới, nhà báo cần được trang bị nhiều kỹ năng mới: Hiểu biết về dữ liệu, công nghệ số, AI, kiểm chứng thông tin, bảo mật nguồn tin, truyền thông đa phương tiện, bản quyền số và đạo đức công nghệ. Nhưng dù kỹ năng thay đổi đến đâu, phẩm chất cốt lõi của người làm báo vẫn là lòng trung thành với sự thật, với Tổ quốc, với nhân dân và với những giá trị nhân văn. Điều làm nên giá trị không thể thay thế của nhà báo chính là sự hiện diện trong đời sống. AI có thể tổng hợp hàng nghìn trang tài liệu trong vài giây, nhưng không thể thay nhà báo ngồi với người dân trong một ngôi nhà bị ngập sau bão, lắng nghe một công nhân nói về nỗi lo việc làm, theo chân một bác sĩ trong đêm trực, hay cảm nhận niềm tự hào của nghệ nhân khi truyền lại một làn điệu cổ cho thế hệ trẻ. Chính hiện trường, sự lắng nghe và lòng trắc ẩn làm nên chiều sâu của báo chí.

Cũng vì vậy, một tác phẩm báo chí tốt không nhất thiết phải dùng lời lẽ lớn lao. Điều quan trọng là tác phẩm ấy phản ánh sự thật, có ích, có trách nhiệm và chạm đến vấn đề xã hội đang cần được giải quyết. Đó là nơi bản lĩnh chính trị gặp gỡ với lương tri nghề nghiệp; là nơi kỹ năng làm báo hiện đại gặp gỡ với trái tim nhân văn; là nơi quyền lực thông tin được đặt dưới sự kiểm soát của đạo đức và trách nhiệm phụng sự nhân dân.

Kỷ niệm 101 năm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam, chúng ta tri ân những thế hệ người làm báo đã cống hiến, hy sinh, dấn thân vì sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Nhưng tri ân quá khứ cũng là để nhắc nhở trách nhiệm hôm nay. Một nền báo chí xứng đáng với truyền thống 101 năm phải là nền báo chí biết giữ niềm tin, khơi dậy khát vọng, bảo vệ sự thật, cổ vũ cái đẹp, đấu tranh với cái xấu và đồng hành cùng đất nước.

Hơn 100 năm trước, báo chí cách mạng Việt Nam ra đời để thức tỉnh dân tộc. Hôm nay, báo chí tiếp tục có sứ mệnh thức tỉnh năng lượng phát triển, thức tỉnh trách nhiệm xã hội, thức tỉnh khát vọng vươn lên của mỗi người Việt Nam. Khi báo chí giữ được niềm tin của nhân dân, báo chí không chỉ hoàn thành nhiệm vụ thông tin. Báo chí còn góp phần làm cho đất nước mạnh hơn, xã hội nhân văn hơn và con người Việt Nam tự tin hơn trên hành trình đi tới tương lai. ■

Nơi niềm tin tìm được chỗ đứng

● NGUYỄN ANH VŨ

Trong thời đại hôm nay, có lẽ sứ mệnh quan trọng nhất của báo chí không chỉ là đưa thông tin đến công chúng mà còn là giữ cho ngọn lửa niềm tin không bị lụi tắt giữa những cơn gió ngược của thời cuộc. Bởi một xã hội có thể thiếu nhiều thứ, nhưng không thể thiếu niềm tin.

Có những buổi sáng, thành phố thức dậy trong tiếng còi xe quen thuộc, trong những dòng người hối hả xuôi ngược trên các con đường, trong nhịp chuyển động không ngừng nghỉ của một xã hội đang tăng tốc từng ngày. Trên tay nhiều người, đã thành thói quen, là chiếc điện thoại sáng màn hình. Tin tức hiện lên liên tục. Một vụ việc vừa xảy ra ở đâu đó. Một đoạn video đang gây tranh cãi. Một câu chuyện khiến người ta xúc động. Một thông tin khiến dư luận phẫn nộ. Chỉ trong vài phút lướt ngón tay, người ta có thể đi qua đủ mọi cung bậc cảm xúc của đời sống.

Có một điều khá lạ. Chưa bao giờ con người được tiếp cận nhiều thông tin như hiện nay, nhưng cũng chưa bao giờ cảm giác hoài nghi lại hiện hữu rõ rệt đến thế. Giữa vô vàn tiếng nói, không phải lúc nào người ta cũng biết nên tin vào đâu. Giữa những dòng trạng thái được chia sẻ với tốc độ chóng mặt, không phải lúc nào sự thật cũng là thứ đến trước. Có những câu chuyện được tung hô buổi sáng rồi bị bóc trần vào buổi chiều. Có những con người hôm qua còn được xem là hình mẫu thì hôm nay đã trở thành tâm điểm của những thất vọng. Có những thông tin vừa xuất hiện đã được hàng nghìn người bình luận, phán xét, kết luận, trong khi bản thân sự việc vẫn chưa được kiểm chứng đầy đủ.

Người ta thường nói nhiều về cuộc khủng hoảng thông tin. Nhưng có lẽ điều đáng lo ngại hơn là cuộc khủng hoảng niềm tin đang âm thầm diễn ra phía sau những lớp sóng dữ dội của thông tin ấy.

Niềm tin vốn là thứ vô hình nhưng lại quyết định rất nhiều điều hữu hình trong đời sống xã hội. Một xã hội chỉ có thể vận hành lành mạnh khi con người còn tin vào nhau, tin vào những giá trị tốt đẹp, tin vào công lý, vào sự tử tế và vào những chuẩn mực chung. Khi niềm tin suy giảm, mọi thứ dường như đều trở nên mong manh hơn. Người ta nghi ngờ động cơ của những việc làm tốt. Người ta dè dặt trước những lời kêu gọi sẻ chia. Người ta dễ dàng phủ nhận những nỗ lực tích cực chỉ bởi một vài hiện tượng tiêu cực xuất hiện đâu đó.

Có lẽ đó là một trong những hệ lụy đáng suy ngẫm nhất của thời đại mạng xã hội. Chưa bao giờ những điều tiêu cực lại có cơ hội lan truyền mạnh mẽ đến vậy. Một vụ việc gây bức xúc có thể phủ kín không gian mạng suốt nhiều ngày. Một phát ngôn lệch chuẩn có thể thu hút sự chú ý nhiều hơn hàng trăm câu chuyện tử tế. Những điều bất thường luôn có khả năng tạo ra sức hút lớn hơn những điều bình thường. Bởi vậy, đôi khi chỉ cần nhìn vào dòng chảy thông tin trên các nền tảng số, người ta có cảm giác như xã hội đang ngập tràn những điều đáng thất vọng.

Nhưng cuộc sống thực tế không hoàn toàn như thế.

Ngoài kia, mỗi ngày vẫn có hàng triệu con người đang âm thầm làm công việc của mình với tất cả trách nhiệm và lòng tự trọng. Vẫn có những người thầy tận tụy với học trò ở những vùng đất xa xôi. Vẫn có những bác sĩ thức trắng đêm để giành giật sự sống cho bệnh nhân. Vẫn có những chiến sĩ nơi biên cương, hải đảo, những công nhân trên công trường, những người lao động bình dị đang góp phần tạo nên sự vận hành bình thường của xã hội. Họ không tạo ra những cơn bão dư luận. Họ không trở thành những hiện tượng mạng. Họ không xuất hiện với những tiêu đề giật gân. Nhưng chính họ mới là phần nền vững chắc của đời sống. Vấn đề là trong một thế giới mà sự chú ý trở thành thứ tài nguyên quý giá nhất, những giá trị bền bỉ ấy đôi khi bị che khuất bởi những ồn ào nhất thời.

Đó cũng chính là lúc vai trò của báo chí trở nên quan trọng hơn bao giờ hết.

Từ khi ra đời đến nay, báo chí chưa bao giờ chỉ làm nhiệm vụ đưa tin. Nếu chỉ để biết điều gì đang xảy ra, ngày nay mạng xã hội thậm chí còn nhanh hơn báo chí rất nhiều lần. Chỉ vài phút sau khi một sự kiện xuất hiện, hình ảnh, video, bình luận đã tràn ngập khắp các nền tảng. Tốc độ ấy là điều mà báo chí khó có thể cạnh tranh theo cách truyền thống.

> *Một bài báo điều tra góp phần làm sáng tỏ một vụ việc tiêu cực là một hành động kiến tạo niềm tin. Một tuyến bài phản ánh những bất cập để thúc đẩy chính sách thay đổi là một hành động kiến tạo niềm tin. Một câu chuyện đẹp về những con người tử tế được lan tỏa đến cộng đồng cũng là một hành động kiến tạo niềm tin. Mỗi lần báo chí đứng về phía sự thật, bảo vệ những điều đúng đắn và cổ vũ những giá trị nhân văn, mỗi lần như thế niềm tin xã hội lại được bồi đắp thêm một phần.*

Nhưng báo chí chưa bao giờ được sinh ra để chạy đua với tốc độ đơn thuần. Giá trị cốt lõi của báo chí nằm ở một nơi khác. Đó là khả năng kiểm chứng thông tin giữa vô vàn thông tin chưa được kiểm chứng. Đó là khả năng bóc tách bản chất vấn đề giữa lớp vỏ cảm xúc và định kiến. Đó là khả năng cung cấp cho công chúng không chỉ dữ kiện mà còn là bối cảnh, chiều sâu và góc nhìn để hiểu đúng bản chất của sự việc.

Một xã hội có thể chấp nhận những khác biệt về quan điểm, nhưng không thể vận hành trên nền tảng của những thông tin sai lệch. Một xã hội có thể tranh luận rất quyết liệt, nhưng không thể đưa ra những quyết định đúng đắn nếu thiếu những dữ kiện đáng tin cậy. Trong ý nghĩa đó, báo chí chính thống không đơn thuần là một kênh thông tin. Báo chí là một thiết chế xã hội có chức năng gìn giữ sự thật và bảo vệ niềm tin công chúng đối với sự thật.

Nhiều năm qua, không ít người đặt câu hỏi liệu báo chí có đang mất dần vị thế trước sự phát triển mạnh mẽ của mạng xã hội hay không? Câu hỏi ấy không phải không có cơ sở. Công chúng đang thay đổi cách tiếp nhận thông tin. Các nền tảng số đang chiếm lĩnh thời gian và sự chú ý của người dùng. Thị phần quảng cáo dịch chuyển. Những thói quen đọc báo truyền thống cũng đang thay đổi nhanh chóng. Nhưng nhìn từ một góc độ khác, chính sự cạnh tranh ấy lại đang tạo ra cơ hội để báo chí nhận diện rõ hơn giá trị riêng của mình.

Trong một môi trường mà bất cứ ai cũng có thể trở thành người phát tán thông tin, điều làm nên sự khác biệt không còn là khả năng đưa tin nhanh nhất mà là khả năng đưa tin đáng tin cậy nhất. Trong một môi trường mà cảm xúc thường được ưu tiên hơn lý trí, giá trị của sự cẩn trọng càng trở nên quan trọng. Trong một môi trường mà những thuật toán liên tục đẩy các nội dung gây tranh cãi lên cao, nhu cầu về những thông tin khách quan, cân bằng và có trách nhiệm lại càng trở nên cấp thiết.

Nếu mạng xã hội tạo ra một đại dương thông tin thì báo chí phải trở thành ngọn hải đăng giúp công chúng định hướng giữa đại dương ấy. Nếu mạng xã hội cung cấp vô số tiếng nói thì báo chí phải trở thành tiếng nói có khả năng xác tín. Nếu mạng xã hội thường chạy theo những gì đang được quan tâm thì báo chí phải giúp xã hội quan tâm đến những điều thực sự quan trọng.

Đó là cuộc cạnh tranh không phải về tốc độ mà về độ tin cậy. Không phải về sự ồn ào mà về chiều sâu. Không phải về khả năng thu hút đám đông nhất thời mà về khả năng kiến tạo những giá trị bền vững. Và xét đến cùng, điều làm nên sức mạnh lâu dài của báo chí không nằm ở những con số lượt xem hay lượt chia sẻ. Sức mạnh ấy nằm ở khả năng nuôi dưỡng niềm tin xã hội.

Một bài báo điều tra góp phần làm sáng tỏ một vụ việc tiêu cực là một hành động kiến tạo niềm tin. Một tuyến bài phản ánh những bất cập để thúc đẩy chính sách thay đổi là một hành động kiến tạo niềm tin. Một câu chuyện đẹp về những con người tử tế được lan tỏa đến cộng đồng cũng là một hành động kiến tạo niềm tin. Mỗi lần báo chí đứng về phía sự thật, bảo vệ những điều đúng đắn và cổ vũ những giá trị nhân văn, mỗi lần như thế niềm tin xã hội lại được bồi đắp thêm một phần.

Bởi vậy, trong thời đại hôm nay, có lẽ sứ mệnh quan trọng nhất của báo chí không chỉ là đưa thông tin đến công chúng mà còn là giữ cho ngọn lửa niềm tin không bị lụi tắt giữa những cơn gió ngược của thời cuộc. Bởi một xã hội có thể thiếu nhiều thứ, nhưng không thể thiếu niềm tin. Và một nền báo chí chân chính, suy cho cùng, chính là một trong những nơi cuối cùng để niềm tin ấy tìm được chỗ đứng vững vàng của mình. ■

Trong thời đại ngày nay, dù ở đâu, biên giới hay hải đảo, chỉ cần chiếc điện thoại thông minh là có thể biết ngàn vạn tin tức **Ảnh: T. TUỆ**

CHUẨN BỊ CHO GIẢI BÁO CHÍ TOÀN QUỐC "VÌ SỰ NGHIỆP PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM" LẦN THỨ TƯ:

Đề cao tính chuyên nghiệp, chú trọng bản quyền

● **ĐÌNH TOÁN; ảnh: TR.HUẤN**

Với nhiều điểm mới về cách thức tổ chức, nội dung, Giải Báo chí toàn quốc "Vì sự nghiệp phát triển Văn hóa Việt Nam" lần thứ Tư được kỳ vọng sẽ tiếp tục thu hút sự tham gia của đông đảo người làm báo trên cả nước, góp phần lan tỏa và thúc đẩy sự phát triển của ngành Văn hóa, Thông tin, Thể thao và Du lịch. Dự kiến đây là năm đầu tiên BTC sẽ tiến hành trao giải vào dịp Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11.

Chất lượng, hiệu quả công tác thông tin

Ngày 10.6.2026, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh đã ký ban hành Quyết định số 1357-BVHTTDL về việc thành lập Ban Tổ chức Giải Báo chí toàn quốc "Vì sự nghiệp phát triển văn hóa Việt Nam" lần thứ Tư. Theo đó, Ban Tổ chức gồm 18 thành viên do Thứ trưởng Bộ VHTTDL Phan Tâm làm Trưởng ban, các đồng Trưởng ban là Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Phó Trưởng ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương Trần Thanh Lâm và Phó chủ tịch Thường trực Hội Nhà báo Việt Nam Nguyễn Đức Lợi.

Phó Thủ tướng Mai Văn Chính và Bộ trưởng Bộ VHTTDL Nguyễn Văn Hùng trao giải Nhất cho các tác giả (6.11.2025)

Theo BTC, Giải được tổ chức nhằm lựa chọn, trao giải cho tác giả hoặc nhóm tác giả có tác phẩm báo chí xuất sắc viết về văn hóa, thông tin, gia đình, thể thao và du lịch được các cơ quan báo chí Trung ương và địa phương đăng, phát sóng trong thời gian quy định; trao giải cho cơ quan báo chí tiêu biểu có nhiều tác phẩm tham dự đạt giải.

Thông qua Giải nhằm thông tin, giới thiệu những kết quả, thành tựu của công tác văn hóa, thông tin, gia đình, thể thao và du lịch. Đồng thời, phát hiện những tấm gương điển hình tiên tiến trong ngành; cổ vũ, động viên cán bộ trong toàn ngành chung sức, đồng lòng tiếp tục cống hiến nhiều hơn nữa cho sự nghiệp phát triển văn hóa Việt Nam. Giải tạo điều kiện để các nhà báo được trao đổi kinh nghiệm chuyên môn, nghiệp vụ, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động thông tin, báo chí đối với lĩnh vực văn hóa, thông tin, gia đình, thể thao và du lịch.

Theo thông tin từ BTC, dự kiến thể loại báo chí được xét trao Giải là các tác phẩm báo chí thuộc bài phản ánh, phóng sự, điều tra, phim tài liệu, bút ký, chương trình tọa đàm (trừ các chương trình phát thanh và truyền hình trực tiếp)... về văn hóa, thông tin, gia đình, thể thao và du lịch được đăng, phát lần đầu trên các loại hình báo chí: Báo in, báo điện tử, phát thanh, truyền hình, ảnh báo chí. Về thời gian đăng tải và thời gian nộp bài dự thi, BTC sẽ có thông báo cụ thể trong thời gian tới.

Ban tổ chức họp phiên chung khảo Giải Báo chí toàn quốc "Vì sự nghiệp phát triển văn hóa Việt Nam" lần thứ Ba

BTC không xét loạt bài ghép từ những bài độc lập của các tác giả đứng tên riêng lẻ, công bố ở các thời điểm khác nhau, không có tên loạt bài. Không xét các tác phẩm mang tính hư cấu (thơ, tiểu phẩm, truyện ngắn, câu chuyện văn nghệ, kịch truyền thanh…). Đặc biệt, BTC lưu ý, tác phẩm tham dự Giải phải bảo đảm không có tranh chấp về bản quyền.

Những tác phẩm đã được trao thưởng ở các cuộc thi địa phương, cấp Bộ, ngành vẫn được quyền dự Giải nhưng phải ghi rõ mức giải và thông tin về cơ quan, đơn vị, thời gian tổ chức giải thưởng. Những tác phẩm đã được trao thưởng ở Giải Báo chí Quốc gia không được tham dự Giải. Đối với cơ quan báo chí, cơ quan, đơn vị, tổ chức được trao Giải phải được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cấp phép hoạt động trong lĩnh vực báo chí. Đồng thời, là cơ quan, đơn vị có nhiều tác phẩm tham dự đạt Giải, đạt kết quả cao.

Nhiều điểm mới về nội dung

So với mùa giải trước, Giải Báo chí toàn quốc "Vì sự nghiệp phát triển Văn hóa Việt Nam" lần thứ Tư dự kiến có nhiều đổi mới về nội dung các tác phẩm dự thi. Cụ thể, Giải được tuyển chọn và trao cho các tác giả hoặc nhóm tác giả, tác phẩm báo chí xuất sắc, phản ánh về người thật, việc thật, có tính phát hiện, phản ánh chính xác, kịp thời về những tập thể, cá nhân, hành động tích cực, điển hình tiên tiến, phê phán những thói hư, tật xấu trong xã hội…

Trong đó, các bài viết có nội dung trọng tâm về Chương trình hành động của Bộ VHTTDL thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng, Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 7.1.2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam; Nghị quyết của Quốc hội về cơ chế, chính sách đột phá phát triển văn hóa Việt Nam. Việc triển khai Văn kiện Đại hội XIV của Đảng đi vào cuộc sống, hiện thực hóa các Chỉ thị, Nghị quyết của Trung ương, cấp ủy các cấp; vai trò, tầm quan trọng của văn hóa đối với sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Các bài viết chỉ đạo của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm; lãnh đạo Đảng, Nhà nước gắn với sự đổi mới, nỗ lực của ngành Văn hóa, Thông tin, Thể thao và Du lịch, tăng tốc, bứt phá, cùng cả nước vững bước tiến vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Công tác xây dựng, hoàn thiện thể chế, cơ chế, chính sách theo hướng "kiến tạo", "khơi thông" nguồn lực phát triển VHTTDL, đặc biệt là Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035; Quyết định số 373/QĐ-BVHTTDL của Bộ VHTTDL phê duyệt điều chỉnh một số nội dung của Quy hoạch mạng lưới cơ sở văn hóa và thể thao thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2045; Quyết định số 374/QĐ-BVHTTDL của Bộ VHTTDL phê duyệt điều chỉnh Quy hoạch hệ thống du lịch thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2045; Chiến lược phát triển Gia đình Việt Nam đến năm 2030; Luật Báo chí (sửa đổi), Luật Quảng cáo…

Quyết định số 2486/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ Phê duyệt Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045; khai thác và thực thi bản quyền trên không gian mạng; thúc đẩy phát triển và triển khai ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong việc phát triển công nghiệp văn hóa số; chuyển đổi số ngành Văn hóa, Thông tin, Thể thao và Du lịch và các thành tựu của chuyển đổi số đồng bộ với các nội dung, nhiệm vụ về chuyển đổi số của Bộ VHTTDL.

Bộ Quy tắc ứng xử văn hóa trên môi trường số; xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trên không gian mạng, khơi dậy ý thức trách nhiệm, lòng tự hào dân tộc để dần loại bỏ những biểu hiện tiêu cực, ngăn chặn, đẩy lùi những hiện tượng "lệch chuẩn", hướng con người tới chân, thiện, mỹ. Cùng với đó, các bài viết đề xuất được giải pháp giám sát, xử lý thông tin xấu độc; giải pháp phòng, chống tuyên truyền văn hóa phẩm đồi trụy trên không gian mạng; nâng cao nhận thức, kỹ năng làm chủ thông tin và các công cụ, phương tiện kỹ thuật cho người dân khi tham gia các hoạt động văn hóa trên không gian mạng.

Ngoài ra, các bài viết thể hiện tinh thần phát huy vai trò chủ thể sáng tạo, chủ thể thụ hưởng văn hóa là nhân dân; tôn trọng và bảo vệ sự biểu đạt đa dạng của văn hóa, của người dân, các dân tộc, các vùng, miền; phát triển các phong trào văn hóa sâu rộng, thực chất; cải thiện điều kiện, nâng cao mức hưởng thụ văn hóa của nhân dân, bảo đảm sự công bằng. Đề cao, phát huy vai trò tiên phong của đội ngũ trí thức, văn nghệ sĩ, của những người làm công tác văn hóa. Thúc đẩy phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng, gia đình, nhà trường và xã hội; truyền thông về chuyển đổi số trong thư viện nhằm hình thành mạng lưới thư viện hiện đại, nâng cao năng lực hoạt động của các thư viện, cung cấp các dịch vụ thư viện mới đáp ứng nhu cầu của người sử dụng, góp phần nâng cao dân trí, xây dựng xã hội học tập".

Sau ba mùa tổ chức thành công và để lại nhiều dấu ấn trong giới báo chí, Giải Báo chí toàn quốc "Vì sự nghiệp phát triển Văn hóa Việt Nam" đang bước vào mùa giải mới, với kỳ vọng tiếp tục nhận được sự hưởng ứng mạnh mẽ của đội ngũ những người làm báo trên cả nước, tạo dấu ấn và có tiếng vang trong làng báo nước nhà. ■

Trách nhiệm xã hội của nhà báo trong kỷ nguyên số

● ĐINH AN - XUÂN TRƯỜNG - HỒNG GẤM - ĐÌNH TOÁN (thực hiện)

Giữa biển thông tin mênh mông của thời đại số, nơi tin thật, tin giả nhiều khi chỉ cách nhau một cú nhấp chuột, báo chí vẫn được kỳ vọng là ngọn hải đăng dẫn lối cho công chúng. Tuy nhiên, sự phát triển mạnh mẽ của mạng xã hội, trí tuệ nhân tạo (AI) và các công nghệ truyền thông mới đang đặt người làm báo trước những áp lực ngày càng lớn về tốc độ, tính cạnh tranh và trách nhiệm nghề nghiệp. Càng trong thời đại bùng nổ thông tin, báo chí càng phải giữ vững giá trị cốt lõi là sự thật, tính xác thực và trách nhiệm với xã hội.

Ứng xử chuẩn mực và trách nhiệm với từng thông tin

Phóng viên báo chí luôn sẵn sàng tác nghiệp tại những sự kiện lớn Ảnh: TTXVN

Trong thời đại bùng nổ thông tin đa chiều, khi mỗi cá nhân đều có thể trở thành một "nguồn phát tin" trên không gian mạng, các nền tảng số và công cụ trí tuệ nhân tạo đã mở ra một không gian truyền thông rộng mở chưa từng có. Vì thế, tôi cho rằng, những người làm báo càng phải thể hiện trách nhiệm xã hội của mình cả ở không gian thực cũng như không gian số.

Nhà báo là người truyền tải thông tin và đóng vai trò rất quan trọng trong việc góp phần định hình nhận thức xã hội, lan tỏa những giá trị tích cực và bảo vệ sự thật, bảo vệ cái đúng, đấu tranh với cái sai, trước vô vàn luồng thông tin đan xen đúng - sai, thật - giả trên không gian mạng. Thực tiễn nghề nghiệp cho thấy, ngày nay nhà báo không chỉ làm việc trên mặt báo truyền thống mà còn phải hiện diện trên các nền tảng số, từ báo điện tử, mạng xã hội đến các hình thức truyền thông đa phương tiện. Và điều này cũng nhắc nhở chúng tôi "dù ở trên mạng hay bất cứ không gian nào cũng đều phải thực hiện trách nhiệm xã hội của một nhà báo".

Mỗi chia sẻ trên mạng xã hội, mỗi dòng trạng thái, mỗi bình luận của nhà báo đều có thể tác động đến nhận thức của công chúng. Do đó, người làm báo càng phải giữ gìn đạo đức nghề nghiệp, ứng xử chuẩn mực và có trách nhiệm với từng thông tin mình đăng tải.

Nhà báo TRẦN VƯƠNG
(Báo *Lao động*)

Làm chủ công nghệ nhưng không đánh mất bản lĩnh

Sự phát triển của công nghệ số, trí tuệ nhân tạo và các nền tảng mạng xã hội đang tạo ra một môi trường truyền thông chưa từng có tiền lệ. Tin giả, tin sai sự thật, nội dung bị cắt ghép hoặc thao túng bằng công nghệ ngày càng tinh vi, đặt ra những thách thức lớn đối với báo chí và công chúng. Tôi cho rằng, để bảo vệ công chúng trước "ma trận" thông tin hiện nay, cần có những giải pháp đồng bộ từ phía cơ quan quản lý, các nền tảng công nghệ và cơ quan báo chí. Một mặt, cần tăng cường phối hợp với các nền tảng số như Meta, Google, Tiktok, Facebook… nhằm kịp thời phát hiện, ngăn chặn từ sớm các thông tin sai lệch ngay từ nguồn phát tán. Mặt khác, báo chí chính thống phải tiếp tục khẳng định vai trò là nguồn cung cấp thông tin chính xác, khách quan và đáng tin cậy cho xã hội.

Bên cạnh việc đưa tin kịp thời, báo chí cần chủ động hiện diện trên các nền tảng số bằng những tài khoản chính thống, tăng cường lan tỏa thông tin tích cực và xây dựng các sản phẩm truyền thông ngắn gọn, dễ tiếp cận, giúp công chúng nâng cao khả năng nhận diện tin giả, tin thật. Đây không chỉ là nhiệm vụ truyền thông mà còn là trách nhiệm xã hội của báo chí trong môi trường số. Hiện nay, áp lực về doanh thu, lượt xem và tương tác đang tạo ra không ít thách thức đối với các cơ quan truyền thông. Trong cuộc cạnh tranh khốc liệt để thu hút sự chú ý của công chúng, ranh giới giữa việc đáp ứng nhu cầu thông tin và việc chạy theo xu hướng giật gân, câu khách trở nên mong manh hơn bao giờ hết.

Trong bối cảnh đó, đạo đức nghề nghiệp và bản lĩnh của người làm báo trở thành yếu tố quyết định. Một cơ quan báo chí có trách nhiệm xã hội phải kiên định với tôn chỉ, mục đích của mình, hướng tới việc cung cấp thông tin hữu ích, lan tỏa tri thức và những giá trị tích cực, góp phần nâng cao chất lượng đời sống xã hội.

Nhìn từ tác động của các thuật toán số, tôi cho rằng việc cá nhân hóa nội dung có thể làm thu hẹp không gian tiếp cận thông tin đa chiều và ảnh hưởng đến vai trò phản biện xã hội của báo chí. Điều đó đòi hỏi các cơ quan báo chí phải không ngừng nâng cao chất lượng nội dung, đầu tư cho báo chí dữ liệu, báo chí điều tra và các tác phẩm chuyên sâu nhằm khẳng định uy tín cũng như giá trị riêng của báo chí chính thống. Trước sự cạnh tranh ngày càng gay gắt từ các nền tảng số, người làm báo không thể đứng ngoài cuộc cách mạng công nghệ. Việc chủ động tiếp cận, làm chủ các công nghệ mới phải đi cùng

với bản lĩnh nghề nghiệp, trách nhiệm xã hội và tinh thần nhân văn. Đó mới là những yếu tố quyết định giá trị của báo chí trong môi trường truyền thông hiện đại.

Nhà báo KIỀU LIÊN
(Báo *Điện tử Chính phủ*)

Càng nhiều thông tin, xã hội càng cần báo chí đáng tin cậy

Trong bối cảnh mạng xã hội bùng nổ, giá trị của báo chí không nằm ở việc đưa tin sớm nhất mà ở khả năng kiểm chứng, phân tích và cung cấp thông tin đầy đủ, khách quan. Báo chí cần tập trung vào năng lực xác minh, lý giải và cung cấp bối cảnh cho các sự kiện. Công chúng không chỉ cần biết "điều gì đã xảy ra" mà còn cần hiểu "vì sao nó xảy ra", "tác động của nó là gì" và "cần nhìn nhận vấn đề như thế nào". Đó là những giá trị mà các nền tảng mạng xã hội khó có thể thay thế được báo chí.

Trong hơn 20 năm làm nghề báo, tôi luôn theo đuổi một nguyên tắc bất di bất dịch là "không đánh đổi tính chính xác để lấy tốc độ". Một thông tin sai có thể gây ra những hệ lụy nghiêm trọng đối với cá nhân, tổ chức, cơ quan báo chí và cả xã hội. Với tôi, để cân bằng giữa yêu cầu "nhanh" và trách nhiệm "đúng, đủ, khách quan", người làm báo trước hết phải xây dựng được mạng lưới nguồn tin đáng tin cậy, không ngừng nâng cao năng lực tác nghiệp, tuân thủ nghiêm ngặt quy trình kiểm chứng và tận dụng hiệu quả các công cụ công nghệ hỗ trợ xác thực thông tin. Trong nhiều trường hợp, phóng viên và biên tập viên cần phối hợp chặt chẽ để đối chiếu, xác minh từ nhiều nguồn khác nhau trước khi công bố tới công chúng.

Bên cạnh áp lực cạnh tranh thông tin, sự xuất hiện của các công nghệ mới, đặc biệt là trí tuệ nhân tạo, đang đặt báo chí trước những yêu cầu và thách thức hoàn toàn khác so với trước đây. Sự bùng nổ của AI trong thời gian qua đã làm thay đổi mọi mặt của đời sống xã hội, tác động rất sâu đến hoạt động báo chí. AI mở ra nhiều cơ hội cho báo chí nhưng đồng thời cũng đặt cho chúng ta trước không ít rủi ro và thách thức. Sự lệ thuộc quá mức vào AI sẽ tạo ra nhiều tác phẩm báo chí máy móc, khuôn mẫu, thiếu sự kiểm chứng thông tin, thiếu cảm xúc và dấu ấn của người viết. Đồng thời, khiến nhà báo trở thành "thợ sắp đặt chữ", thui chột khả năng sáng tạo và tê liệt các kỹ năng tác nghiệp thực tế.

Bên cạnh đó, AI không có khả năng thay thế hoàn toàn trách nhiệm đạo đức, khả năng phản biện xã hội của con người. Máy móc không thể tự đánh giá tác động xã hội, không thể cân nhắc các yếu tố nhân văn hay trách nhiệm cộng đồng như một nhà báo chuyên nghiệp. Vì vậy, dù công nghệ có phát triển đến đâu, nguyên tắc cốt lõi vẫn là con người phải chịu trách nhiệm cuối cùng đối với mọi sản phẩm báo chí. Trong tương lai, năng lực quan trọng nhất của nhà báo không phải là viết nhanh hơn AI, viết giỏi hơn AI mà là biết sử dụng AI một cách có ý thức và trách nhiệm.

Công nghệ có thể thay đổi cách làm báo nhưng không thể thay đổi những giá trị nền tảng của nghề báo. Chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp, trách nhiệm xã hội và cam kết với sự thật vẫn là những giá trị làm nên bản lĩnh của người làm báo trong mọi thời đại.

Nhà báo HÀ TÙNG LONG
(Báo *Nông thôn Ngày nay/Dân Việt*)

Phát huy trách nhiệm người làm báo trong kỷ nguyên số

Bùng nổ thông tin đa chiều cùng với sự hỗ trợ của công nghệ hiện đại và trí tuệ nhân tạo, tin giả, tin sai sự thật và các thông tin xấu độc xuất hiện ngày càng dày đặc, tạo nên một "ma trận" thông tin bao quanh đời sống xã hội. Nếu thiếu kỹ năng nhận diện và sự tỉnh táo cần thiết, bất kỳ ai cũng có thể trở thành nạn nhân hoặc vô tình tiếp tay cho việc lan truyền những thông tin sai lệch.

Chính vì vậy việc các cơ quan báo chí thường xuyên cung cấp nguồn thông tin chính thống, đáng tin cậy có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong việc giúp công chúng tiếp cận sự thật, hạn chế nguy cơ bị dẫn dắt bởi những thông tin thiếu kiểm chứng trên không gian mạng. Đây cũng là lúc đội ngũ người làm báo cần phát huy bản lĩnh chính trị, tinh thần trách nhiệm và sức chiến đấu nghề nghiệp trong từng tác phẩm báo chí nhằm góp phần đẩy lùi "rác thông tin" trên môi trường số.

Tuy nhiên, khi công nghệ đang thay đổi từng ngày, trách nhiệm xã hội của nhà báo không dừng lại ở việc cung cấp thông tin chính xác mà còn đòi hỏi khả năng thích ứng và làm chủ những phương thức làm báo mới. Nhà báo ngày nay có nhiều lợi thế hơn trong việc tiếp cận công nghệ, khai thác dữ liệu và tương tác với công chúng, nhưng cùng với đó cũng phải đối mặt với yêu cầu liên tục cập nhật kiến thức, học hỏi kỹ năng mới và nâng cao năng lực tác nghiệp trong môi trường số.

Việc sử dụng thành thạo các công cụ công nghệ không còn là lựa chọn mà đã trở thành yêu cầu tất yếu đối với người làm báo hiện đại. Từ kỹ năng xác minh thông tin trên môi trường mạng, khai thác dữ liệu, sản xuất nội dung đa phương tiện đến ứng dụng các công cụ AI hỗ trợ tác nghiệp, tất cả đều đòi hỏi sự chủ động học hỏi và tinh thần đổi mới không ngừng. Nếu không theo kịp sự thay đổi của công nghệ, người làm báo rất dễ tụt lại phía sau trước tốc độ phát triển của truyền thông hiện đại. Đối với người làm báo, bên cạnh việc giữ vững phẩm chất "mắt sáng, lòng trong, bút sắc", tinh thần dấn thân, khả năng thích ứng và ý thức học tập suốt đời đang trở thành những yêu cầu ngày càng quan trọng.

Nhà báo KIM NGÂN
(Đài Phát thanh và Truyền hình TP.HCM)

Công nghệ hỗ trợ nhưng bản lĩnh nghề nghiệp mới là cốt lõi

Hiện nay báo chí đang thay đổi mạnh mẽ dưới tác động của chuyển đổi số. Công nghệ không chỉ hỗ trợ tác nghiệp mà ở nhiều khâu đã thay thế sức lao động của con người. Tuy nhiên, người làm báo vẫn có vai trò không thể thay thế khi phải đảm bảo tính chính xác, tốc độ và trách nhiệm với xã hội, độc giả.

Với phóng viên ảnh, việc thành thạo công nghệ đã trở thành yêu cầu bắt buộc. Các thiết bị ghi hình hiện đại và hệ thống truyền dữ liệu tốc độ cao giúp quá trình tác nghiệp nhanh chóng, hiệu quả hơn, đáp ứng yêu cầu cạnh tranh thông tin trong thời đại mạng xã hội. Qua nhiều năm làm nghề, tôi nhận thấy công nghệ đã thay đổi đáng kể cách sản xuất tin tức và kể chuyện bằng hình ảnh. Công nghệ giúp nhà báo tiếp cận thông tin nhanh hơn, tối ưu quy trình làm việc và tạo thêm nhiều hình thức thể hiện nội dung để thu hút độc giả.

Tuy nhiên, công nghệ chỉ là công cụ. Điều làm nên giá trị của báo chí vẫn là bản lĩnh nghề nghiệp, khả năng phát hiện vấn đề, kiểm chứng thông tin và trách nhiệm trước công chúng. Với phóng viên ảnh, mỗi bức ảnh không chỉ ghi lại khoảnh khắc mà còn chứa đựng góc nhìn, thông điệp và tác động tới nhận thức xã hội. Trong thời đại trí tuệ nhân tạo phát triển mạnh mẽ, người làm báo cần liên tục học hỏi và thích ứng với công nghệ mới. Nhưng trên hết vẫn là giữ vững đạo đức nghề nghiệp, tinh thần phụng sự xã hội và niềm tin của độc giả.

Nhà báo PHẠM NGỌC THÀNH
(Báo *Vnexpress*)

Ảnh: TRẦN HUẤN

BẢO VỆ BẢN QUYỀN BÁO CHÍ TRONG KỶ NGUYÊN SỐ:

Cần đi từ "gốc rễ"

● NAM ANH

Dưới áp lực của chuyển đổi số và sự bùng nổ của các nền tảng trực tuyến, vi phạm bản quyền báo chí đang trở thành thách thức lớn đối với các cơ quan báo chí.

Qua các diễn đàn tọa đàm, hội thảo về bản quyền báo chí cũng là giải pháp nhằm nâng cao ý thức trách nhiệm bảo vệ bản quyền **Ảnh: B.C**

Từ tình trạng sao chép, cắt ghép, khai thác trái phép nội dung đến việc sử dụng tin, bài không xin phép, cuộc chiến bảo vệ bản quyền không chỉ nhằm bảo vệ thành quả lao động sáng tạo của người làm báo mà còn góp phần xây dựng môi trường thông tin lành mạnh, công bằng và phát triển bền vững cho nền báo chí trong kỷ nguyên số.

Từ sao chép trái phép đến thách thức mới mang tên AI

Để có được một bài viết độc quyền hay bức ảnh tư liệu giá trị, phóng viên phải đầu tư nhiều thời gian, công sức và không ít lần đối mặt với những rủi ro nghề nghiệp trong những "cuộc đua" với thời gian. Thế nhưng, chỉ sau vài cú nhấp chuột, nhiều nội dung trên các trang báo lại bị các trang mạng xã hội và website tổng hợp sao chép, cắt ghép, đăng tải lại trái phép nhằm thu hút lượt xem và quảng cáo. Tình trạng vi phạm bản quyền ngày càng tinh vi không chỉ gây thất thoát nguồn thu cho cơ quan báo chí mà còn làm suy giảm giá trị của lao động sáng tạo và tính minh bạch của môi trường thông tin.

Còn nhớ vào dịp đại lễ A80, không ít phóng viên ảnh bày tỏ sự bức xúc khi các tác phẩm của mình bị nhiều trang mạng xã hội tự ý sao chép, đăng tải lại mà không xin phép hoặc ghi nguồn đầy đủ. Để có được những bức ảnh có giá trị đặc biệt trong đợt luyện tập, diễu binh 80 năm Quốc khánh 2.9, phóng viên phải bám sát hiện trường trong nhiều giờ, mang theo thiết bị nặng, chấp nhận áp lực tác nghiệp và cạnh tranh từng vị trí ghi hình. Thế nhưng, chỉ sau vài thao tác đơn giản, nhiều trang có thể lấy lại hình ảnh, thậm chí cắt bỏ logo hoặc dấu nhận diện tác giả để đăng tải như sản phẩm của riêng mình.

Bên cạnh câu chuyện về ảnh, một thách thức mới đang nổi lên là việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong thu thập và khai thác dữ liệu từ các sản phẩm báo chí. Sau khi tiếp nhận nguồn dữ liệu này, AI có thể cung cấp, tóm tắt hoặc tái tạo thông tin cho người dùng mà không cần họ truy cập trực tiếp vào trang báo điện tử của cơ quan báo chí. Xu hướng này đang tác động mạnh tới nguồn thu và mô hình kinh tế báo chí trong giai đoạn hiện nay.

Không chỉ vi phạm giữa các trang mạng xã hội với cơ quan báo chí, tình trạng vi phạm bản quyền còn xuất hiện trong chính làng báo. Nhà báo K.N (công tác tại Đài Phát thanh và Truyền hình TP.HCM) cho biết: "Trước đây, nhận thức về vấn đề bản quyền báo chí chưa thực sự đầy đủ nên việc đăng tải lại thông tin, tác phẩm của người khác đôi khi chưa tuân thủ đúng quy định về xin phép, dẫn nguồn. Bản thân tôi cũng từng phát hiện tác phẩm của mình bị đăng tải lại dưới hình thức có chỉnh sửa một số chi tiết ở trang báo khác, không trích dẫn nguồn. Những năm gần đây, khi nhận thức về sở hữu trí tuệ ngày càng được nâng cao, các hành vi vi phạm tương tự đã phần nào được hạn chế nhưng vẫn còn đó những vấn đề cần giải quyết".

> *"Trước thực trạng trên, mới đây, Chính phủ đã ban hành Nghị định 174/2026/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, giao dịch điện tử và công nghệ thông tin. Nghị định có hiệu lực từ ngày 1.7. Đặc biệt ở Điều 95, hành vi cung cấp, chia sẻ các tác phẩm báo chí, văn học, nghệ thuật, xuất bản phẩm mà không được sự đồng ý của chủ thể quyền sở hữu trí tuệ hoặc chưa được phép lưu hành, hoặc đã có quyết định cấm lưu hành, hoặc tịch thu, sẽ bị phạt tiền 20.000.000 - 30.000.000 đồng.*
>
> *Việc tăng nặng chế tài xử phạt là giải pháp cần thiết nhằm nâng cao tính răn đe đối với các hành vi xâm phạm bản quyền báo chí. Tuy nhiên, đây chỉ là một phần của bài toán bảo vệ bản quyền trong lĩnh vực báo chí."*

Rủi ro pháp lý nếu không tuân thủ

Vi phạm bản quyền báo chí không đơn thuần là hành vi sao chép trái phép nội dung, mà còn thể hiện sự thiếu tôn trọng đối với công sức lao động của những người làm báo. Mỗi tác phẩm báo chí là kết quả của quá trình đầu tư thời gian, trí tuệ, chi phí và trách nhiệm nghề nghiệp. Theo quy định của Luật Sở hữu trí tuệ, các tác phẩm báo chí là một trong những loại hình tác phẩm được bảo hộ quyền tác giả.

Thế nhưng, các trang thông tin tổng hợp, trang mạng xã hội sao chép với tốc độ rất nhanh nội dung thông tin của các cơ quan báo chí. Có trường hợp khi phóng viên liên hệ để nhắc nhở với tinh thần thiện chí, người phụ trách các trang ngó lơ hoặc lập tức chặn liên lạc để chủ thể quyền không thể phản hồi. Việc sao chép, vi phạm bản quyền này khiến các cơ quan báo chí bị thiệt hại lớn, trong khi các trang này lại chỉ ngồi không hưởng lợi từ các nguồn thu quảng cáo...

Trước thực trạng trên, mới đây, Chính phủ đã ban hành Nghị định 174/2026/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, giao dịch điện tử và công nghệ thông tin. Nghị định có hiệu lực từ ngày 1.7. Đặc biệt ở Điều 95, hành vi cung cấp, chia sẻ các tác phẩm báo chí, văn học, nghệ thuật, xuất bản phẩm mà không được sự đồng ý của chủ thể quyền sở hữu trí tuệ hoặc chưa được phép lưu hành, hoặc đã có quyết định cấm lưu hành, hoặc tịch thu, sẽ bị phạt tiền 20.000.000 - 30.000.000 đồng.

Việc tăng nặng chế tài xử phạt là giải pháp cần thiết nhằm nâng cao tính răn đe đối với các hành vi xâm phạm bản quyền báo chí. Tuy nhiên, đây chỉ là một phần của bài toán bảo vệ bản quyền trong lĩnh vực báo chí.

Phó Giám đốc Trung tâm Truyền thông số VTC Nguyễn Từ Trang cho rằng, tình trạng vi phạm bản quyền nội dung trên môi trường số đang trở thành vấn đề nổi cộm. Không ít cá nhân và trang mạng xã hội vẫn cho rằng chỉ cần không sao chép nguyên văn hoặc có ghi tên tác giả, nguồn đăng tải là có thể sử dụng nội dung mà không vi phạm bản quyền. Đây là cách hiểu sai về quy định pháp luật.

Về quyền sao chép, tác giả hoặc chủ sở hữu tác phẩm gốc nắm giữ quyền khai thác, sử dụng và phân phối tác phẩm; đồng thời có quyền quyết định việc cho phép tổ chức, cá nhân khác sử dụng nội dung đó. Việc khai thác phần lớn nội dung hoặc sử dụng các yếu tố cốt lõi của tác phẩm mà không nhận được sự cho phép, làm ảnh hưởng đến hiệu quả kinh tế của chủ sở hữu, trong đó có các cơ quan báo chí đều có thể phát sinh rủi ro pháp lý liên quan đến bản quyền. Việc người khác chưa bị xử phạt không có nghĩa đó là hành vi hợp pháp.

Đề cập đến quy trình xử lý vi phạm, bà Nguyễn Từ Trang cho biết, các nền tảng số có trách nhiệm gỡ bỏ nội dung khi nhận được yêu cầu hợp lệ từ chủ sở hữu quyền tác giả. Để thực hiện việc này, chủ sở hữu tác phẩm cần thu thập đầy đủ chứng cứ, chứng minh hành vi vi phạm và gửi khiếu nại tới nền tảng, đề nghị gỡ bỏ nội dung vi phạm bản quyền theo quy định. ■

Từ những bến cá nhộn nhịp đến các ngư trường xa, những "dòng tin" ấy đang lặng lẽ theo tàu ra khơi, góp phần nâng cao ý thức chấp hành pháp luật, bảo vệ chủ quyền biển, đảo và cùng cả nước nỗ lực gỡ bỏ "thẻ vàng" của Ủy ban châu Âu (EC).

Những người mang pháp luật xuống bến cá

Trời vừa tang tảng sáng, khu vực Lạch Bạng đã bừng lên nhịp sống quen thuộc của một vùng biển đang vào mùa khai thác. Dưới ánh đèn vàng hắt xuống mặt nước, những con tàu cá nằm san sát bên nhau, chuẩn bị cho chuyến vươn khơi kéo dài nhiều ngày. Tiếng máy nổ giòn tan xen lẫn tiếng gọi nhau chuyển đá lạnh, chất lượng thực, kiểm tra ngư cụ tạo nên âm thanh đặc trưng của vùng cửa biển trước giờ xuất bến.

Trên tàu cá QNG-92936-TS neo đậu tại cảng cá Lạch Bạng, anh Nguyễn Công Khoẻ, quê tỉnh Quảng Ngãi, đã có mặt từ rất sớm để cùng các thuyền viên chuẩn bị cho chuyến đi biển mới. Hơn bốn năm gắn bó với vùng biển Nghi Sơn và hàng chục năm mưu sinh trên biển, người ngư dân ấy hiểu rằng mỗi lần nhổ neo không chỉ mang theo hy vọng về những khoang cá đầy mà còn là trách nhiệm chấp hành nghiêm các quy định của pháp luật. Nếu như trước đây, ngư dân chủ yếu quan tâm đến ngư cụ, nhiên liệu hay lương thực phục vụ hành trình dài ngày trên biển thì nay, việc kiểm tra thiết bị giám sát hành trình, giấy phép khai thác và các quy định về chống khai thác IUU đã trở thành công việc không thể thiếu trước mỗi chuyến ra khơi.

Khi tổ công tác của Đồn Biên phòng Cửa khẩu cảng Nghi Sơn bước lên tàu, anh Khoẻ tạm dừng công việc để trao đổi với cán bộ biên phòng. Nội dung câu chuyện xoay quanh những quy định mới trong khai thác thủy sản, việc duy trì kết nối thiết bị giám sát hành trình, ghi chép nhật ký khai thác, các số điện thoại hỗ trợ khi gặp sự cố trên biển cũng như những chế tài xử lý đối với hành vi vi phạm vùng biển nước ngoài. Những cuộc trao đổi ngắn gọn nhưng thiết thực như vậy đã trở thành quen thuộc tại cảng cá Lạch Bạng trước mỗi chuyến tàu vươn khơi. Nhận tờ rơi từ tay cán bộ biên phòng, anh Khoẻ cẩn thận cất vào cabin rồi chia sẻ: "Ở những lần cập cảng cũng như trước mỗi chuyến đi biển, cán bộ, chiến sĩ biên phòng đều xuống tận tàu gặp gỡ, động viên và tuyên truyền cho bà con. Những quy định mới liên quan đến khai thác hải sản đều được các anh giải thích rất cụ thể. Nhờ vậy mà ngư dân hiểu rõ hơn trách nhiệm của mình khi ra khơi".

Ở vùng biển Nghi Sơn, hình ảnh những cán bộ biên phòng có mặt tại bến cá từ sáng sớm đã trở

Theo những dòng tin ra khơi

● Bài, ảnh: NGUYỄN LINH

Trước mỗi chuyến biển, cùng với nhiên liệu, đá lạnh và những tấm lưới được vá lại cẩn thận, ngư dân vùng biển Thanh Hóa còn mang theo những lá cờ Tổ quốc, tờ rơi tuyên truyền chống khai thác hải sản bất hợp pháp, không báo cáo và không theo quy định (IUU) cùng những lời dặn dò của cán bộ biên phòng, công an xã.

nên quen thuộc. Công tác tuyên truyền không chỉ được thực hiện trong các hội nghị tập trung mà còn được triển khai bằng nhiều hình thức linh hoạt. Nơi tuyên truyền có thể là trên boong tàu, tại bến cá hay ngay trong những ngôi nhà của ngư dân. Điều quan trọng nhất là giúp bà con hiểu luật, từ đó hình thành ý thức tự giác chấp hành. Thượng tá Bùi Bá Ngọc, Chỉ huy trưởng Ban Chỉ huy Biên phòng Cửa khẩu cảng Nghi Sơn cho biết, đơn vị hiện quản lý hơn 19,3km bờ biển với 893 phương tiện khai thác hải sản và hơn 2.000 lao động hoạt động nghề biển. Đây là khu vực có hai cửa lạch lớn là Hà Nẫm và Lạng Bạng nên lưu lượng tàu thuyền ra vào rất đông, tiềm ẩn nhiều nguy cơ vi phạm trong hoạt động khai thác thủy sản. "Muốn người dân chấp hành tốt các quy định của pháp luật thì trước hết phải giúp họ hiểu pháp luật. Vì vậy, chúng tôi xác định công tác tuyên truyền là giải pháp quan trọng hàng đầu", thượng tá Ngọc nói.

Năm 2025, đơn vị đã trao 840 ảnh Bác Hồ, 370 lá cờ Tổ quốc, 550 tờ gấp tuyên truyền pháp luật cho ngư dân; phối hợp với các địa phương tổ chức chín buổi tuyên truyền thu hút gần 1.000 người dân tham gia, phát thanh 92 lượt với 32 giờ trên hệ thống loa truyền thanh cơ sở. Đơn vị còn phối hợp mở 2 lớp đào tạo thuyền trưởng tàu cá hạng III cho 75 học viên, góp phần nâng cao kiến thức pháp luật và kỹ năng hoạt động nghề cá cho ngư dân. Theo thượng tá Bùi Bá Ngọc, cùng với công tác tuyên truyền, đơn vị tập trung đấu tranh với các hành vi vi phạm pháp luật trên biển, nhất là các hành vi liên quan đến khai thác thủy sản trái quy định. Trong năm 2025 và 6 tháng đầu năm 2026, đơn vị đã xử lý hàng chục vụ vi phạm trong lĩnh vực thủy sản, xử phạt hàng trăm triệu đồng. Đồng thời, đơn vị phối hợp phát hiện, bắt giữ nhiều vụ việc liên quan đến buôn lậu, ma túy, vật liệu nổ và các hành vi vi phạm pháp luật khác trên biển. "Mục tiêu cuối cùng là nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của ngư dân, bảo đảm an ninh, trật tự trên biển và góp phần cùng cả nước thực hiện hiệu quả nhiệm vụ chống khai thác IUU", thượng tá Bùi Bá Ngọc nhấn mạnh.

Rời cảng cá Lạch Bạng, chúng tôi tiếp tục theo chân cán bộ Đồn Biên phòng Hoằng Trường đến các làng chài ven biển Hoằng Thanh. Giữa cái nắng đầu hè gay gắt, nhà văn hóa thôn vẫn chật kín người. Trên tấm bản đồ biển treo giữa hội trường, cán bộ biên phòng kiên nhẫn giải thích từng vùng biển, từng tọa độ, từng quy định liên quan đến hoạt động khai thác thủy sản. Điều khiến chúng tôi ấn tượng là không khí trao đổi cởi mở giữa ngư dân và lực lượng chức năng. Khi buổi tuyên truyền kết thúc, nhiều người vẫn nán lại để hỏi thêm về các quy định mới. Người hỏi về trách nhiệm duy trì thiết bị giám sát hành trình, người muốn tìm hiểu các quy định về ghi nhật ký khai thác, người lại quan tâm đến chế tài xử lý đối với hành vi vi phạm vùng biển nước ngoài.

Trung tá Mai Chí Thức, Chính trị viên Đồn Biên phòng Hoằng Trường cho biết, đơn vị được giao quản lý 12,8km tuyến biển với hơn 100 tàu cá. Ngoài các hội nghị tập trung, cán bộ biên phòng thường xuyên xuống

Cán bộ Đồn Biên phòng cửa khẩu cảng Nghi Sơn xuống tận tàu cá tuyên truyền, phổ biến các quy định về chống khai thác hải sản bất hợp pháp (IUU) cho ngư dân trước khi ra khơi

Cán bộ Đồn Biên phòng cửa khẩu cảng Nghi Sơn kiểm tra thiết bị giám sát hành trình, giấy phép khai thác và những quy định liên quan đến chống khai thác IUU

tận bến cá, lên từng con tàu hoặc đến từng gia đình ngư dân để tuyên truyền. Có những nội dung phải nhắc đi nhắc lại nhiều lần, có những quy định phải giải thích bằng những ví dụ rất cụ thể. Nhưng chính sự kiên trì ấy đã tạo nên những chuyển biến rõ nét trong nhận thức của người dân.

Những "cột mốc sống" giữa trùng khơi

Buổi chiều, tại trụ sở Công an xã Hoằng Thanh, những cán bộ công an cơ sở vẫn đang chăm chú theo dõi dữ liệu tàu cá trên hệ thống điện tử. Trên màn hình máy tính, những tín hiệu màu xanh liên tục di chuyển ngoài khơi. Mỗi tín hiệu là một con tàu đang hoạt động trên biển. Với người cán bộ trực ban, đó không chỉ là dữ liệu điện tử đơn thuần mà còn là sinh kế của hàng trăm gia đình ngư dân.

Những năm gần đây, cùng với lực lượng biên phòng, Công an xã Hoằng Thanh đã trở thành một trong những lực lượng nòng cốt trong công tác phòng, chống khai thác IUU. Từ việc rà soát phương tiện, cập nhật dữ liệu tàu cá, tuyên truyền pháp luật đến giám sát thiết bị hành trình, tất cả đều được triển khai thường xuyên và đồng bộ.

Thượng tá Lê Đình Minh, Trưởng Công an xã Hoằng Thanh cho biết, chống khai thác IUU không chỉ là yêu cầu trước mắt nhằm góp phần gỡ bỏ "thẻ vàng" của EC mà còn là nhiệm vụ lâu dài để bảo vệ nguồn lợi thủy sản và phát triển nghề cá bền vững. Chính vì vậy, bên cạnh công tác kiểm tra, giám sát, lực lượng công an xã đặc biệt coi trọng việc nâng cao nhận thức cho người dân. Nhờ sự vào cuộc quyết liệt của các lực lượng chức năng, đến nay 100% chủ tàu trên địa bàn đã ký cam kết không vi phạm vùng biển nước ngoài. Toàn bộ tàu cá đang hoạt động đều được quản lý chặt chẽ. Các trường hợp mất kết nối thiết bị giám sát hành trình đều được phát hiện, xác minh và xử lý theo đúng quy định.

Cách đó không xa, tại xã Tiên Trang, một trong những địa phương có đội tàu khai thác lớn của tỉnh với hơn 500 phương tiện thủy sản, cuộc chiến chống khai thác IUU cũng diễn ra không kém phần quyết liệt. Theo chân cán bộ công an xã xuống các bến cá, chúng tôi bắt gặp hình ảnh những cuộc trò chuyện diễn ra ngay bên cạnh những chồng lưới vừa được kéo lên từ khoang tàu. Nhiều chủ tàu giờ đây đã quen với việc kiểm tra thiết bị giám sát hành trình trước mỗi chuyến biển. Không ít người chủ động tìm hiểu các quy định mới, thực hiện đầy đủ việc cập nhật dữ liệu khai thác và truy xuất nguồn gốc theo quy định. Để có được những chuyến biển ấy là kết quả của hàng trăm buổi tuyên truyền, những lần xuống tận tàu hướng dẫn ngư dân sử dụng các hệ thống điện tử và những cuộc điện thoại nhắc nhở khi phương tiện có dấu hiệu mất kết nối. Công việc ấy âm thầm nhưng mang ý nghĩa rất lớn trong hành trình xây dựng nghề cá có trách nhiệm.

Giữa biển khơi mênh mông, bên cạnh lực lượng biên phòng và công an xã còn có những "cánh tay nối dài" đang góp phần giữ bình yên trên các ngư trường. Đó là các tổ đoàn kết sản xuất trên biển. Đối với nhiều ngư dân, tổ đoàn kết không đơn thuần là mô hình hỗ trợ sản xuất mà còn là điểm tựa mỗi khi gặp khó khăn. Trên biển, khoảng cách giữa các tàu có khi lên tới hàng chục hải lý. Những lúc gặp sự cố máy móc, thiếu nhiên liệu hoặc thời tiết chuyển biến bất thường, sự hỗ trợ từ các tàu trong tổ đoàn kết trở nên vô cùng quan trọng.

Chiều muộn, mặt trời đỏ rực dần chìm xuống phía chân trời. Ngoài khơi xa, những con tàu đã trở thành những chấm nhỏ giữa biển trời mênh mông. Trên mỗi con tàu ấy có những ngư dân đang mưu sinh, có những lá cờ Tổ quốc tung bay trước gió và có cả những "dòng tin" từ đất liền đang đồng hành cùng họ. ■

NỮ PHÓNG VIÊN CHIẾN TRƯỜNG XUÂN PHƯỢNG:

Hành trình "chân cứng đá mềm"...

● **HỒNG HẠNH**

Là một chứng nhân lịch sử đặc biệt đi qua hai thế kỷ, nữ phóng viên chiến trường Xuân Phượng đã đối mặt với tử thần không biết bao lần để ghi lại những thước phim chấn động về cuộc chiến tranh chính nghĩa của dân tộc.

Câu chuyện về cuộc đời bà là một hành trình "chân cứng đá mềm" từ tuyến lửa Vĩnh Linh đến Dinh Độc Lập, biểu tượng cho tinh thần quả cảm của người làm báo cách mạng Việt Nam.

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp hình cùng các chiến sĩ thi đua vào năm 1967 (bà Xuân Phượng ngồi hàng đầu, vị trí thứ 3 từ phải sang) Ảnh: NVCC

Chỉ có một cuộc đời để sống...

Lịch sử báo chí cách mạng Việt Nam được viết nên bằng cả máu, mồ hôi và nước mắt của những người cầm máy nơi tiền tuyến. Trong số những tên tuổi kiêu hãnh ấy, nữ phóng viên chiến trường, đạo diễn, nhà văn Xuân Phượng nổi lên như một chứng nhân đặc biệt của một thế kỷ đầy biến động.

Rời ghế nhà trường năm 16 tuổi để tham gia kháng chiến, từ một bác sĩ quân y bà đã dũng cảm chọn lối rẽ đầy hiểm nguy để trở thành người ghi lại hiện thực khốc liệt của chiến tranh. Cuộc đời của người phụ nữ cố đô Huế sinh năm 1929 này chính là minh chứng cho lý tưởng dấn thân của thế hệ nghệ sĩ, chiến sĩ mang dòng máu kiên cường Việt Nam.

Trước khi bước vào con đường báo chí chiến trường, bà Xuân Phượng đang có một cuộc sống bình yên. Sau chiến thắng Điện Biên Phủ năm 1954, bà học y sĩ, làm phiên dịch và y tá phục vụ các đoàn khách quốc tế tại Ủy ban liên lạc văn hóa với nước ngoài. Với trình độ chuyên môn cao và thông thạo tiếng Pháp, bà được làm việc trong môi trường đầy đủ tiện nghi. Thế nhưng, bước ngoặt lớn đến với bà vào năm 1967, khi bà được Bác Hồ giao nhiệm vụ tháp tùng và làm phiên dịch cho đoàn làm phim của hai nhà điện ảnh cách mạng nổi tiếng thế giới là ông Joris Ivens và bà Marceline Loridan vào tuyến lửa Vĩnh Linh, Quảng Trị để thực hiện bộ phim tài liệu *Vĩ tuyến 17 - Chiến tranh nhân dân*.

Hai tháng hứng chịu bom đạn của giặc Mỹ dưới địa đạo tăm tối, ngột ngạt giữa vùng chiến sự ác liệt đã thay đổi hoàn toàn thế giới quan của nữ bác sĩ trẻ. Chứng kiến ý chí bất khuất của người dân Vĩnh Linh và sự hy sinh của đồng nghiệp, bà như được khai sáng một lý tưởng mới. Nhớ lại những ngày tháng sinh tử có nhau ấy, bà Xuân Phượng kể về lời khuyên định mệnh của đạo diễn huyền thoại Joris Ivens: "Giữa năm 1967 này, các bạn đang rất cần những phiên dịch, bác sĩ. Nhưng cần gấp hơn nữa là một đội ngũ những người phóng viên chiến trường để ghi lại tại chỗ sức chiến đấu ngoan cường bảo vệ từng tấc đất của dân tộc Việt Nam. Mong Phượng hãy mạnh dạn dấn thân vào một nghề tuy tiềm ẩn nhiều hiểm họa, nhưng lúc này đất nước bạn đang rất cần". Những lời nói gan ruột ấy của người thầy điện ảnh đầu tiên đã đi vào giấc ngủ của bà trong nhiều đêm, thôi thúc bà đưa ra quyết định bước ngoặt.

> *"Bà Xuân Phượng kể về lời khuyên định mệnh của đạo diễn huyền thoại Joris Ivens: "Giữa năm 1967 này, các bạn đang rất cần những phiên dịch, bác sĩ. Nhưng cần gấp hơn nữa là một đội ngũ những người phóng viên chiến trường để ghi lại tại chỗ sức chiến đấu ngoan cường bảo vệ từng tấc đất của dân tộc Việt Nam. Mong Phượng hãy mạnh dạn dấn thân vào một nghề tuy tiềm ẩn nhiều hiểm họa, nhưng lúc này đất nước bạn đang rất cần".*

Trở lại phòng khám, bà lại nhớ da diết những ngày bị bom vùi lấp mà vẫn thanh thản đi vào giấc ngủ sâu trong địa đạo tăm tối. "Bấy giờ tôi đã 38 tuổi, là mẹ của ba con nhỏ, trải qua rất nhiều gian khó mới được hưởng một chút an vui. Bỏ phòng khám sang trọng, an nhàn với mức lương cao để trở lại thời học việc làm phóng viên, với mức lương chỉ ngang thu nhập người quét đường, lại dấn thân vào chỗ hiểm nguy. Người ta đồn tôi bị kỷ luật, đuổi việc, hoặc tôi điên. Nhưng tôi ám ảnh bởi lời ông Ivens nói tôi có tố chất làm phóng viên chiến trường. Trái tim tôi mách bảo chỉ có một cuộc đời để sống, hãy sống sao cho xứng đáng", bà Xuân Phượng nhớ lại.

Những thước phim đổi bằng máu

Trở thành phóng viên chiến trường của Hãng phim Giải phóng, bà xông pha khắp các mặt trận ác liệt nhất. Để có được những thước phim lịch sử tố cáo chiến tranh, bà đã đối mặt tử thần không biết bao lần. Từng hai lần bị bom vùi, một lần bị mảnh kính găm vào mặt tại cầu Hiền Lương. Những trải nghiệm sinh tử khốc liệt ấy đã cho bà cảm giác không thể nào quên, trở thành chất liệu hiện thực quý giá làm cho những hồi tưởng sau này thêm chân thật, gây xúc động sâu sắc cho người xem và bạn đọc.

Trong cuộc đời làm báo, làm phim của mình, bà Xuân Phượng may mắn được chứng kiến và ghi lại những thời khắc lịch sử. Năm 1968, khi cùng đoàn làm phim của đạo diễn Joris Ivens ghi hình Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các anh hùng, chiến sĩ thi đua, bà Phượng đã có một kỷ niệm đặc biệt. Trong lúc quay phim, Bác Hồ đội mũ có vành nên bị che một phần mặt. Đạo diễn Ivens đề nghị bà nói với Bác bỏ mũ để ghi hình đẹp hơn. Dù lúc đầu khá e ngại nhưng rồi bà cũng đã mạnh dạn. Bà kể lại: "Tôi liều chạy vào, Bác quay lại hỏi "Cái gì hả cháu?". Tôi thưa "Dạ thưa Bác, cái mũ của Bác rất đẹp nhưng mái tóc Bác còn đẹp hơn"". Nghe vậy, Bác Hồ bật cười hiền và nói "Nhà báo này khá lắm", rồi lấy mũ đội lên đầu bà".

Đạo diễn, nhà văn, nhà báo Xuân Phượng tại buổi ra mắt sách

> *"Đã mang lấy nghiệp cầm bút thì bất kỳ ở tuổi nào hạnh phúc và vất vả đều đi song song với nhau. Trước một trang giấy trắng, muốn cày được những con chữ lên theo đúng ý mình thật là vô cùng gian lao, huống gì những người ngoài chín mươi tuổi.*

Vào ngày 20.3.1975, giữa lúc tin tức chiến thắng từ tiền tuyến miền Nam dồn dập đội về, bà Xuân Phượng chủ động xin một chiếc xe cũ nhưng ngặt nỗi xe không còn giọt xăng. Quyết không để lỡ nhịp đập của lịch sử, bà táo bạo gõ cửa nhà ông Phan Tử Quang (khi đó là lãnh đạo Cục Xăng dầu thuộc Bộ Quốc phòng) lúc nửa đêm để xin nhiên liệu. Ngay hôm sau, đoàn làm phim

của bà lập tức lên đường, bám sát hành trình thần tốc của Chiến dịch Hồ Chí Minh, xuyên qua những vùng đất vừa giải phóng từ Huế, Đà Nẵng, Nha Trang để tiến thẳng hướng về Sài Gòn. Sáng ngày 1.5, bà Phượng đặt chân vào Dinh Độc Lập, nơi mới ngày hôm trước vừa diễn ra giờ phút chính quyền Sài Gòn tuyên bố đầu hàng, kịp thời ghi lại những thước phim tư liệu vô giá về bối cảnh đất nước trong giai đoạn chuyển giao lịch sử.

Đêm đầu tiên sau ngày non sông thống nhất, đứng bên cửa sổ khách sạn Caravelle nhìn xuống đường phố không ánh điện, lòng bà trào dâng một cảm xúc nghẹn ngào khó tả. Giữa không gian tĩnh lặng của thành phố, bà nhận ra lần đầu tiên sau bao nhiêu năm khói lửa dấn thân, đôi tai của người phóng viên chiến trường không còn nghe thấy tiếng súng nổ, báo hiệu một kỷ nguyên hòa bình, độc lập thực sự đã về trên quê hương. Sau chiến tranh, bộ phim tài liệu *Khi tiếng súng vừa tắt* do bà thực hiện đã nhận bằng khen tại Liên hoan phim Quốc tế Leipzig. Nhiều tác phẩm khác của bà như *Việt Nam và chiếc xe đạp, Khi những nụ cười trở lại, Hai tiếng quê hương, Tôi viết bài ca hồi sinh*... tiếp tục trở thành những thước phim vô giá về một thời máu lửa.

Bước qua tuổi 90, khi phần lớn mọi người đã chọn nghỉ ngơi, nữ phóng viên chiến trường năm nào lại bắt đầu một cuộc dấn thân mới trên trang giấy trắng. Bà luôn đau đáu: "Đã mang lấy nghiệp cầm bút thì bất kỳ ở tuổi nào hạnh phúc và vất vả đều đi song song với nhau. Trước một trang giấy trắng, muốn cày được những con chữ lên theo đúng ý mình thật là vô cùng gian lao, huống gì những người ngoài chín mươi tuổi". Trái ngọt cho tinh thần lao động miệt mài ấy là sự ra đời của *Gánh gánh... gồng gồng*... , tác phẩm nhận Giải thưởng Văn học của Hội Nhà văn Việt Nam năm 2020 và đã được tái bản tới 14 lần trong sự mến mộ của nhiều thế hệ độc giả. Ở tuổi 97, người đàn bà thép ấy lại tiếp tục ra mắt cuốn hồi ký thứ ba mang tên *Chân cứng đá mềm*. Tác phẩm không chỉ khắc họa hành trình dấn thân của một nữ trí thức yêu nước, mà còn tái hiện chân thực những ngày đầu bỡ ngỡ, đầy vấp váp khi bước vào nghề làm phim tài liệu chiến trường cùng những nỗ lực phi thường để "trụ lại" với quyết định đổi nghề đầy táo bạo năm ấy.

Tự nhận là đạo diễn già, nhà văn trẻ, bà Xuân Phượng vẫn giữ tinh thần lạc quan với tuyên ngôn sống rõ ràng: "Khi nào cần thì nhớ, không cần thì không chìm trong quá khứ". Kỷ niệm ngày Báo chí Cách mạng Việt Nam, câu chuyện về bà là ngọn lửa truyền cảm hứng mạnh mẽ về nghị lực sống, tinh thần cống hiến và khát vọng phụng sự đất nước cho các thế hệ hôm nay. ■

"Chia lửa" trên công trường xây dựng trường nội trú vùng biên

● **Bài, ảnh: PHAN HIẾU**

Cuối năm 2025, lực lượng vũ trang "thần tốc" giúp dân xây dựng lại, sửa chữa nhà cho các hộ dân miền Trung bị sập đổ, trôi, hư hỏng nặng do mưa bão gây ra, nay lại tiếp tục giúp các địa phương ở Tây Nguyên xây trường nội trú liên cấp ở biên giới.

Tây Nguyên đã bắt đầu bước vào mùa mưa. Tuy nhiên những ngày này, trên công trường Trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS tại 7 xã biên giới dành cho học sinh tỉnh Gia Lai, không khí thi công diễn ra khẩn trương. Ngoài đội ngũ công nhân, hàng trăm cán bộ, chiến sĩ công an, quân đội cũng được huy động tham gia vận chuyển vật liệu, san gạt mặt bằng và hỗ trợ nhiều phần việc phù hợp với chuyên môn. Sự có mặt của các lực lượng đã góp phần tăng thêm nguồn nhân lực cho công trường trong giai đoạn thi công cao điểm.

Giúp địa phương nơi phên dậu

Trên khuôn viên rộng 5ha của dự án xây dựng Trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS Ia Púch, các chiến sĩ cùng đội ngũ kỹ sư, công nhân được chia thành nhiều tổ, nhóm, tỏa đi khắp công trường để hỗ trợ thi công các hạng mục như khối phòng học, thư viện, nhà đa năng, khu ký túc xá học sinh... Những đôi tay vốn quen với cầm súng tuần tra, bảo vệ chủ quyền biên giới, nay lại miệt mài vận chuyển gạch, trộn hồ, trát tường, tăng tốc thi công ngôi trường mới cho con em khu vực biên giới.

Gạt những giọt mồ hôi trên đôi gò má với khuôn mặt cháy sạm, trung úy Cao Kiến Giang, chiến sĩ Đồn Biên phòng Cửa khẩu Quốc tế Lệ Thanh chia sẻ: "Bắt tay vào việc, đôi lúc tôi còn bỡ ngỡ nhưng được sự chỉ dẫn của các cô các chú ở công trường, tôi đã khắc phục được khó khăn và hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Làm cả ngày rất mệt mỏi, song đổi lại khi về anh em được sự quan tâm giúp đỡ của chỉ huy về chế độ ăn uống, nghỉ ngơi đảm bảo nên bản thân tôi và các đồng đội vẫn đảm bảo duy trì hàng ngày được".

Còn trung tá Phạm Tiến Sỹ, Phó Đồn trưởng Đồn Biên phòng Ia Pnôn, chỉ huy lực lượng biên phòng tham gia hỗ trợ xây dựng cho biết: Lực lượng tham gia hỗ trợ đều được khảo sát, phân công nhiệm vụ phù hợp với chuyên môn, sức khỏe và năng lực của từng người. Đồng thời phối hợp chặt chẽ với đơn vị thi công để phát huy hiệu quả cao nhất. "Chúng tôi phối hợp với đơn vị thi công, bố trí lực lượng hợp lý, khoa học, đảm bảo các vị trí tham gia hỗ trợ để thực hiện tốt nhiệm vụ. Đây là nhiệm vụ chính trị hết sức quan trọng và là tình cảm của cán bộ, chiến sĩ bộ đội biên phòng, đối với đồng bào nơi biên giới. Từ đó tạo cho anh em ý chí quyết tâm để khắc phục khó khăn, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao" trung tá Phạm Tiến Sỹ nói.

Để hỗ trợ các địa phương và đơn vị thi công hoàn thành mục tiêu đề ra, từ giữa tháng 5.2026 đến nay, cùng với lực lượng Bộ đội Biên phòng, Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Gia Lai, Quân đoàn 34 và Công an tỉnh Gia Lai đã huy động tổng số hơn 500 cán bộ, chiến sĩ tham gia hỗ trợ tại cả 7 công trường thuộc dự án. Không chỉ trực tiếp tham gia xây dựng, các đơn vị còn giáo dục, quán triệt để cán bộ, chiến sĩ hiểu rõ ý nghĩa của công trình, chấp hành nghiêm kỷ luật, tôn trọng phong tục, tập quán của đồng bào địa phương. Qua đó góp phần tăng cường tình đoàn kết quân dân, giữ vững an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội trên tuyến biên giới.

Tăng tốc về đích trước thời hạn

Dự án xây dựng bảy trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS tại các xã biên giới tỉnh Gia Lai có tổng mức đầu tư hơn 1.500 tỉ đồng. Đến nay, toàn dự án đã hoàn thành khoảng 47% khối lượng xây lắp. Mặc dù các nhà thầu đã tăng cường máy móc, thiết bị và nhân lực, tiến độ thi công vẫn đang chậm từ 15 - 40 ngày so với kế hoạch.

Sự hỗ trợ của lực lượng vũ trang đã góp phần "chia lửa" với đơn vị thi công, phấn đấu hoàn thành công trình đúng yêu cầu của tỉnh. Ông Nguyễn Trung Quyến, đại diện đơn vị thi công tại Trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS Ia Púch, cho biết: Thời gian hoàn thiện để đưa công trình vào hoạt động không còn dài. Trước mắt là một mùa mưa, cho nên việc đẩy nhanh tiến độ là vấn đề hết sức cấp thiết, không còn đường nào khác. Đối với công trình dân dụng, thì giải pháp duy nhất là tăng nhân lực. Theo ông, việc quân đội bổ sung nhân lực giúp đỡ nhà thầu thì phần nào đã giảm áp lực nhân công cho nhà thầu, để đẩy nhanh tiến độ công trình.

Ông Lâm Hải Giang, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Gia Lai cho biết: Chúng tôi huy động tất cả các lực lượng để có thể đẩy nhanh tiến độ. Đến nay, qua công tác kiểm tra, về cơ bản nếu điều kiện thời tiết thuận lợi thì chúng tôi về đích trước thời hạn quy định của Chính phủ trước một tháng. Đi kiểm tra tiến độ thi công Dự án Trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS tại 7 xã biên giới của tỉnh, ông Thái Đại Ngọc, Bí thư Tỉnh ủy Gia Lai yêu cầu các đơn vị khẩn trương hoàn thành việc cất nóc các hạng mục chính để hạn chế tác động của thời tiết trong mùa mưa cũng như tình trạng nền đất, ảnh hưởng chất lượng công trình và tiến độ dự án. Đặc biệt, cần tập trung triển khai dứt điểm từng khu vực, tránh tình trạng thi công dàn trải, kéo dài thời gian thực hiện.

"Đối với quá trình xét tuyển phải ưu tiên học sinh là con em đồng bào dân tộc thiểu số. Ngoài ra, thực hiện đầy đủ, chặt chẽ các bước theo quy định thông qua hội đồng tuyển sinh, bảo đảm khách quan, công bằng và đúng đối tượng", ông Thái Đại Ngọc nhấn mạnh. ■

Ông Thái Đại Ngọc, Bí thư Tỉnh ủy Gia Lai kiểm tra tiến độ thi công Trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS tại 7 xã biên giới của tỉnh

Gia Lai phấn đấu về đích xây dựng Trường Phổ thông nội trú liên cấp Tiểu học và THCS tại 7 xã biên giới trước thời hạn

Khát vọng trở thành điểm hẹn văn hóa toàn cầu

● TS PHAN THANH HẢI

Trong bối cảnh toàn cầu hóa ngày càng sâu rộng, văn hóa không chỉ là nền tảng tinh thần của xã hội mà còn đang trở thành nguồn lực quan trọng cho phát triển bền vững, là sức mạnh mềm để nâng cao vị thế của mỗi quốc gia, mỗi địa phương trên trường quốc tế.

Đối với Huế, hội nhập quốc tế về văn hóa không phải là một xu hướng mới xuất hiện gần đây mà là một hành trình đã được bền bỉ vun đắp trong suốt hơn ba thập niên qua, đặc biệt kể từ khi Quần thể di tích Cố đô Huế được UNESCO ghi danh là Di sản Văn hóa Thế giới năm 1993.

Du khách tham quan Khiêm Lăng của quần thể di tích Cố đô Huế Ảnh: TTXVN

Sở hữu những điều kiện đặc biệt để hiện thực hóa khát vọng

Nhìn lại chặng đường hơn 30 năm qua, có thể khẳng định thành công lớn nhất mà Huế đạt được không chỉ nằm ở số lượng các chương trình hợp tác quốc tế hay những danh hiệu được ghi nhận, mà quan trọng hơn là sự chuyển biến căn bản trong tư duy phát triển. Nếu như trước đây hội nhập chủ yếu được hiểu là tiếp nhận sự hỗ trợ từ bên ngoài, thì ngày nay Huế đã từng bước chuyển sang tư thế chủ động tham gia, chủ động kết nối, chủ động đóng góp và từng bước khẳng định vai trò của mình trong các mạng lưới hợp tác quốc tế về văn hóa, di sản và sáng tạo.

Với 8 danh hiệu được UNESCO ghi danh, Huế hiện là địa phương sở hữu hệ thống di sản UNESCO phong phú hàng đầu Việt Nam. Từ Quần thể di tích Cố đô Huế, Nhã nhạc cung đình Huế đến các di sản tư liệu như Mộc bản triều Nguyễn, Châu bản triều Nguyễn, Thơ văn trên kiến trúc cung đình Huế hay những giá trị văn hóa phi vật thể đặc sắc khác, tất cả đã tạo nên một nền tảng đặc biệt để Huế mở rộng hợp tác với các tổ chức quốc tế, các quốc gia, các địa phương trên thế giới trong lĩnh vực bảo tồn di sản, nghiên cứu khoa học, giáo dục, du lịch và phát triển bền vững.

Một trong những minh chứng rõ nét nhất cho tiến trình hội nhập quốc tế về văn hóa của Huế chính là Festival Huế. Từ một sự kiện mang tính thử nghiệm được tổ chức lần đầu vào năm 2000, Festival Huế đã từng bước trở thành một thương hiệu văn hóa quốc tế tiêu biểu của Việt Nam, thu hút sự tham gia của hàng nghìn nghệ sĩ đến từ hàng chục quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới. Thông qua Festival, Huế không chỉ giới thiệu những giá trị văn hóa đặc sắc của mình mà còn trở thành không gian gặp gỡ, đối thoại và giao lưu giữa các nền văn hóa. Đặc biệt, từ năm 2022, Huế đã chuyển đổi mô hình Festival từ chu kỳ hai năm một lần sang mô hình Festival bốn mùa diễn ra xuyên suốt trong năm. Đây là bước chuyển quan trọng thể hiện tư duy phát triển mới, đưa văn hóa trở thành một phần của đời sống thường nhật và động lực phát triển kinh tế, xã hội. Trong mô hình mới ấy, Tuần lễ Festival Nghệ thuật Quốc tế Huế được duy trì vào tháng 6 hằng năm như điểm nhấn quan trọng nhất, nơi hội tụ các chương trình nghệ thuật đặc sắc trong nước và quốc tế, tiếp tục khẳng định vai trò của Huế như một trung tâm giao lưu văn hóa của Việt Nam và khu vực.

Cùng với Festival, công tác đối ngoại nhân dân và ngoại giao văn hóa cũng được đẩy mạnh thông qua các hoạt động quảng bá Áo dài Huế, ẩm thực Huế, nghệ thuật truyền thống, các chương trình giao lưu với các địa phương kết nghĩa, các tổ chức quốc tế và cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài. Những hoạt động ấy đã góp phần đưa hình ảnh Huế vượt ra khỏi khuôn khổ của một đô thị di sản nổi tiếng để trở thành đối tác văn hóa năng động, cởi mở và có trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế.

Những kết quả đó cũng cho thấy Huế đang sở hữu những điều kiện đặc biệt để hiện thực hóa khát vọng trở thành một điểm hẹn văn hóa toàn cầu trong thời kỳ mới. Trước hết, Huế là nơi hội tụ của một hệ sinh thái văn hóa và di sản hiếm có. Không nhiều địa phương ở Việt Nam và khu vực có thể đồng thời sở hữu một hệ thống di sản vật thể, phi vật thể và tư liệu phong phú, cùng với cảnh quan thiên nhiên đặc sắc, kiến trúc lịch sử, lễ hội truyền thống, nghệ thuật trình diễn, làng nghề thủ công và một nền văn hóa ẩm thực giàu bản sắc như Huế.

Điều quan trọng hơn là Huế không chỉ có di sản của quá khứ mà còn có khả năng tạo ra những giá trị mới từ chính nền tảng di sản ấy. Đây cũng chính là tinh thần cốt lõi của Nghị quyết số 59-NQ/TW của Bộ Chính trị về hội nhập quốc tế trong tình hình mới, đó là hội nhập trên cơ sở phát huy nội lực, giữ gìn bản sắc dân tộc và nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia. Đồng thời, đây cũng là định hướng xuyên suốt được khẳng định trong Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển văn hóa Việt Nam trong thời kỳ mới, trong đó nhấn mạnh yêu cầu phát huy giá trị văn hóa và sức mạnh con người Việt Nam trở thành nguồn lực nội sinh, động lực quan trọng cho phát triển đất nước. Với Huế, điều đó có ý nghĩa đặc biệt bởi văn hóa và di sản không chỉ là tài sản tinh thần mà còn là lợi thế cạnh tranh nổi trội nhất của thành phố.

Chuyển sang tư duy "vận hành hệ sinh thái văn hóa quốc tế"

Tinh thần ấy cũng hoàn toàn phù hợp với Nghị quyết số 28 của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam, trong đó xác định văn hóa phải được đặt ngang hàng với kinh tế, chính trị, xã hội; phải trở thành nguồn lực quan trọng thúc đẩy tăng trưởng, nâng cao chất lượng cuộc sống và gia tăng sức mạnh mềm quốc gia. Đối với Huế, đây không chỉ là định hướng mà còn là cơ hội để chuyển hóa các giá trị văn hóa, di sản thành động lực phát triển thực chất, tạo ra những ngành kinh tế mới dựa trên công nghiệp văn hóa, du lịch văn hóa, kinh tế sáng tạo và kinh tế di sản.

Một lợi thế nổi bật khác của Huế là khả năng tạo ra sự đồng cảm văn hóa. Du khách quốc tế đến Huế không chỉ tham quan các di tích lịch sử mà còn được trải nghiệm một không gian văn hóa sống động với Áo dài, Nhã nhạc, ca Huế, nghệ thuật truyền thống, ẩm thực, làng nghề, lễ hội và đời sống cộng đồng. Chính sự kết hợp hài hòa giữa di sản vật thể và di sản sống đã tạo nên sức hấp dẫn riêng có của Huế trong mắt bạn bè quốc tế.

Trong những năm gần đây, Huế cũng đang nỗ lực xây dựng hồ sơ tham gia Mạng lưới các Thành phố sáng tạo của UNESCO trong lĩnh vực Ẩm thực. Đây là hướng đi phù hợp với tiềm năng và lợi thế đặc biệt của vùng đất Cố đô. Bởi lẽ, Huế không chỉ sở hữu một kho tàng gồm hàng nghìn món ăn, thức uống đã được thống kê, mà còn lưu giữ một hệ thống tri thức ẩm thực phong phú, từ ẩm thực cung đình đến ẩm thực dân gian, từ nghệ thuật chế biến đến văn hóa ứng xử trong bữa ăn. Nếu được ghi danh, đây sẽ là cơ hội để Huế mở rộng hơn nữa các mối quan hệ hợp tác quốc tế, thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa và kinh tế sáng tạo dựa trên nền tảng ẩm thực đặc sắc của mình.

Tuy nhiên, để biến những tiềm năng ấy thành hiện thực, Huế cần một chiến lược hội nhập quốc tế toàn diện và dài hạn hơn nữa. Điều quan trọng nhất là phải chuyển từ tư duy "sở hữu di sản" sang tư duy "vận hành hệ sinh thái văn hóa quốc tế". Bởi di sản chỉ thực sự phát huy giá trị khi trở thành nền tảng để kết nối con người, kết nối các quốc gia và tạo ra những giá trị mới cho xã hội. Trong thời gian tới, Huế cần tiếp tục triển khai hiệu quả các chủ trương lớn của Trung ương, đặc biệt là Nghị quyết 59-NQ/TW về hội nhập quốc tế trong tình hình mới, Nghị quyết 54-NQ/TW về xây dựng và phát triển tỉnh Thừa Thiên Huế, nay là thành phố Huế trực thuộc Trung ương, cùng các cơ chế đặc thù mà Quốc hội đã dành cho thành phố. Trong đó, văn hóa phải được xác định là một trụ cột quan trọng trong chiến lược hội nhập quốc tế của Huế.

Festival Huế và Tuần lễ Festival Nghệ thuật Quốc tế Huế cần tiếp tục được nâng tầm để trở thành diễn đàn giao lưu văn hóa quốc tế có tầm ảnh hưởng trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương, nơi các nghệ sĩ, học giả, nhà quản lý văn hóa, các tổ chức quốc tế và cộng đồng sáng tạo có thể gặp gỡ, đối thoại và hợp tác lâu dài.

Cùng với đó là việc đẩy mạnh chuyển đổi số trong lĩnh vực văn hóa; xây dựng dữ liệu di sản số, bảo tàng số, triển lãm số và các nền tảng trải nghiệm số để đưa di sản Huế tiếp cận rộng rãi hơn với cộng đồng quốc tế. Ngoại giao văn hóa và đối ngoại nhân dân cũng cần được xem là nhiệm vụ thường xuyên, trong đó, mỗi nghệ nhân, nghệ sĩ, nhà nghiên cứu, doanh nghiệp và mỗi người dân Huế đều có thể trở thành một "đại sứ văn hóa", góp phần quảng bá hình ảnh thành phố ra thế giới.

Con đường phía trước chắc chắn còn nhiều việc phải làm. Nhưng với nền tảng di sản đặc sắc, với kinh nghiệm hội nhập được tích lũy qua nhiều năm và với những định hướng chiến lược phù hợp từ Nghị quyết 59-NQ/TW, Nghị quyết 80-NQ/TW và Nghị quyết 28 của Quốc hội, Huế đang có cơ hội rất lớn để vượt qua giới hạn của một đô thị di sản đơn thuần, trở thành một trung tâm giao lưu văn hóa quốc tế, một cực tăng trưởng của công nghiệp văn hóa Việt Nam và một điểm hẹn văn hóa toàn cầu trong thế kỷ XXI.■

Sẵn sàng cho Ngày hội Văn hóa dân tộc Chăm lần thứ VI tại Khánh Hòa

● **Bài, ảnh: XUÂN HƯỚNG**

Với chủ đề "Bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Chăm trong kỷ nguyên mới", Ngày hội văn hóa dân tộc Chăm lần thứ VI năm 2026 sẽ được tổ chức tại tỉnh Khánh Hòa từ ngày 26 đến 28.6.2026. Ngày hội do Bộ VHTTDL phối hợp với UBND tỉnh Khánh Hòa tổ chức, quy tụ các đoàn nghệ nhân, diễn viên quần chúng đến từ các địa phương: Khánh Hòa, Gia Lai, Lâm Đồng, Tây Ninh, An Giang, Đắk Lắk và TP.HCM

Trung tâm Văn hóa tỉnh Khánh Hòa tích cực tập luyện các tiết mục nghệ thuật sẵn sàng cho Ngày hội

Với sự chuẩn bị công phu, ngày hội hứa hẹn mang đến một không gian nghệ thuật đậm đà sắc màu văn hóa Chăm, kết nối hài hòa giữa dòng chảy di sản và hơi thở của kỷ nguyên mới.

Lung linh sắc màu văn hóa Chăm

Trao đổi với phóng viên *Văn Hóa,* ông Nguyễn Văn Việt, Giám đốc Trung tâm Văn hóa tỉnh Khánh Hòa cho biết, thực hiện chỉ đạo và phân công nhiệm vụ của Sở VHTTDL, đơn vị đang tập trung xây dựng, hoàn thiện các chương trình nghệ thuật xuyên suốt ngày hội với hàng loạt tiết mục đặc sắc, đậm dấu ấn Chăm.

Cụ thể, tại Lễ khai mạc Ngày hội Văn hóa dân tộc Chăm, Trung tâm Văn hóa tỉnh sẽ mang đến ba tiết mục nghệ thuật đặc sắc gồm: "Thanh âm ngày hội", "Dáng em bên bến nước" và "Người Chăm vui hội".

Đối với Liên hoan Văn nghệ quần chúng và Trình diễn trang phục dân tộc Chăm, đơn vị thực hiện các tiết mục mang đậm bản sắc như: "Mừng ngày hội Chăm", "Ampam Po Nai (Sự tích Po Nai)", "Sắc Chăm ngày hội", "Tiếng trống Ginăng, tiếng trống hòa bình" và "Hương sắc Chăm Khánh Hòa".

Nhằm phục vụ cộng đồng tại ngày hội, Trung tâm Văn hóa tỉnh sẽ tổ chức trích đoạn nghi lễ Rija Harei nhằm tái hiện sinh động các nghi thức sinh hoạt văn hóa truyền thống của đồng bào Chăm. Trích đoạn tái hiện sinh động các nghi lễ cổ truyền, tiêu biểu là Lễ Rija Harei (Lễ múa ban ngày) - nghi thức thiêng liêng cầu bình an, sức khỏe của các tộc họ Chăm gửi đến các vị thần linh như Thần sóng biển (Po Riyak), Thần trí tuệ (Po Haniim Par), Mẫu thần nông nghiệp (Po Nai); đồng thời mở ra không gian trình diễn di sản phi vật thể độc đáo với kỹ nghệ làm gốm cổ Bàu Trúc qua "Hồn gốm Bàu Trúc" và nghệ thuật dệt thổ cẩm truyền thống Mỹ Nghiệp qua "Sắc màu thổ cẩm Chăm Mỹ Nghiệp".

Song song đó, trong hoạt động trình diễn, giới thiệu nghề thủ công truyền thống, Trung tâm Văn hóa tỉnh thực hiện các tiết mục: "Hồn gốm Bàu Trúc" và "Sắc màu thổ cẩm Chăm Mỹ Nghiệp". Cũng trong khuôn khổ sự kiện, Trung tâm còn tổ chức chương trình du lịch cộng đồng để đưa du khách đi khám phá và trải nghiệm thực tế tại làng gốm Bàu Trúc.

Thông tin về tiến độ chuẩn bị, ông Nguyễn Văn Việt cho biết, tính đến thời điểm hiện tại, kịch bản của toàn bộ các hoạt động nghệ thuật trong khuôn khổ ngày hội đã cơ bản hoàn thiện. Hiện nay, các đoàn nghệ thuật và nghệ nhân đang tập trung tổng duyệt trên sân khấu, ráp nối kỹ thuật và khớp âm thanh những khâu cuối cùng.

Để chuẩn bị cho không gian trải nghiệm thực tế, Ban tổ chức đã hoàn tất việc liên hệ, kết nối với làng nghề gốm cổ Bàu Trúc và làng dệt thổ cẩm Chăm Mỹ Nghiệp. Các khâu hậu cần từ chuẩn bị vật tư, nguyên vật liệu chế tác cho đến biên soạn nội dung thuyết minh về quy trình dệt, làm gốm thủ công đều đã hoàn thành.

Đặc biệt, bài thuyết minh giới thiệu kỹ năng du lịch cộng đồng tại làng gốm Bàu Trúc đã được chuẩn bị chu đáo bằng cả hai ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Anh nhằm phục vụ tốt nhất cho du khách quốc tế. Tất cả các nội dung đã hoàn toàn sẵn sàng, hứa hẹn mang đến một kỳ lễ hội bùng nổ, mãn nhãn trong ngày khai mạc.

Bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa bền vững

Không chỉ dừng lại ở các hoạt động biểu diễn, ngày hội lần này còn mở ra không gian trải nghiệm toàn diện và các diễn đàn chuyên sâu. Theo ông Trần Đức Hà, Giám đốc Trung tâm Di sản tỉnh Khánh Hòa, điểm mới của ngày hội năm nay là việc chú trọng thúc đẩy du lịch cộng đồng và chuyển đổi số trong bảo tồn di sản.

Cụ thể, Trung tâm Bảo tồn di sản văn hóa đang khẩn trương hoàn thiện nội dung tổ chức Hội thảo khoa học: "Bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Chăm trong kỷ nguyên mới". Song song đó, các đơn vị trực thuộc đang đồng loạt triển khai các phần việc chuyên môn, trong đó Bảo tàng tỉnh chịu trách nhiệm lên ý tưởng và thiết kế maket Không gian trưng bày văn hóa Chăm, đồng thời phối hợp đặc biệt để giới thiệu sản phẩm Trầm Hương - sản vật kết tinh linh khí của xứ trầm Khánh Hòa.

Đối với các hoạt động thực địa, các đơn vị đang tích cực chuẩn bị tổ chức các không gian nghệ thuật đa phương tiện, ngày hội ẩm thực địa phương, khu trưng bày sản phẩm OCOP cùng chương trình trình diễn kỹ năng du lịch cộng đồng độc đáo của các nghệ nhân đến từ làng gốm Bàu Trúc.

Thông qua chuỗi hoạt động phong phú, ngày hội góp phần tái hiện sinh động đời sống văn hóa tinh thần của đồng bào Chăm, đồng thời mở ra cơ hội kết nối giữa bảo tồn di sản, phát triển du lịch và chuyển đổi số. Sự kiện tiếp tục khẳng định tinh thần đại đoàn kết dân tộc, lan tỏa thông điệp về sự thống nhất trong đa dạng của nền văn hóa Việt Nam.

Đồng thời hứa hẹn mang đến cho công chúng trong và ngoài nước không gian văn hóa đặc sắc, nơi tinh hoa văn hóa Chăm được tôn vinh, lan tỏa và kết nối trong kỷ nguyên mới.

Thông tin về công tác số hóa di sản tại ngày hội, bà Thái Thị Lệ Hằng, Giám đốc Sở VHTTDL tỉnh Khánh Hòa cho biết, đơn vị đã chỉ đạo các cơ quan trực thuộc khẩn trương triển khai nhiều phần việc trọng tâm nhằm đảm bảo sự thành công cho Ngày hội Văn hóa dân tộc Chăm lần thứ VI và Hội thảo khoa học: "Bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc Chăm trong kỷ nguyên mới".

Trong đó, Trung tâm Bảo tồn Di sản Văn hóa tỉnh được giao phối hợp với các đơn vị kỹ thuật để chuẩn bị toàn diện hạ tầng công nghệ thông tin từ cấu hình hệ thống, máy chủ, đường truyền đến lưu trữ dữ liệu và an toàn an ninh mạng, phục vụ cho việc vận hành Trang triển lãm trực tuyến tại địa chỉ tên miền www.vanhoacham.khanhhoa.gov.vn.

Song song với công tác kỹ thuật, Trung tâm Di sản Văn hóa đồng hành cùng Bảo tàng tỉnh rà soát, kiểm duyệt nghiêm ngặt toàn bộ nội dung, hình ảnh, dữ liệu số hóa 3D cùng các sản phẩm truyền thông để đảm bảo tính chính xác, khoa học và giá trị lịch sử trước khi công bố chính thức.

Đồng thời, các đơn vị cũng đang tích cực chuẩn bị đầy đủ cơ sở vật chất và nhân lực để ra mắt Trang triển lãm online này ngay trong khuôn khổ hội thảo khoa học và tại Không gian trưng bày của Ngày hội năm 2026. ■

Nghệ thuật làm gốm Chăm Bàu Trúc

Đặc sắc múa Chăm

Nhịp cầu kết nối văn hóa, nghệ thuật và công chúng

●THÙY TRANG

Trong đời sống văn hóa, báo chí chưa bao giờ chỉ làm nhiệm vụ chuyển tải thông tin. Qua mỗi thời kỳ, báo chí vừa ghi lại những chuyển động của xã hội, vừa góp phần bồi đắp các giá trị văn hóa, nâng đỡ cái đẹp và mở rộng không gian tiếp nhận nghệ thuật trong công chúng.

Trước thềm kỷ niệm 101 năm Ngày Báo chí Cách mạng Việt Nam (21.6.1925 - 21.6.2026), nhiều văn nghệ sĩ và người làm văn hóa đã chia sẻ những kỳ vọng về một nền báo chí tiếp tục giữ vững bản lĩnh nghề nghiệp, chiều sâu văn hóa và trách nhiệm xã hội.

NSND Tạ Minh Tâm và các nghệ sĩ, diễn viên biểu diễn trong một chương trình văn nghệ

Lan tỏa giá trị văn hóa, kết nối nghệ sĩ với công chúng

Nhìn từ hoạt động văn hóa nghệ thuật, nhiều văn nghệ sĩ cho rằng, báo chí chính thống vẫn giữ vai trò đặc biệt trong việc lan tỏa các giá trị tích cực, kết nối người làm nghề với công chúng và góp phần định hướng đời sống thẩm mỹ.

Chia sẻ với *Văn Hóa,* NSND Tạ Minh Tâm cho rằng báo chí chính thống, trong đó có Báo *Văn Hóa* thời gian qua đã khẳng định vai trò là nguồn thông tin đáng tin cậy, góp phần kết nối nghệ sĩ với công chúng và đời sống xã hội. Theo ông, trong bối cảnh bùng nổ truyền thông hiện nay, người tiếp nhận thông tin mỗi ngày phải đi qua vô số nguồn tin với chất lượng khác nhau. Nếu báo chí chính thống lấy sự chính xác, khách quan và trách nhiệm xã hội làm nền tảng thì trên không gian mạng vẫn tồn tại không ít nội dung chạy theo xu hướng tức thời, dễ tạo ra nhiễu loạn và tác động đến nhận thức của công chúng. "Tôi rất trân trọng những tờ báo đưa tin kịp thời, chính xác, khách quan, qua đó giúp giới nghệ sĩ kết nối với công chúng và các tầng lớp xã hội một cách hiệu quả", NSND Tạ Minh Tâm bày tỏ.

Từ góc nhìn của một nghệ sĩ gắn bó nhiều năm với hoạt động biểu diễn và giảng dạy, ông kỳ vọng các cơ quan báo chí tiếp tục phát huy thế mạnh, nâng cao sức lan tỏa và giữ vững vai trò định hướng trong đời sống xã hội.

Ở góc độ người sáng tác, nhạc sĩ Nguyễn Văn Chung cũng bày tỏ sự trân trọng đối với đội ngũ phóng viên, biên tập viên đã đồng hành cùng các sản phẩm âm nhạc của anh trong hơn hai thập niên hoạt động nghệ thuật. Theo tác giả ca khúc *Viết tiếp câu chuyện hòa bình*, mỗi bài viết, mỗi nhận xét từ báo chí đều là những góp ý quý giá trên hành trình làm nghề. "Tôi mong các anh chị làm báo luôn giữ được nhiệt huyết, khách quan trong ngòi bút, tôn vinh giá trị nhân văn và những nghệ sĩ làm nghề chân chính. Tiếng nói của báo chí cũng góp phần định hướng thị hiếu và quan điểm thưởng thức nghệ thuật của công chúng", nhạc sĩ Nguyễn Văn Chung chia sẻ.

Với nhiều nghệ sĩ, báo chí từ lâu đã trở thành người bạn đồng hành của đời sống sáng tạo. Những ghi nhận kịp thời, những góc nhìn nghề nghiệp và cả các ý kiến phản biện thẳng thắn giúp người làm nghề nhìn rõ hơn con đường mình đang đi, đồng thời tạo thêm động lực để theo đuổi các giá trị nghệ thuật bền vững.

Giữ vững vai trò dẫn dắt trong thời đại mạng xã hội

Nhìn từ dòng chảy hơn một thế kỷ của báo chí cách mạng Việt Nam, nhà thơ Nguyễn Quang Thiều, Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam cho rằng, báo chí luôn giữ một vị trí đặc biệt trong đời sống xã hội. Nếu trong những năm tháng đấu tranh giành độc lập dân tộc, báo chí là tiếng nói của khát vọng tự do, của niềm tin và ý chí dân tộc, thì trong thời đại công nghệ số hôm nay, sứ mệnh ấy vẫn tiếp tục được duy trì bằng những hình thức mới. Giá trị của báo chí không chỉ nằm ở việc phản ánh sự kiện, điều quan trọng hơn là khả năng chuyển tải những thông điệp, tư tưởng và chiều sâu văn hóa ẩn sau mỗi vấn đề, từ bảo vệ môi trường, gìn giữ di sản văn hóa đến bảo vệ quyền con người hay đấu tranh với những biểu hiện tiêu cực trong xã hội.

Tuy nhiên, báo chí cũng đang đứng trước những thách thức chưa từng có. Một mặt là sức ép từ mạng xã hội, nơi thông tin lan truyền với tốc độ rất nhanh, đáp ứng nhu cầu tiếp cận tức thời của công chúng nhưng đồng thời tiềm ẩn nguy cơ sai lệch, bóp méo sự thật hoặc dẫn dắt dư luận theo những cách thiếu trách nhiệm. Mặt khác là áp lực đến từ chính môi trường làm nghề, khi tốc độ, công nghệ và khối lượng thông tin khổng lồ có thể khiến sự suy ngẫm, chiều sâu và cảm xúc trong tác phẩm báo chí bị thu hẹp.

Trong bối cảnh đó, Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam cho rằng, báo chí cần tiếp tục khẳng định lợi thế bằng chất lượng nội dung, tính nhân văn và trách nhiệm xã hội. Một bài báo có sức sống lâu dài không nhất thiết phải xuất phát từ những đề tài giật gân hay gây tranh cãi, mà nằm ở cách người viết tiếp cận vấn đề, khả năng phát hiện giá trị và nghệ thuật dẫn dắt bạn đọc. Thực tế cho thấy nhiều tác phẩm báo chí về văn hóa, dù không khai thác những câu chuyện "nóng", vẫn tạo được sức lan tỏa mạnh mẽ khi chạm tới những giá trị cốt lõi của đời sống.

Đề cập đến vai trò định hướng dư luận, ông cho rằng báo chí không nên chạy theo mạng xã hội mà cần giữ vai trò dẫn dắt bằng những thông tin có cơ sở khoa học, tinh thần nhân văn và trách nhiệm công dân. Định hướng không chỉ là cung cấp thông tin chính xác mà còn là góp phần bảo vệ những giá trị đúng đắn, những chuẩn mực văn hóa, pháp luật và lẽ phải. Mạng xã hội là không gian cần thiết để lắng nghe những tiếng nói đa chiều, nhưng báo chí chính thống phải giữ được bản lĩnh nghề nghiệp để không bị cuốn theo những áp lực hay xu hướng nhất thời của không gian mạng.

Đồng hành sâu hơn với đời sống văn hóa nghệ thuật

Nếu giới văn nghệ sĩ kỳ vọng báo chí tiếp tục giữ vai trò định hướng và lan tỏa các giá trị văn hóa, thì ở góc độ những người trực tiếp tổ chức các hoạt động văn hóa, xuất bản và nghệ thuật, điều được mong đợi nhiều hơn là sự đồng hành sâu sát với thực tiễn đời sống nghề nghiệp.

Ông Lê Hoàng, Giám đốc Công ty Đường Sách TP.HCM cho rằng, trong bối cảnh ngành xuất bản và phát triển văn hóa đọc đang đứng trước nhiều yêu cầu mới, báo chí giữ vai trò quan trọng trong việc đưa các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về văn hóa đi vào cuộc sống. Việc triển khai Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam và Chỉ thị số 04-CT/TW của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với hoạt động xuất bản trong tình hình mới rất cần sự đồng hành của các cơ quan báo chí trong công tác tuyên truyền, phản ánh và lan tỏa những mô hình hiệu quả. Thông qua các tác phẩm báo chí, tinh thần của các nghị quyết, chỉ thị được chuyển tải sinh động hơn, từ đó góp phần đưa chủ trương vào thực tiễn đời sống.

"Chúng tôi mong đội ngũ phóng viên tiếp tục ghi nhận quá trình triển khai các chủ trương lớn trong lĩnh vực văn hóa, xuất bản và văn hóa đọc; đồng thời giới thiệu những chuyển động mới, những mô hình sáng tạo và các giải pháp chuyển đổi số của ngành. Những kết quả đạt được cũng như khó khăn, vướng mắc trong quá trình thực hiện cần được phản ánh kịp thời để tạo thêm động lực và kinh nghiệm cho các đơn vị", ông Lê Hoàng chia sẻ.

Từ lĩnh vực xuất bản đến nghệ thuật biểu diễn, mong muốn về sự đồng hành ấy tiếp tục được nhiều nghệ sĩ nhắc tới. Thạc sĩ, nghệ sĩ Trần Được, Phó Trưởng đoàn Múa rối Rồng Phương Nam (Trung tâm Nghệ thuật TP.HCM) cho rằng, báo chí cần đi sâu hơn vào đời sống nghề nghiệp phía sau sân khấu để công chúng hiểu đầy đủ hơn về lao động sáng tạo của người nghệ sĩ. Khán giả thường chỉ nhìn thấy những khoảnh khắc tỏa sáng trên sân khấu, trong khi phía sau mỗi tác phẩm là quá trình tập luyện bền bỉ, những áp lực nghề nghiệp và không ít khó khăn mà nghệ sĩ phải vượt qua. "Chúng tôi rất mong báo chí đồng hành sâu hơn với nghệ sĩ, phản ánh cả những góc khuất, những bất cập trong quá trình lao động sáng tạo. Qua đó, công chúng hiểu hơn về nghề, đồng thời góp phần tạo tiếng nói để tháo gỡ những vướng mắc cho hoạt động văn hóa nghệ thuật", nghệ sĩ Trần Được bày tỏ.

Theo ông, trong bối cảnh các nền tảng số phát triển mạnh mẽ, báo chí chính thống vẫn sở hữu những giá trị khó thay thế, đó là độ tin cậy, tính chính xác và chiều sâu thông tin. Đây cũng là nền tảng quan trọng để tạo dựng niềm tin trong công chúng.

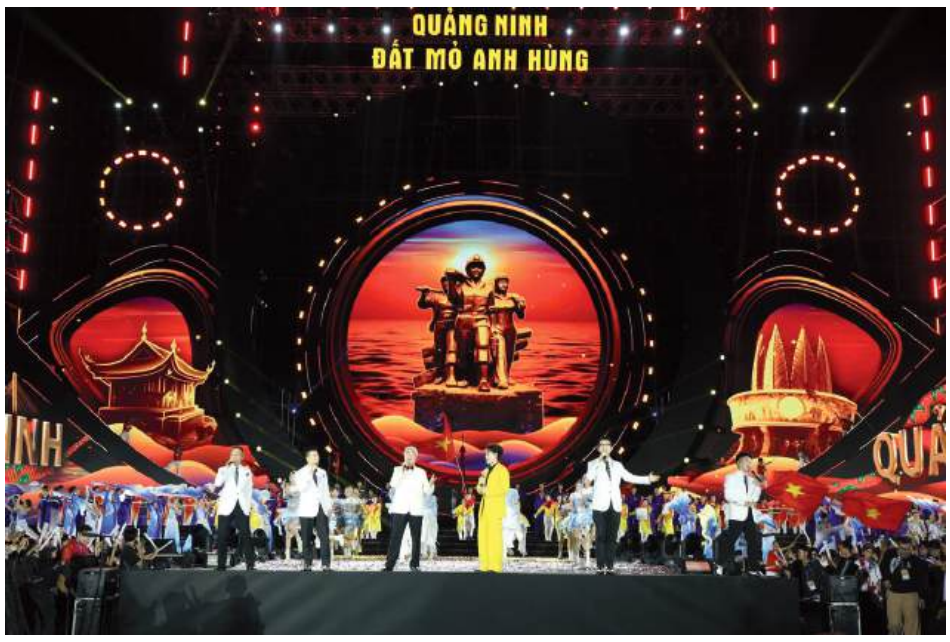
Từ những ý kiến được chia sẻ có thể thấy, điều giới văn nghệ sĩ mong chờ ở báo chí không nằm ở tốc độ đưa tin mà ở chiều sâu của sự đồng hành. Phía sau mỗi tác phẩm, mỗi chương trình hay mỗi hoạt động văn hóa luôn cần những tiếng nói đủ am hiểu, công tâm và trách nhiệm để nhận diện, lý giải và lan tỏa những giá trị tích cực. Trong dòng chảy truyền thông nhiều biến động, chính chất lượng nội dung, bản lĩnh nghề nghiệp và chiều sâu văn hóa sẽ tiếp tục làm nên vị thế riêng của báo chí chính thống. ■

Giữ phần "người" trong âm nhạc thời AI

● TRUNG NGHĨA

Chỉ với vài dòng lệnh, một ca khúc có thể được tạo ra trong vài giây; một giọng hát nổi tiếng có thể được tái hiện mà không cần nghệ sĩ bước vào phòng thu. Khi trí tuệ nhân tạo ngày càng tham gia sâu vào quá trình sáng tác và biểu diễn, âm nhạc đang đứng trước một bước ngoặt chưa từng có. Nhưng phía sau những tiến bộ công nghệ, câu hỏi lớn hơn đang được đặt ra: Điều gì làm nên giá trị của sáng tạo nghệ thuật khi máy móc cũng có thể tạo ra tác phẩm?

Và làm thế nào để giữ lại dấu ấn, cảm xúc cùng phần rất "người" trong âm nhạc giữa kỷ nguyên số?

Sự phát triển của công nghệ mở ra nhiều phương thức sáng tạo và thưởng thức nghệ thuật, đồng thời đặt ra những câu hỏi về vai trò của con người trong quá trình sáng tạo (ảnh minh họa) **Ảnh: MẠNH NGUYỄN**

Ai cũng có thể trở thành nhạc sĩ

Chỉ với vài dòng lệnh, một bài hát có thể được tạo ra trong vài giây. Một đoạn nhật ký, một dòng trạng thái trên mạng xã hội hay vài câu mô tả ngắn cũng có thể được công cụ trí tuệ nhân tạo chuyển thành ca khúc với đầy đủ giai điệu, hòa âm, phối khí và giọng hát. Điều từng được xem là công việc đòi hỏi kiến thức chuyên môn cùng quá trình lao động nghệ thuật kéo dài đang thay đổi với tốc độ chóng mặt.

Sự xuất hiện của AI không đơn thuần mang đến thêm một công cụ hỗ trợ cho người làm nghề. Trong nhiều trường hợp, công nghệ đã bắt đầu tham gia trực tiếp vào quá trình tạo ra tác phẩm. Câu hỏi được đặt ra, vì thế, không còn là AI có thể làm được gì, mà là vai trò của con người sẽ ở đâu trong một thế giới mà việc tạo ra âm nhạc ngày càng trở nên dễ dàng?

Tại tọa đàm "Giữ gìn tính trung thực trong biểu diễn nghệ thuật; ý thức trách nhiệm của người sáng tác trong kỷ nguyên số" do Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam chủ trì, phối hợp với Hội Nhạc sĩ Việt Nam và Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam tổ chức, thực hiện theo kết luận của Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương tại Hội nghị giao ban công tác văn hóa, văn nghệ quý I.2026, nhiều chuyên gia, nghệ sĩ và nhà quản lý đã cùng nhìn nhận những thay đổi sâu sắc mà AI đang tạo ra đối với đời sống âm nhạc.

Theo nhà nghiên cứu, phê bình âm nhạc Nguyễn Quang Long, AI đã vượt qua vai trò hỗ trợ kỹ thuật để tham gia trực tiếp vào quá trình sáng tác. Chỉ trong thời gian ngắn, công nghệ có thể tạo ra giai điệu, hòa âm, phối khí, thậm chí mô phỏng giọng hát của những nghệ sĩ nổi tiếng với độ chính xác ngày càng cao. Đáng chú ý hơn, các hệ thống AI hiện nay có khả năng biến những văn bản vốn không liên quan đến âm nhạc thành một bài hát hoàn chỉnh chỉ sau vài thao tác.

Sự thuận tiện ấy mở ra cơ hội để nhiều người tiếp cận và tham gia vào đời sống âm nhạc. Nhưng cùng với cơ hội là những băn khoăn ngày càng rõ nét. Khi việc tạo ra một ca khúc đã dễ dàng hơn bao giờ hết, không gian số cũng xuất hiện ngày càng nhiều sản phẩm được tạo bằng AI nhưng thiếu dấu ấn cá nhân và chiều sâu nghệ thuật. Trong môi trường mà tốc độ sản xuất nội dung được đề cao, những ca khúc ngắn, dễ lan truyền nhiều khi có lợi thế hơn các tác phẩm được đầu tư về tư tưởng, cảm xúc và giá trị thẩm mỹ.

Ca sĩ, nhạc sĩ Giáng Son cho biết, AI đã hiện diện khá phổ biến trong hoạt động sáng tác. Chị kể từng rất bất ngờ khi tham gia chấm một cuộc thi và nhận được tới 24 ca khúc được tạo ra bằng các công cụ AI. Theo chị, công nghệ có thể là nguồn tham khảo hữu ích, hỗ trợ nghệ sĩ tìm kiếm ý tưởng hoặc phát triển chất liệu sáng tác. Tuy nhiên, việc sử dụng nguyên vẹn sản phẩm do AI tạo ra như thành quả sáng tạo của cá nhân lại là câu chuyện khác. "AI có thể gợi ý cho mình lời ca, giai điệu. Nhưng bê nguyên sản phẩm đó để đi thi hoặc đưa ra đời sống thì khó có thể chấp nhận được", chị chia sẻ.

Nhạc sĩ Cát Vận cũng cho rằng, AI sở hữu những ưu thế mà con người khó cạnh tranh về tốc độ xử lý dữ liệu hay khả năng đưa ra nhiều phương án hòa âm, phối khí trong thời gian ngắn. Tuy nhiên, theo ông, điều đáng quan tâm hiện nay không phải công nghệ làm được đến đâu, mà là con người sử dụng công nghệ như thế nào. AI có thể trở thành một trợ thủ hữu ích trong quá trình sáng tạo, nhưng ranh giới giữa hỗ trợ và thay thế đang là vấn đề mà giới âm nhạc phải đối diện.

Sự phát triển của các nền tảng số và thuật toán phân phối nội dung càng khiến câu chuyện trở nên phức tạp hơn. Trong cuộc cạnh tranh giành sự chú ý của công chúng, tốc độ nhiều khi được đặt lên trước chiều sâu, còn khả năng lan truyền đôi lúc trở thành lợi thế lớn hơn giá trị nghệ thuật. Khi ấy, điều khiến người làm nghề trăn trở không chỉ là sự xuất hiện của AI, mà còn là nguy cơ dấu ấn sáng tạo của con người bị hòa lẫn giữa vô vàn sản phẩm được tạo ra mỗi ngày. Và có lẽ, đây mới là câu hỏi lớn nhất mà âm nhạc thời AI đang đặt ra: Khi việc tạo ra một bài hát ngày càng dễ dàng, điều gì sẽ làm nên giá trị riêng của nghệ sĩ?

Điều còn lại thuộc về người sáng tạo nghệ thuật

Mỗi cuộc cách mạng công nghệ đều làm thay đổi cách con người sáng tác, biểu diễn và thưởng thức nghệ thuật. Sự xuất hiện của AI có thể được xem là một trong những bước ngoặt lớn nhất của đời sống âm nhạc kể từ khi công nghệ ghi âm ra đời. Tuy nhiên, cùng với những cơ hội mới, không ít nghệ sĩ cũng bày tỏ lo ngại về nguy cơ lệ thuộc vào công nghệ.

NSND Vương Duy Biên, Chủ tịch Hiệp hội Công nghiệp Văn hóa Việt Nam, thẳng thắn nhận định: "AI vốn chỉ là công cụ hỗ trợ, là người giúp việc. Nhưng có lúc nó trở thành lao động chính, còn nghệ sĩ lại thành người giúp việc cho nó". Theo ông, đây là cảnh báo đáng suy ngẫm về nguy cơ năng lực sáng tạo của con người bị bào mòn nếu quá phụ thuộc vào công nghệ.

Ở góc độ khác, nhạc sĩ Đức Trịnh cho rằng, người làm nghề không thể đứng ngoài dòng chảy của thời đại số. Việc tìm hiểu và ứng dụng AI là yêu cầu tất yếu trong bối cảnh hiện nay. Tuy nhiên, điều quyết định giá trị của một tác phẩm vẫn là dấu ấn cá nhân và cảm xúc riêng của người nghệ sĩ. "AI có thể hỗ trợ rất tốt, nhưng tác phẩm đưa ra công chúng phải là sáng tạo, là cảm xúc riêng của mình để hòa vào trái tim mọi người", ông nhấn mạnh.

Đằng sau những tranh luận về công nghệ, điều được nhiều nghệ sĩ quan tâm nhất vẫn là vị trí của con người trong lao động nghệ thuật. Một bản nhạc có thể được AI xây dựng hoàn chỉnh về cấu trúc, hòa âm hay nhịp điệu. Nhưng nghệ thuật chưa bao giờ chỉ là sự sắp xếp của những yếu tố kỹ thuật. Điều làm nên sức sống của một tác phẩm còn là những trải nghiệm, ký ức, niềm vui, khát vọng và thế giới tinh thần mà người nghệ sĩ gửi gắm trong đó.

Theo ông Nguyễn Quang Long, sự phát triển mạnh mẽ của các công cụ AI có thể tạo ra vô số "nhạc sĩ" chỉ sau một đêm, nhưng đồng thời cũng khiến công chúng trân trọng hơn những tác phẩm mang cá tính sáng tạo và cảm xúc chân thực. Dù AI có thể tổng hợp hàng triệu bản nhạc để tạo nên một giai điệu mới, điều khán giả tìm kiếm trong nghệ thuật không chỉ là âm thanh, họ tìm kiếm sự đồng cảm, những trải nghiệm chung và cảm giác được kết nối với một tâm hồn khác phía sau tác phẩm.

Bên cạnh những tác động đối với hoạt động sáng tạo, AI cũng đặt ra thách thức ngày càng lớn về quyền sở hữu trí tuệ. Khi các hệ thống trí tuệ nhân tạo khai thác khối lượng dữ liệu khổng lồ để học tập, mô phỏng giọng hát hoặc tái tạo phong cách nghệ thuật, nhiều câu hỏi pháp lý trở nên cấp thiết: Ai là tác giả thực sự của một tác phẩm do AI hỗ trợ tạo ra? Ai chịu trách nhiệm khi xảy ra hành vi xâm phạm quyền lợi nghệ sĩ? Đâu là ranh giới giữa học hỏi, tham khảo và sao chép? Đây là những vấn đề mà ngành âm nhạc Việt Nam cũng như nhiều quốc gia trên thế giới đang tìm cách giải quyết.

Trong tương lai không xa, AI có thể giúp con người tạo ra nhiều sản phẩm âm nhạc hơn bao giờ hết. Nhưng lịch sử nghệ thuật chưa từng được viết nên bởi sự dư thừa của tác phẩm, mà bởi những tiếng nói riêng được lưu giữ trong tâm trí nhiều thế hệ. Công nghệ có thể rút ngắn khoảng cách từ ý tưởng đến sản phẩm, song không thể thay con người sống một cuộc đời để có điều gì đó đáng kể gửi gắm vào nghệ thuật.

AI đang mở rộng đáng kể biên giới sáng tạo của âm nhạc. Nhưng càng trong thời đại mọi thứ có thể được tạo ra chỉ bằng vài dòng lệnh, giá trị của cảm xúc chân thực, của trải nghiệm sống và dấu ấn cá nhân càng trở nên rõ nét. Đó cũng là điều phân biệt một sản phẩm được tạo ra bởi thuật toán với một tác phẩm có thể ở lại lâu dài trong ký ức công chúng.■

Có một nhà báo Nguyễn Thi ở chiến trường

Nhà văn, anh hùng liệt sĩ Nguyễn Thi

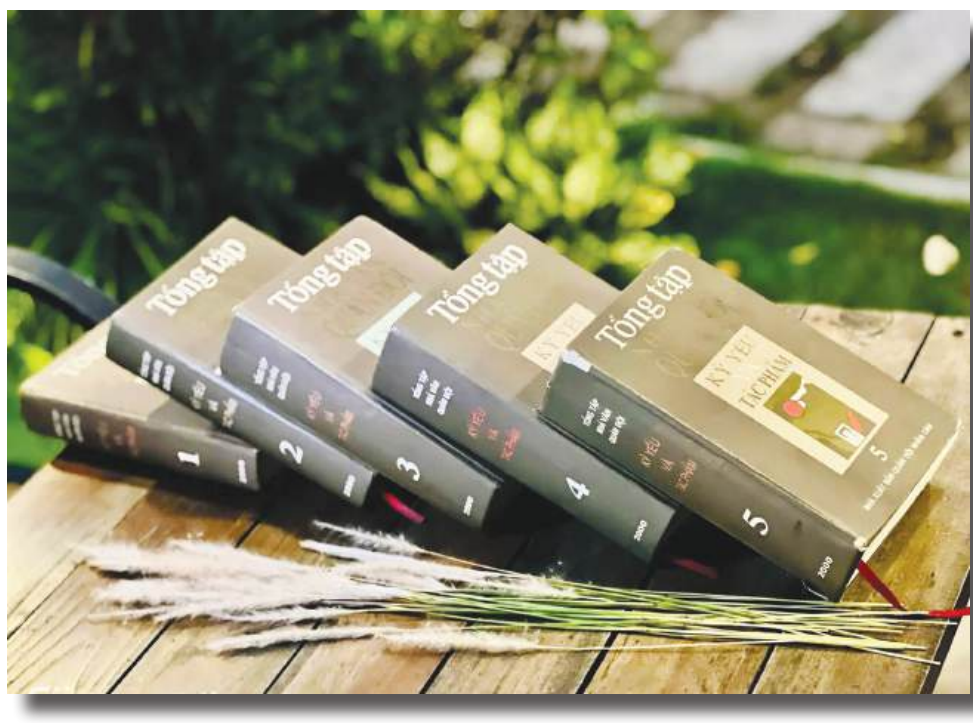
● **Nhà văn PHÙNG VĂN KHAI**

Trong những ngày sôi động kỷ niệm 101 năm ngày Báo chí cách mạng Việt Nam (1925-2026), *Văn nghệ Quân đội* cũng vừa bế mạc thành công Trại viết về đề tài lực lượng vũ trang và chiến tranh cách mạng với sự hội tụ nhiều nhà văn ở cả ba miền Bắc - Trung - Nam. Trong cuộc trò chuyện, nhiều người đã nhắc tới nhà văn Nguyễn Ngọc Tấn - Nguyễn Thi thời kỳ ông xung phong vào miền Nam làm *Văn nghệ quân Giải phóng* từ năm 1962.

Ở chiến trường Đông Nam Bộ, Nguyễn Thi là một nhà văn viết báo rất xông xáo. Ông luôn có mặt ở những điểm nóng nhất, cùng quân và dân miền Nam trực tiếp đánh Mỹ. Hình ảnh chị Út Tịch với câu nói nổi tiếng "còn cái lai quần cũng đánh" đã trở thành biểu tượng của người phụ nữ miền Nam anh hùng - bất khuất - trung hậu - đảm đang từ ngòi bút Nguyễn Thi. Nhân vật của Nguyễn Thi trở thành anh hùng và nhà văn cũng trở thành anh hùng đã cho thấy sức vóc và sự hy sinh lớn lao của quân và dân hai miền Nam - Bắc trong cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ. Nhà văn Nguyễn Thi đã anh dũng hy sinh trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Tết Mậu Thân năm 1968 tại cầu Chữ Y khi ông xung phong làm chốt chặn để bộ đội ta rút lui an toàn. Bây giờ, gia đình và đồng đội vẫn chưa tìm được hài cốt của ông.

Các nhà văn Quân đội sau năm 1975

Bộ Tổng tập Nhà văn Quân đội

Nghìn thu ở tuổi bốn mươi!

Khi thực hiện bộ phim tài liệu: *Nhà văn Nguyễn Thi - phẩm chất anh hùng của người cầm bút,* tôi đã được nhà văn Thanh Giang, người đón Nguyễn Thi vào *Văn nghệ quân giải phóng* từ năm 1962, đồng thời công tác với ông tới khi Nguyễn Thi hy sinh kể lại rất nhiều câu chuyện xúc động về nhà báo Nguyễn Thi ở chiến trường. Đó là một Nguyễn Thi gan góc và xông xáo, luôn trực tiếp đi với các đơn vị chiến đấu ở bưng biền. Thời điểm đó, nhà văn Văn Phác - Chủ nhiệm Tạp chí *Văn nghệ Quân đội* cũng theo đường biển trên đoàn tàu không số vào chi viện cho miền Nam với cương vị Cục phó Cục Chính trị Miền, trực tiếp chỉ đạo *Văn nghệ Quân giải phóng*. Văn Phác lập tức phát động cuộc thi viết mang tên *Viết về cuộc sống và chiến đấu của chúng ta*. Văn Phác đã trực tiếp viết nhiều truyện ký, ghi chép, tấm gương chiến đấu của đồng bào, chiến sĩ miền Nam trong cuộc chiến. Bộ ba nhà văn Nguyễn Thi, Võ Trần Nhã, Thanh Giang trong V*ăn nghệ Quân giải phóng* đã trở thành những cây bút chủ lực viết về người chiến sĩ mà nhiều tác phẩm vẫn còn sừng sững tới hôm nay.

Những ngày tháng gian khổ ác liệt đó đã trui rèn ngòi bút báo chí xuất sắc của Nguyễn Thi với hàng chục cuốn sổ ghi chép, loạt bài trên *Văn nghệ quân giải phóng,* sau này đưa vào các tác phẩm: *Ở xã Trung Nghĩa; Sen trong đồng; Tổng tập Nguyễn Thi*. Khi thực hiện Hội thảo về nhà văn Nguyễn Thi năm 2012, chúng tôi đã được tiếp xúc với các nhân chứng lịch sử mà Nguyễn Thi đã đưa vào từng trang văn, trang báo. Cựu chiến binh Nguyễn Mộng Hùng - người em kết nghĩa của Nguyễn Thi kể những câu chuyện về ông trong nước mắt: "Anh Tấn thương chúng tôi lắm. Đơn vị của tôi lúc nào cũng thiếu gạo, bữa đói bữa no. Anh Tấn mỗi lần lội qua "cánh đồng chó ngáp" xuống với đơn vị tôi đều mang đầy ba lô gạo và những cuốn sổ tay chi chít chữ - vật bất ly thân của anh. Anh hỏi và ghi chép rất cẩn thận về gia cảnh của chúng tôi, về cuộc sống hằng ngày và giúp Đại đội tôi làm tờ báo tường, anh chỉ bảo cách làm thơ nên anh em ai cũng quý mến anh Tấn. Khi nhìn vào tấm sổ tay của anh chi chít vết đạn, người chiến sĩ chúng tôi càng hiểu được sự ác liệt và sự quý giá của mỗi trang văn, thơ đối với đồng bào chiến sĩ miền Nam".

Phát biểu tại hội thảo, nhà thơ Hữu Thỉnh, Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam khái quát ngắn gọn nhưng đầy đủ về cuộc đời và văn nghiệp của Nguyễn Thi. Với Nguyễn Thi, ai cũng cảm thấy nuối tiếc khi ông hy sinh quá sớm, để lại một khoảng trống lớn trong văn học, đặc biệt là mảng đề tài về chiến tranh cách mạng. Hình như đã lâu lắm rồi tại Thành phố Hồ Chí Minh mới có một hội thảo mà người tham dự thật lòng lắng nghe nhau phát biểu từ đầu đến cuối như thế.

Nhà thơ Thanh Giang nói trong nước mắt: "Cuộc đời nhà văn Nguyễn Thi bao nỗi dở dang như tiểu thuyết *Ở xã Trung Nghĩa* ba chương dở dang; *Ước mơ của đất* phần một dở dang. Anh hằng mang theo chiến trường bao bản thảo và ghi chép dở dang, để phần còn thai nghén đa mang luôn quẫy đạp. Mà rồi thai nghén cũng dở dang, để cho người đời, cho đồng nghiệp càng nhớ, càng tiếc thương! Một thời xuân Nguyễn Thi cô đọng trong hào khí Mậu Thân đầy sức sống, không có thời gian. Anh nghìn thu tuổi bốn mươi. Nghìn thu với *Trăng sáng; Đôi bạn; Người mẹ cầm súng; Những sự tích ở đất thép; Ở xã Trung Nghĩa; Ước mơ của đất*... Đó là những trang tâm huyết được viết dưới tầm bom đạn, viết dưới ánh đèn dầu bỏ trong ống tre khoét lỗ lọt sáng chỉ vừa trang giấy; trong khi máy bay Mỹ rền rĩ trinh sát trên vòm rừng. Kỳ diệu thay, những trang chữ nồng thắm hơi thở chiến trường, lít nhít dưới ánh đèn tù mù mà lòng nhân hậu, mà hồn nhân văn sáng chói từ ấy đến muôn sau!".

Nhiều ý kiến trong Hội thảo của nhà phê bình Ngô Thảo, nhà thơ Văn Lê, nhà phê bình Ngô Vĩnh Bình… và nhất là các nhân chứng từng một thời sống và chiến đấu với Nguyễn Thi đã cho thấy những đóng góp lớn, rất kịp thời và hiệu quả của từng trang văn, trang báo mà ông trực tiếp viết ở chiến trường. Những trang văn, trang báo đó chính là những ngọn lửa nhỏ góp vào ngọn lửa lớn của cách mạng miền Nam.

Nhà văn Nguyễn Thi hy sinh trong Tết Mậu Thân khi ông xung phong trực tiếp đi cùng một mũi chiến đấu tiến đánh nội đô Sài Gòn. Nguyễn Thi không chỉ viết rất sâu sắc mà còn chiến đấu rất dũng cảm. Ông lúc nào cũng ôm chắc khẩu AK cùng đồng đội có mặt ở những điểm giao tranh ác liệt. Nguyễn Thi đã là người xung phong ở lại làm chốt chặn khi cuộc chiến đấu rơi vào thế bất lợi và anh dũng ngã xuống nơi chân cầu Chữ Y. Dòng máu nhà văn, nhà báo Nguyễn Thi đã thấm đỏ mảnh đất miền Nam ruột thịt, đã thấm vào lá cờ Tổ quốc thiêng liêng.

Phẩm chất anh hùng của người cầm bút

Nhà văn Nguyễn Thi tên khai sinh là Nguyễn Hoàng Ca, bút danh là Nguyễn Ngọc Tấn. Ông sinh ngày 15.5.1928 tại xã Quần Phương, huyện Hải Hậu, tỉnh

Nam Định (cũ). Lên ba tuổi đã phải theo mẹ vào tù của thực dân Pháp vì mẹ ông tham gia phong trào Xô Viết Nghệ Tĩnh. Năm 1932, gia đình ông phải lánh nạn vào Phát Diệm - Ninh Bình, sau đó vài năm, bố của Nguyễn Thi qua đời vì căn bệnh lao hiểm nghèo. Năm 1942, Nguyễn Thi theo gánh hát Đồng ấu Nam Hoa do ông bầu Phi Sơn Hải sáng lập đi biểu diễn các nơi. Năm 1943, ông vào Sài Gòn ở với anh trai và bắt đầu làm thơ. Cách mạng Tháng Tám bùng nổ, Nguyễn Thi hăng hái tham gia thanh niên tiền phong đi cướp chính quyền, rồi trở thành du kích xã Tân Thới Tứ, sau đó gia nhập đội lưu động cảm tử Nguyễn Bình. Năm 1947, ông vào bộ đội, tham gia chiến đấu ở huyện Tân Khánh, Thủ Dầu Một. Ngày 25.9.1947 được chuyển đảng viên chính thức. Trong những năm chiến đấu ở miền Nam, ông đã xuất bản tập thơ *Hương đồng nội*. Năm 1954, Nguyễn Thi tập kết ra Bắc, để lại người vợ đang mang thai, ông đảm đương cương vị cán bộ tuyên huấn tiểu đoàn và Đội trưởng Văn công Sư đoàn 330. Ông là một trong những nhà văn đầu tiên sáng lập Hội Nhà văn Việt Nam vào năm 1957. Tháng 12.1956, ông về Văn nghệ Quân đội. Năm 1961, ông xin trở lại chiến trường miền Nam. Tới Nam Bộ tháng 5.1962, công tác ở *Văn nghệ Quân giải phóng*.

Từ năm 1963 đến 1968, Nguyễn Thi đã có dịp đến nhiều tỉnh thành, nơi diễn ra những trận đánh ác liệt ở Mỹ Tho, Bến Tre, Tây Ninh, Bình Dương… Năm 1965, Nguyễn Thi dự Đại hội tuyên dương anh hùng Quân giải phóng miền Nam lần thứ nhất, gặp chị Út Tịch, lấy tài liệu viết *Người mẹ cầm súng*. Năm 1967, ông dự Đại hội tuyên dương anh hùng Quân giải phóng lần thứ hai, gặp anh hùng Nguyễn Thị Hạnh, lấy tài liệu viết *Ước mơ của đất*. Trong cuộc tổng tiến công Mậu Thân đợt 2 năm 1968, ông xung phong đi chiến đấu trong đội hình một tiểu đoàn pháo binh đánh chiếm cầu Chữ Y.

Phẩm chất anh hùng của người cầm bút trong nhà văn, nhà báo Nguyễn Thi là rất rõ ràng. Những tác phẩm văn học, báo chí của ông để lại có ảnh hưởng sâu rộng đến các thế hệ sau này về tính nhân văn, lòng yêu nước và khí phách anh hùng cách mạng. Chủ nghĩa anh hùng cách mạng ở các nhân vật của Nguyễn Thi đã góp phần tạo nên một sức mạnh tinh thần to lớn trong sự nghiệp đấu tranh thống nhất đất nước, đánh thắng những kẻ thù hùng mạnh nhất. Những hình tượng, nhân vật được xây dựng từ thực tế chiến đấu đã thể hiện rõ khí chất anh hùng của dân tộc để từ đó cho thấy một bản lĩnh anh hùng của cá nhân nhà văn. Phẩm chất anh hùng chỉ có được ở những người yêu nước, một đời vì nhân dân, vì dân tộc mà cầm bút và cầm súng.

Văn nghệ Quân đội đang khẩn trương tổ chức các hoạt động chuẩn bị kỷ niệm 70 năm ngày ra số đầu tiên (tháng 1 năm 1957 - tháng 1 năm 2027). Những câu chuyện về thế hệ đi trước dẫu đã trên nửa thế kỷ vẫn như còn nguyên đây, vẫn ăm ắp ùa về, như nhắc nhở người cầm bút hôm nay phải khẩn trương và mạnh mẽ hơn trong công việc của mình.

Đối với cá nhân tôi, từ những gì cảm nhận về nhà văn, nhà báo Nguyễn Thi ở chiến trường, đã cho tôi thêm niềm tin và sức mạnh, ý thức và trách nhiệm của mình, nhất là ý thức và trách nhiệm đối với nhân dân và người chiến sĩ. ■

Tác phẩm kinh điển "tái sinh" trên sân khấu

● **THANH MAI**

Nhiều tác phẩm văn học kinh điển đang trở lại đời sống bằng một hình hài mới trên sân khấu. Từ những trang sách quen thuộc, các nhân vật và câu chuyện tiếp tục được kể bằng âm nhạc, ánh sáng, ngôn ngữ biểu diễn, mở thêm cơ hội để những giá trị văn học bền vững đối thoại với công chúng hôm nay.

Đánh thức sức sống của những tác phẩm văn học

Từ lâu, văn học luôn là nguồn chất liệu quan trọng của sân khấu. Trong những trang sách không chỉ có cốt truyện, nhân vật hay những xung đột giàu kịch tính, mà còn chứa đựng các giá trị tư tưởng, những suy ngẫm về con người và cuộc sống. Khi được chuyển thể lên sân khấu, các giá trị ấy tiếp tục được kể lại bằng ngôn ngữ nghệ thuật, mở rộng đời sống cho tác phẩm và đưa văn học đến gần hơn với công chúng hôm nay.

Những năm gần đây, nhiều đơn vị nghệ thuật đã chủ động tìm đến văn học như một nguồn cảm hứng sáng tạo bền vững. Tại Nhà hát Tuổi Trẻ Việt Nam, nhiều tác phẩm trong và ngoài nước đã được chuyển thể thành công như *Chú mèo dạy hải âu bay, Không gia đình hay Pinocchio - Chú bé người gỗ*. Đáng chú ý, đơn vị đang dàn dựng nhạc kịch *Tuổi thơ dữ dội*, chuyển thể từ tác phẩm cùng tên của nhà văn Phùng Quán, dự kiến ra mắt vào tháng 8.2026.

Theo đạo diễn, NSƯT Lê Ánh Tuyết (Trưởng đoàn Ca múa nhạc Nhà hát Tuổi Trẻ Việt Nam), vở diễn không hướng tới việc tái hiện chiến tranh theo lối minh họa lịch sử mà mong muốn tạo nên cuộc đối thoại giữa người trẻ hôm nay với thế hệ cha ông. Chính những giá trị về lòng nhân ái, tình đồng đội, khát vọng tự do và tinh thần trách nhiệm với cộng đồng đã giúp tác phẩm giữ được sức sống qua nhiều thập kỷ. Sân khấu vì thế trở thành cầu nối để những giá trị ấy hiện diện gần gũi và sinh động hơn với khán giả đương đại.

Cùng xu hướng đó, Nhà hát Kịch Việt Nam vừa khởi dựng vở *Vũ Như Tô* của nhà văn Nguyễn Huy Tưởng. Theo NSƯT Trịnh Mai Nguyên - Phó Giám đốc Nhà hát Kịch Việt Nam, đây là tác phẩm chứa đựng chiều sâu tư tưởng và giá trị văn hóa lâu bền của dân tộc. Hơn 80 năm sau ngày ra đời, những trăn trở trong *Vũ Như Tô* về mối quan hệ giữa nghệ thuật và đời sống, giữa khát vọng cá nhân và lợi ích cộng đồng vẫn còn nguyên tính thời sự. Việc đưa tác phẩm trở lại sân khấu cho thấy văn học luôn có khả năng đối thoại với mỗi thời đại bằng những cách tiếp cận mới.

Không chỉ các đơn vị nghệ thuật công lập, khu vực tư nhân cũng cho thấy sự năng động trong việc làm mới chất liệu văn học. Tiêu biểu là vở nhạc kịch *Dế Mèn ngoại truyện: Câu chuyện dưới tán cỏ,* lấy cảm hứng từ *Dế Mèn phiêu lưu ký* của nhà văn Tô Hoài. Thay vì lặp lại hành trình quen thuộc của nguyên tác, vở diễn mở ra một câu chuyện mới, nơi nhân vật chính bước ra khỏi vùng an toàn để đối diện với những thử thách đầu đời. Qua đó, tác phẩm gửi gắm những bài học về lòng dũng cảm, tinh thần trách nhiệm và hành trình trưởng thành của tuổi trẻ.

Từ những tác phẩm dành cho thiếu nhi đến các tác phẩm kinh điển của văn học Việt Nam, sân khấu đang góp phần mở rộng không gian tiếp nhận văn học bằng những hình thức biểu đạt mới. Những câu chuyện từng sống trên trang sách tiếp tục được kể lại trước công chúng hôm nay, mang theo những giá trị nhân văn đã làm nên sức sống bền bỉ của văn học qua thời gian.

Giữ "hồn" nguyên tác bằng cách kể mới

Đưa văn học lên sân khấu không đơn thuần là chuyển một câu chuyện từ trang sách sang không gian biểu diễn. Điều quan trọng là làm sao giữ được tinh thần của tác phẩm trong một hình thức thể hiện phù hợp với công chúng hôm nay. Chính vì vậy, nhiều tác phẩm văn học kinh điển vẫn có thể tiếp tục chinh phục những thế hệ khán giả mới dù đã trải qua nhiều thập kỷ.

Theo NSƯT Nguyễn Sĩ Tiến, Giám đốc Nhà hát Tuổi Trẻ Việt Nam, khi chuyển thể một tác phẩm kinh điển, điều quan trọng nhất là giữ được "tinh thần" của nguyên tác chứ không phải bê nguyên toàn bộ câu chuyện lên sân khấu. Mỗi thời đại có một cách tiếp nhận khác nhau nên nghệ thuật biểu diễn cũng cần một ngôn ngữ mới để chạm tới khán giả đương đại. Những tác phẩm như *Pinocchio* hay *Không gia đình* đã tồn tại hàng trăm năm nhưng các giá trị về tình yêu thương, lòng trung thực, khát vọng trưởng thành và ý nghĩa của gia đình vẫn luôn còn nguyên sức sống. Thách thức đặt ra là làm thế nào để trẻ em hôm nay cảm thấy đó là câu chuyện của chính mình thay vì một bài học xa lạ từ quá khứ. Vì vậy, sân khấu cần tìm cách kể lại câu chuyện bằng những cảm xúc gần gũi với thế hệ trẻ như tình bạn, lòng dũng cảm, sự sẻ chia và hành trình trưởng thành. Các nhân vật cũng được xây dựng đa chiều hơn, có sai lầm, có vấp ngã và cả những tổn thương, bởi chính hành trình tự nhận thức và vượt qua thử thách mới tạo nên sức thuyết phục đối với khán giả.

Nhìn nhận việc các tác phẩm văn học tiếp tục được làm mới thông qua những dự án nghệ thuật, nhà báo Nguyễn Phương Vũ, con trai cố nhà văn Tô Hoài cho rằng, đây là tín hiệu đáng mừng bởi những cách tiếp cận mới giúp tác phẩm gốc đến gần hơn với công chúng đương đại. Theo ông, với những tác phẩm đã sống bền bỉ qua nhiều thế hệ, điều quan trọng là giữ được những điều làm nên sức hấp dẫn lâu dài của nguyên tác. Với Dế Mèn phiêu lưu ký, đó là những bài học về trách nhiệm, tình bạn, lòng dũng cảm và sự sẻ chia, những thông điệp vẫn còn nguyên ý nghĩa đối với con người hôm nay. ■

Sân khấu kể lại những tác phẩm kinh điển bằng ngôn ngữ của thời đại, để giá trị văn học tiếp tục được lan tỏa. Trong ảnh: Vở nhạc kịch *Không gia đình*

Để sách Huế đi xa hơn

● **Bài, ảnh: SƠN THÙY**

Sau 5 năm hình thành, Tủ sách Huế đã giới thiệu 16 ấn phẩm về lịch sử, văn hóa và con người xứ Huế, góp phần gìn giữ nguồn tư liệu quý của vùng đất Cố đô. Thế nhưng, hành trình của những cuốn sách ấy dường như vẫn chưa trọn vẹn khi phần lớn chỉ lưu hành trong thư viện, phòng đọc hoặc các đợt trao tặng, trong khi nhu cầu tiếp cận của bạn đọc vẫn hiện hữu.

Nguyên Ủy viên Bộ Chính trị, nguyên Trưởng ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương Nguyễn Khoa Điềm tại chương trình Ngày Sách và Văn hóa đọc TP Huế

Sau 5 năm triển khai, Tủ sách Huế từng bước hình thành một hệ thống xuất bản phẩm chuyên sâu về lịch sử, văn hóa và di sản Cố đô. Từ Địa chí Thừa Thiên Huế *- phần* Văn hóa *đến các công trình về áo dài, ca Huế, kiến trúc cung đình hay triều Nguyễn, nhiều tư liệu và kết quả nghiên cứu quan trọng đã được tập hợp, giới thiệu tới bạn đọc. Với 16 đầu sách đã xuất bản, đề án góp phần gìn giữ nguồn tư liệu quý về Huế, đồng thời tạo nền tảng cho việc tiếp tục nghiên cứu, phổ biến và phát huy các giá trị văn hóa của vùng đất di sản trong giai đoạn mới.*

Giữa bối cảnh Huế đang nỗ lực phát huy các giá trị di sản phục vụ phát triển văn hóa và du lịch, thách thức hiện nay không nằm ở số lượng đầu sách đã xuất bản mà ở khả năng đưa những giá trị ấy đến với người đọc.

Gìn giữ văn hóa Cố đô qua Tủ sách Huế

UBND TP Huế vừa ban hành Kế hoạch triển khai Đề án "Thiết lập và phát triển Tủ sách Huế" năm 2026, xác định đây là năm bản lề mở đầu cho giai đoạn 2026-2030. Theo kế hoạch, thành phố sẽ tiếp tục hoàn thiện cơ chế quản lý, kiện toàn tổ chức bộ máy và các quy định liên quan đến hoạt động của Tủ sách Huế; đồng thời xây dựng, cập nhật danh mục xuất bản phẩm, tổ chức tuyển chọn, thẩm định và xuất bản các công trình về lịch sử, văn hóa, địa chí và học thuật Huế.

Một trong những trọng tâm của năm 2026 là đẩy mạnh chuyển đổi số. Thành phố đặt mục tiêu số hóa 100% xuất bản phẩm mới đủ điều kiện phát hành điện tử, xây dựng và hoàn thiện cơ sở dữ liệu Tủ sách Huế điện tử, từng bước kết nối với nền tảng Hue-S. Cùng với đó, các mô hình tủ sách cộng đồng, tủ sách trường học, trạm đọc miễn phí sẽ tiếp tục được phát triển nhằm mở rộng cơ hội tiếp cận tri thức cho người dân.

Hoạt động quảng bá cũng được chú trọng thông qua các sự kiện văn hóa, du lịch, các cuộc thi tìm hiểu về Tủ sách Huế và các chương trình truyền thông trên báo chí, nền tảng số. Thành phố đồng thời đẩy mạnh huy động nguồn lực xã hội hóa, phát triển Quỹ Tủ sách Huế để hỗ trợ hoạt động xuất bản, góp phần lan tỏa văn hóa đọc và đưa các tư liệu về Huế đến gần hơn với công chúng.

Là vùng đất có hơn 700 năm lịch sử hình thành và phát triển, Huế sở hữu kho tư liệu đồ sộ trải rộng trên nhiều lĩnh vực như lịch sử, văn hóa, văn học nghệ thuật và khoa học kỹ thuật. Qua nhiều thế hệ, mảnh đất Cố đô luôn thu hút các nhà nghiên cứu, sử gia, văn nghệ sĩ và những người yêu Huế tìm tòi, sáng tạo nên nhiều công trình có ý nghĩa, góp phần bồi đắp nguồn tư liệu phong phú về vùng đất và con người nơi đây.

Tuy vậy, cùng với thời gian, không ít ấn phẩm và tư liệu về Huế đang đứng trước nguy cơ thất tán hoặc mai một do số lượng lưu giữ hạn chế, điều kiện bảo quản chưa đồng đều và quá trình xuất bản còn thiếu tính hệ thống. Trong khi đó, nhiều bản thảo có giá trị vẫn chưa có cơ hội đến với bạn đọc, nhiều lĩnh vực nghiên cứu về Huế còn những khoảng trống cần tiếp tục được khai mở và bổ sung. Chính thực tế ấy đặt ra yêu cầu phải gìn giữ, hệ thống hóa và phổ biến hiệu quả hơn kho tàng tư liệu đã được tích lũy qua nhiều thế hệ.

Năm 2021, Đề án Tủ sách Huế chính thức được triển khai với ấn phẩm mở đầu là *Địa chí Thừa Thiên Huế* - phần *Văn hóa*. Từ dấu mốc này, nhiều công trình về lịch sử, văn hóa và di sản Huế lần lượt được tuyển chọn, xuất bản như *Huế - Kinh đô Áo dài Việt Nam; Nghệ thuật Ca Huế trong xã hội đương đại; Điện Thái Hòa - Kiến trúc và nghệ thuật - Biểu tượng khát vọng của triều Nguyễn; Vua Hàm Nghị - Hồi ức con đường El Biar* hay *bộ sách Kinh đô diệu kỳ*...

Mới đây nhất, tháng 4.2026, Tủ sách Huế tiếp tục giới thiệu *Tuyển tập những bài nghiên cứu về triều Nguyễn* gồm 2 tập với tổng dung lượng hơn 2.700 trang. Bộ sách tuyển chọn 165 công trình tiêu biểu của nhiều thế hệ học giả, bao quát các lĩnh vực từ chính trị, lịch sử, pháp luật, ngoại giao, quân sự đến văn hóa và xã hội. Đây được xem là một trong những công trình có quy mô lớn nhất từng được xuất bản trong khuôn khổ Tủ sách Huế, góp phần bổ sung nguồn tư liệu nghiên cứu quan trọng về triều Nguyễn và lịch sử Huế.

Sau 5 năm hình thành, Tủ sách Huế đã từng bước tạo dựng nguồn tư liệu nghiên cứu phong phú về lịch sử, văn hóa và con người xứ Huế. Đề án được nhiều chuyên gia đánh giá cao, đồng thời được xem là mô hình tủ sách cấp tỉnh đầu tiên trong cả nước. Theo ông Phan Thanh Hải, Giám đốc Sở VHTT TP Huế, đây là chủ trương mang ý nghĩa lâu dài trong chiến lược phát triển văn hóa của địa phương. Qua quá trình triển khai, đề án từng bước tập hợp và bổ sung nhiều tư liệu quan trọng về lịch sử, văn hóa, di sản và đời sống xã hội xứ Huế, tạo nền tảng phục vụ nghiên cứu, giáo dục và quảng bá văn hóa địa phương.

Ông Phan Thanh Hải nhận định, Tủ sách Huế đang từng bước hình thành một địa chỉ tập hợp và chia sẻ tư liệu về Huế, nơi các công trình nghiên cứu được lưu giữ và giới thiệu tới công chúng. Trong bối cảnh Huế trở thành thành phố trực thuộc Trung ương, đây còn là quá trình xây dựng nền tảng tri thức phục vụ công tác bảo tồn di sản, giáo dục và phát triển văn hóa trong tương lai.

Con đường đến với công chúng còn hẹp

Dẫu đã hình thành một bộ sưu tập sách khá đồ sộ về Huế, hành trình đưa những ấn phẩm ấy đến với đông đảo bạn đọc vẫn còn không ít trở ngại. Phần lớn các đầu sách hiện nay thuộc dòng chuyên khảo, nghiên cứu học thuật nên kén người đọc hơn so với các xuất bản phẩm phổ thông. Bên cạnh đó, hệ thống phát hành còn khá hạn chế, chủ yếu thông qua hình thức trao

Bạn đọc tìm hiểu ấn phẩm mới của Tủ sách Huế "Tuyển tập những bài nghiên cứu về triều Nguyễn" vừa ra mắt hồi tháng 4.2026

Một số ấn phẩm của Tủ sách Huế được trưng bày tại các sự kiện

tặng hoặc phục vụ tại thư viện, phòng đọc, khiến nhiều người có nhu cầu tiếp cận cũng khó tìm mua.

Không ít bạn đọc cho rằng đây là điều đáng tiếc bởi nhiều ấn phẩm của Tủ sách Huế được đầu tư công phu cả về nội dung lẫn hình thức. "Tôi thấy một số cuốn rất hay, phù hợp để mua làm quà tặng cho người thân, bạn bè yêu Huế nhưng tìm trên thị trường lại không có", một độc giả chia sẻ. Bên cạnh đó, công tác truyền thông cũng chưa tạo được sức hút tương xứng, khiến nhiều đầu sách được đánh giá cao trong giới nghiên cứu vẫn còn khá xa lạ với công chúng.

Thừa nhận thực tế này, ông Phan Thanh Hải cho biết, nhiều ấn phẩm thuộc Tủ sách Huế có nội dung tốt, được giới nghiên cứu đánh giá cao nhưng độ phủ trong cộng đồng vẫn còn hạn chế. Theo ông, đây là một trong những vấn đề trọng tâm cần được tháo gỡ trong giai đoạn phát triển tiếp theo.

Từ thực tiễn đó, Tủ sách Huế đang được định hướng chuyển dần từ tư duy xuất bản theo dự án sang xuất bản gắn với nhu cầu tiếp cận của công chúng và thị trường, đồng thời vẫn bảo đảm các yêu cầu về chất lượng học thuật. Mục tiêu là để những cuốn sách về Huế không dừng lại ở thư viện, phòng đọc hay các đợt phát hành nội bộ mà có thể hiện diện rộng rãi hơn trong đời sống đọc.

Hiện Sở VHTT TP Huế đang phối hợp với Nhà xuất bản Thuận Hóa trong công tác biên tập và xuất bản các đầu sách thuộc đề án. Thời gian tới, ngành Văn hóa dự kiến mở rộng liên kết với các đơn vị phát hành chuyên nghiệp nhằm đưa sách đến với thị trường rộng hơn, bao gồm cả hệ thống phát hành trực tuyến và các sàn thương mại điện tử.

Bên cạnh các đầu sách chuyên khảo, Tủ sách Huế sẽ mở rộng sang sách ảnh, sách song ngữ, truyện kể lịch sử và nhiều hình thức xuất bản phù hợp hơn với bạn đọc phổ thông. Các ấn phẩm được tuyển chọn phải đáp ứng yêu cầu về chất lượng học thuật, giá trị văn hóa - lịch sử, tính mới mẻ và khả năng lan tỏa trong cộng đồng.

Đáng chú ý, phạm vi tuyển chọn sẽ không giới hạn ở các công trình nghiên cứu. Những tác phẩm văn học, nghệ thuật mang đậm dấu ấn Huế cũng sẽ được xem xét đưa vào hệ thống này. Đây được xem là hướng đi cần thiết để Tủ sách Huế mở rộng đối tượng độc giả, làm phong phú thêm nguồn tư liệu về vùng đất Cố đô và đưa các giá trị văn hóa Huế hiện diện nhiều hơn trong đời sống đương đại. ■

Chuyện nghề mộc bên sông Thu Bồn

● **ĐỨC HOÀNG**

Có những khối gỗ theo chân du khách vượt hàng nghìn cây số để đến Anh, Pháp, Mỹ, Canada... Có những tác phẩm được trả giá hàng tỉ đồng nhưng người thợ mộc nhất quyết không bán. Và có một làng nghề từng đứng trước nguy cơ mai một, nay vẫn vang tiếng đục, tiếng đẽo mỗi ngày bên dòng Thu Bồn.

Ở làng Kim Bồng (phường Hội An, TP Đà Nẵng), Nghệ nhân Nhân dân Huỳnh Sướng dành hơn nửa đời người để gìn giữ nghề tổ. Từ những thớ gỗ vô tri, ông đã tạo nên nhiều tác phẩm mang dấu ấn của đất và người xứ Quảng, đưa nghề mộc truyền thống từ một làng quê bên sông Thu Bồn đến với bạn bè quốc tế.

Nghệ nhân Nhân dân Huỳnh Sướng cùng du khách chụp ảnh bên tác phẩm "Nguồn cội"

Làng nghề hồi sinh

Là truyền nhân đời thứ 13 của một gia tộc làm mộc nổi tiếng ở Hội An, Nghệ nhân Nhân dân Huỳnh Sướng (SN 1969) sớm bén duyên với nghề dưới sự chỉ dạy của cha là Nghệ nhân Nhân dân Huỳnh Ri. Nhưng thứ ông tiếp nhận từ cha không dừng ở kỹ thuật đục đẽo hay chạm khắc. "Quan trọng nhất là nắm được cái thần của hoa văn. Mỗi đường chạm đều mang theo hồn cốt của làng quê", ông chia sẻ.

Theo cha tham gia phục chế những ngôi nhà cổ ở Hội An rồi đến các đình, chùa khắp miền Trung, người thợ trẻ năm nào dần hiểu rằng nghề mộc không đơn thuần là tạo nên những sản phẩm đẹp mắt. Điều làm nên giá trị của tác phẩm là khả năng lưu giữ được hơi thở của người thợ và vùng đất đã sinh ra nghề. Chính từ những trải nghiệm ấy, ông từng bước hình thành phong cách riêng, kết hợp giữa sự chuẩn mực của nghề tổ với cảm xúc sáng tạo trong mỗi tác phẩm.

Khi Kim Bồng trải qua giai đoạn khó khăn, nhiều người lần lượt rời bỏ nghề, ông lại chọn quay về quê hương để gắn bó với xưởng mộc gia đình. Trong ký ức của ông, đó là quãng thời gian không ít người cho rằng nghề tổ rồi sẽ biến mất. Giữ được xưởng lúc ấy không còn là chuyện mưu sinh mà chính là cách giữ lại bằng được một phần ký ức của một làng nghề lâu đời.

Bước ngoặt xuất hiện vào năm 1996, khi nghề mộc Kim Bồng nhận được sự hỗ trợ từ UNESCO và UBND thành phố Hội An (cũ) trong quá trình khôi phục và phát triển. Cũng từ đây, ông cùng gia đình đưa ra một quyết định quan trọng: Mở rộng việc truyền nghề thay vì chỉ gìn giữ trong phạm vi dòng họ.

Theo ông, một nghề có thể tồn tại trong vài thế hệ nếu chỉ được trao truyền trong nội tộc, nhưng để một làng nghề phát triển bền vững cần có lớp kế cận và sự chung tay của cả cộng đồng. Từ suy nghĩ ấy, cánh cửa xưởng mộc được mở rộng cho những người trẻ có đam mê. Dần dần, ngày càng có thêm lao động quay trở lại với nghề truyền thống, nhiều xưởng mộc trong làng cũng sáng đèn trở lại.

Đến nay, xưởng của ông vừa là nơi sản xuất, vừa là nơi đào tạo cho thế hệ kế tiếp. Cơ sở duy trì khoảng 10 lao động thường xuyên, đồng thời tham gia thi công, trùng tu nhiều công trình, tạo thêm việc làm thời vụ cho hàng chục lao động địa phương. Với nghệ nhân Huỳnh Sướng, đó vừa là sự tiếp nối của một nghề gia truyền vừa là cách để mạch nghề Kim Bồng tiếp tục chảy qua các thế hệ.

Hành trình vượt biển

Giữ được nghề đã khó, đưa nghề đi xa lại là một hành trình khó khăn hơn. Với nghệ nhân Huỳnh Sướng, những năm tháng gắn bó với xưởng mộc Kim Bồng không chỉ dành cho việc lưu giữ kỹ thuật truyền thống mà còn là quá trình tìm đường đưa sản phẩm đến với thị trường rộng lớn hơn.

Những đơn hàng đầu tiên đến một cách rất tự nhiên, theo chân các du khách ghé thăm làng. Hằng ngày, xưởng mộc vẫn mở cửa đón khách tham quan, trải nghiệm quy trình chế tác thủ công. Nhiều người sau khi tận mắt chứng kiến cách một khối gỗ vô tri dần trở thành tác phẩm hoàn chỉnh đã quyết định đặt hàng và giới thiệu sản phẩm cho bạn bè ở nước ngoài.

Từ những đơn hàng nhỏ lẻ ban đầu, đồ gỗ Kim Bồng dần có chỗ đứng tại các thị trường như Anh, Pháp, Mỹ hay Canada. Đến nay, nhiều sản phẩm được đặt làm riêng với giá từ vài triệu đến hàng trăm triệu đồng. Với các dòng nội thất thủ công, khách hàng sẵn sàng chi từ 2.000 - 10.000 USD (khoảng 50 - 250 triệu đồng), tùy theo chất liệu và độ tinh xảo.

Theo nghệ nhân Huỳnh Sướng, điều làm nên sự khác biệt của đồ gỗ Kim Bồng nằm ở chỗ mỗi sản phẩm đều được tạo nên từ một khối gỗ có đặc tính riêng. "Không khối nào giống khối nào, vì mỗi thớ gỗ có hướng đi riêng, mình phải hiểu nó thì mới tạo được hình", ông nói. Bởi vậy, gần như không có hai sản phẩm giống hệt nhau. Có tác phẩm được hoàn thiện trong vài giờ, nhưng cũng có những khối gỗ nằm lại trong xưởng hàng tháng trời để người thợ chờ đợi một ý tưởng phù hợp. Theo ông, làm nhanh có thể hoàn thành một sản phẩm, nhưng chưa chắc tạo nên được tác phẩm.

Tác phẩm *Nguồn cội* là một ví dụ tiêu biểu. Đoạt giải Ba tại cuộc thi Sản phẩm thủ công Việt Nam lần thứ 7 năm 2010, tác phẩm lấy cảm hứng từ truyền thuyết quả bầu của người Việt. Trên một khối gỗ liền không ghép nối, người thợ đã chạm khắc hơn 1.000 con rồng thời Lý cùng nhiều biểu tượng văn hóa như Hồ Gươm, Văn Miếu, chùa Một Cột... "Có người trả chiếc đỉnh hình quả bầu này 3 tỉ đồng nhưng tôi không bán. Tôi muốn giữ lại như một dấu mốc của nghề, bởi đây là tác phẩm không thể làm lại lần thứ hai", ông Sướng chia sẻ.

Bên cạnh những tác phẩm có giá trị cao, xưởng mộc còn sản xuất tượng gỗ, tranh chạm và đồ lưu niệm phục vụ du khách. Dù sản phẩm thay đổi theo nhu cầu thị trường, ông cho rằng phần cốt lõi của nghề không thể đánh đổi. "Máy móc có thể làm nhanh hơn, nhưng không thay được tay người. Mất phần đó thì không còn là mộc Kim Bồng nữa".

Bởi vậy, ông vẫn kiên trì với phương thức chế tác thủ công, xem đây là cách rõ nhất để giữ lại bản sắc của làng nghề. Những nỗ lực của ông cùng các nghệ nhân khác đã góp phần đưa nghề mộc Kim Bồng được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia năm 2016. Hiện nay, làng nghề có khoảng 200 lao động tại hơn 20 cơ sở sản xuất, tiếng đục, tiếng đẽo vẫn đều đặn vang lên mỗi ngày bên dòng Thu Bồn.

Năm 2013, Huỳnh Sướng được phong tặng danh hiệu Nghệ nhân Ưu tú. Tháng 5.2025, ông tiếp tục được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu Nghệ nhân Nhân dân. Với người thợ đã dành cả đời cho gỗ, đó là sự ghi nhận dành cho cá nhân ông, đồng thời cũng là niềm vui chung của những người vẫn đang ngày ngày gìn giữ nghề mộc Kim Bồng.

Chiều xuống bên dòng Thu Bồn, trong xưởng mộc của ông, những khối gỗ vẫn nằm chờ bàn tay người thợ. Tiếng đục, tiếng đẽo vẫn đều đặn vang lên như đã từng vang suốt bao đời ở Kim Bồng. Giữa những đổi thay của cuộc sống hiện đại, nhịp điệu ấy vẫn được giữ lại, như một cách để làng nghề tiếp tục kể câu chuyện của mình qua từng thớ gỗ. ■

"Sau gần nửa thế kỷ, em tôi đã về nhà"

● QUỲNH HOA

Sau gần 48 năm xa quê, liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng đã được đón về đất mẹ trong vòng tay người thân. Ngày 12.6.2026, tại Nghĩa trang liệt sĩ phường Nguyễn Trãi (thành phố Hải Phòng), lễ đón nhận, bàn giao và an táng hài cốt liệt sĩ được tổ chức trang nghiêm. Giữa làn khói hương trầm mặc, những người có mặt thành kính tưởng nhớ người chiến sĩ đã ngã xuống khi tuổi đời còn rất trẻ vì sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

Trước đó, ngày 9.6, tại Nghĩa trang liệt sĩ Đồi 82 (xã Tân Biên, tỉnh Tây Ninh), Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ tỉnh Tây Ninh phối hợp với Văn phòng Cơ quan đại diện Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam tại TP.HCM cùng gia đình tổ chức lễ cất bốc, di chuyển hài cốt liệt sĩ về Hải Phòng. Cuộc hội ngộ sau gần nửa thế kỷ chờ đợi cũng mở ra câu chuyện về một gia đình nhiều năm đi tìm người thân và những chuyến tàu nghĩa tình chuyên chở khát vọng đoàn viên của biết bao gia đình liệt sĩ.

Phường Nguyễn Trãi, TP Hải Phòng, Hội hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam và thân nhân trang trọng tổ chức lễ đón nhận, truy điệu và an táng hài cốt liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng

Gần nửa thế kỷ đợi ngày đón em

Liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng sinh năm 1958, quê xã Bắc An, huyện Chí Linh, tỉnh Hải Hưng (nay thuộc thành phố Hải Phòng). Trong quân ngũ, ông là Thượng sĩ, Tiểu đội trưởng thuộc Tiểu đoàn 8, Trung đoàn 66. Ngày 11.12.1978, khi mới 20 tuổi, ông hy sinh trong khi làm nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Sau đó, phần mộ của liệt sĩ được quy tập về Nghĩa trang liệt sĩ Đồi 82 (Tây Ninh), nơi yên nghỉ của hàng chục nghìn liệt sĩ đã ngã xuống trong các cuộc kháng chiến và chiến tranh bảo vệ biên giới.

Gần 48 năm sau ngày hy sinh, hài cốt liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng được đưa từ Tây Ninh ra Bắc trên chuyến tàu SE12, rồi tiếp tục hành trình bằng ô tô để an táng tại Nghĩa trang liệt sĩ phường Nguyễn Trãi, thành phố Hải Phòng. Đồng hành suốt chặng đường ấy là cụ Trần Đức Huy, anh cả của liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng. Do từ nhỏ sống cùng gia đình bên ngoại nên cụ Huy mang họ Trần theo họ mẹ. Cùng đi với cụ còn có người con rể trong gia đình.

Ngày 11.6.2026, tại Ga Hà Nội, lễ đón nhận hài cốt liệt sĩ được tổ chức trong không khí trang nghiêm. Chỉ còn hơn một giờ đồng hồ nữa là em trai sẽ về đến nhà, với cụ Trần Đức Huy, đó là quãng đường cuối cùng của một cuộc chờ đợi đã kéo dài gần nửa thế kỷ. Ở tuổi 87, là bệnh binh 71%, thương binh 3/4 và đã hỏng một bên mắt, cụ vẫn theo đoàn từ Tây Ninh ra Hà Nội. Sau hành trình hàng nghìn cây số, người anh cả ngồi lặng bên linh cữu em trai, thắp thỏm chờ giờ về quê.

Cụ Huy là anh cả trong một gia đình giàu truyền thống cách mạng nhưng cũng chịu nhiều mất mát bởi chiến tranh. Trong ba người em trai đã mất của ông có hai người là liệt sĩ; bố vợ và em vợ cũng là liệt sĩ, còn mẹ vợ được Nhà nước phong tặng danh hiệu Mẹ Việt Nam Anh hùng.

Nhắc đến người em trai hy sinh khi mới ngoài đôi mươi, giọng cụ Huy chùng xuống nghẹn ngào. Nguyễn Xuân Hồng nhập ngũ năm 17 tuổi và hy sinh ba năm sau tại chiến trường Campuchia. Nhiều năm liền, gia đình đi tìm trong những thông tin ít ỏi còn sót lại. Hồ sơ thất lạc, thông tin trên phần mộ có thời điểm sai lệch khiến việc tìm kiếm càng thêm khó khăn. Mãi đến năm năm trước, gia đình mới xác định được nơi an nghỉ của liệt sĩ.

Từ đó đến nay, cứ hai năm một lần, cụ Huy lại thu xếp vào miền Nam thăm em. Mỗi chuyến đi tốn hơn 20 triệu đồng, một khoản tiền không nhỏ đối với gia đình người thương binh già. Sức khỏe giảm sút theo tuổi tác, việc đi lại ngày một vất vả hơn, nhưng ông vẫn cố gắng thực hiện. Cụ bảo, vào được với em, thắp cho em nén hương rồi trở ra là thấy lòng nhẹ đi phần nào.

Trong đợt di dời hài cốt lần này, gia đình nhận được sự hỗ trợ từ các cơ quan chức năng, Sở Nội vụ hai địa phương Tây Ninh, Hải Phòng cùng Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam các cấp, từ thủ tục đến chi phí đi lại, ăn ở. Nhiều lần trong câu chuyện, cụ Huy xúc động nhắc đến sự giúp đỡ chí tình chí nghĩa của những người đã góp sức để em trai mình được yên nghỉ trên đất mẹ sau gần 48 năm xa cách.

Giờ đây, khi đã nhận trách nhiệm hương khói cho em tại quê nhà, cụ vẫn còn một điều day dứt. Nếu sức khỏe còn cho phép, cụ sẽ tiếp tục tìm kiếm hài cốt người em trai còn lại là liệt sĩ Nguyễn Đình Dẫn, cùng bố vợ và em vợ vẫn chưa tìm thấy nơi an nghỉ. Sau gần nửa thế kỷ đau đáu kiếm tìm, người thương binh già vẫn còn những lời hẹn chưa thể thực hiện với những người thân đang nằm lại nơi xa.

Trung tướng Trần Tấn Hùng, Phó Chủ tịch thường trực Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam đón hài cốt liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng tại Ga Hà Nội

Lời hẹn với những người còn nằm lại

"Tôi là bệnh binh 71%, lại là thương binh hỏng một bên mắt nên sức khỏe yếu, kinh tế gia đình cũng không khá giả. Nhưng cứ hai năm một lần, chúng tôi lại vào miền Nam thắp hương cho em trai. Mỗi chuyến đi tốn hơn 20 triệu đồng, rất vất vả đối với hoàn cảnh gia đình, nhưng đó là việc tôi cần làm", cụ Trần Đức Huy, anh trai liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng chia sẻ.

Trung tướng Trần Tấn Hùng, Phó Chủ tịch thường trực Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam cho rằng, "Chiến dịch 500 ngày đêm quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ" mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, chạm đến đạo lý "Uống nước nhớ nguồn" của dân tộc. Theo ông, hầu như gia đình, dòng họ nào ở Việt Nam cũng có người thân đã hy sinh vì Tổ quốc, vì thế việc tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính liệt sĩ không chỉ là trách nhiệm mà còn là tình cảm, là mong mỏi chung của toàn xã hội.

Chuyến tàu tri ân

Phía sau cuộc đoàn tụ của gia đình cụ Trần Đức Huy là sự góp sức của nhiều người đã lặng lẽ gắn bó với công việc đưa các liệt sĩ trở về quê hương. Nhiều năm qua, những chuyến tàu đặc biệt vẫn đều đặn lăn bánh từ Nam ra Bắc, mang theo mong mỏi của các gia đình sau nhiều năm xa cách.

Trung tướng Trần Tấn Hùng, Phó Chủ tịch Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam cho biết, hoạt động hỗ trợ di chuyển hài cốt liệt sĩ được Hội duy trì thường xuyên. Bất kể ngày hay đêm, kể cả những chuyến tàu cập ga lúc rạng sáng, các hội viên vẫn có mặt để đón nhận hài cốt, phối hợp với gia đình và địa phương hoàn tất các thủ tục cần thiết. Từ nhà ga, những chuyến "xe 0 đồng" lại tiếp tục lăn bánh đưa các liệt sĩ về nơi an nghỉ cuối cùng. Công việc ấy diễn ra quanh năm và thường bận rộn hơn vào các dịp tháng 7, tháng 11 và tháng 12. Với nhiều gia đình, sự hỗ trợ này giúp giảm bớt phần nào những khó khăn về thủ tục, chi phí và việc đi lại trong hành trình đón người thân trở về.

Để việc di chuyển được thông suốt, Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam đã thành lập Văn phòng đại diện phía Nam tại TP.HCM, trực tiếp hỗ trợ thân nhân từ khâu hoàn thiện hồ sơ, tổ chức lễ cất bốc đến đưa hài cốt ra ga tàu. Theo Trung tướng Trần Tấn Hùng, ngành Đường sắt, đặc biệt là Công ty cổ phần Vận tải Đường sắt Sài Gòn - Hà Nội, là một trong những đơn vị đã đồng hành bền bỉ với hoạt động này suốt nhiều năm qua. Ngoài việc hỗ trợ vận chuyển miễn phí, nhiều cán bộ, nhân viên ngành đường sắt còn dành sự chu đáo đặc biệt cho những chuyến đi. Có trường hợp, hài cốt liệt sĩ được bố trí trong phòng nghỉ của tổ tàu để thuận tiện cho việc hương khói dọc hành trình theo phong tục của người Việt.

Có mặt tại lễ đón nhận hài cốt liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng ở Ga Hà Nội, chị Vi Thị Tâm, Trực ban khách vận cho biết, những chuyến tàu đưa liệt sĩ về quê đã trở thành hình ảnh quen thuộc đối với nhiều cán bộ, nhân viên nhà ga. Mỗi lần chứng kiến thân nhân đón người thân sau nhiều năm xa cách, mọi người đều lặng đi trước những cuộc gặp gỡ đặc biệt ấy. Theo chị Tâm, ngành đường sắt cùng các Mạnh

Thường Quân đã duy trì hoạt động này trong nhiều năm. Với những người làm việc tại nhà ga, phía sau mỗi chuyến tàu không chỉ là một hành trình vận chuyển, mà còn là câu chuyện của những gia đình đã chờ đợi suốt nhiều năm, thậm chí nhiều thập kỷ để được đoàn tụ.

Để những người con trở về

Cuộc đoàn tụ của liệt sĩ Nguyễn Xuân Hồng đã khép lại gần nửa thế kỷ chờ đợi của gia đình cụ Trần Đức Huy. Nhưng trên cả nước vẫn còn rất nhiều gia đình đang mòn mỏi tìm kiếm người thân đã ngã xuống trong chiến tranh vệ quốc, mong một ngày được đón các anh về với quê hương.

Trong bối cảnh đó, "Chiến dịch 500 ngày đêm quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ" do Chính phủ phát động nhận được sự hưởng ứng của nhiều cơ quan, tổ chức và người dân. Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam là một trong những đơn vị sớm triển khai các hoạt động hưởng ứng chiến dịch.

Theo Trung tướng Trần Tấn Hùng, Phó Chủ tịch thường trực Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam, ngay sau khi chiến dịch được phát động, Hội đã huy động mạng lưới các cấp tham gia tuyên truyền, tìm kiếm và cung cấp thông tin phục vụ công tác quy tập hài cốt liệt sĩ. Dù mới triển khai trong thời gian ngắn, Hội đã chuyển gần 1.000 thông tin liên quan đến liệt sĩ cho Ban Chỉ đạo quốc gia về tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ (Ban Chỉ đạo 515) các cấp, đồng thời trực tiếp hỗ trợ đưa hơn 30 hài cốt liệt sĩ về với gia đình.

Thời gian tới, Hội đặt mục tiêu hỗ trợ di chuyển từ 150-200 hài cốt liệt sĩ, đồng thời cung cấp từ 7.000-10.000 thông tin phục vụ công tác tìm kiếm, quy tập. Hội cũng kiến nghị tiếp tục tập trung nguồn lực cho việc tìm kiếm các khu mộ liệt sĩ tập thể, trong đó có những địa điểm vẫn còn nhiều hài cốt chưa được xác định danh tính.

Để có thêm nguồn lực cho các hoạt động tri ân, ngày 11.6, Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam phối hợp với Ban Dự án nền tảng nhân đạo số Quốc gia (Ngân hàng TMCP Quân đội) phát động chương trình "Gọi tên những Vì sao đất nước". Chỉ sau 24 giờ, chương trình đã tiếp nhận 512 lượt ủng hộ thông qua ứng dụng thiện nguyện TK 2770 với tổng số tiền hơn 220 triệu đồng, bên cạnh nhiều hình thức hỗ trợ khác.

Theo Trung tướng Hoàng Khánh Hưng, Chủ tịch Hội Hỗ trợ gia đình liệt sĩ Việt Nam, chương trình được triển khai từ ngày 11.6 đến ngày 10.9.2026 nhằm tri ân các anh hùng liệt sĩ đã hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, đồng thời góp phần huy động thêm nguồn lực cho các hoạt động tìm kiếm, quy tập và hỗ trợ thân nhân liệt sĩ.

Chiến tranh đã lùi xa nhưng công việc tìm kiếm và xác định danh tính liệt sĩ vẫn còn rất nhiều việc phải làm. Hiện cả nước còn hơn 200 nghìn hài cốt liệt sĩ chưa được tìm thấy, quy tập và hơn 300 nghìn liệt sĩ đã an táng tại các nghĩa trang nhưng chưa xác định được danh tính. Phía sau những con số ấy là sự chờ đợi của biết bao gia đình như gia đình cụ Trần Đức Huy. Và cũng vì thế, mỗi thông tin được tìm thấy, mỗi phần mộ được xác định hay mỗi chuyến tàu đưa một liệt sĩ về với người thân đều mang ý nghĩa đặc biệt đối với những gia đình đã chờ đợi suốt nhiều năm, thậm chí nhiều thập kỷ. ■

Từ gia phong đến đô thị văn minh

● **Bài, ảnh: KHÁNH CHI**

Trong nhiều gia đình, dòng họ, những việc làm tưởng chừng rất bình dị như khuyến học, giúp đỡ người khó khăn, gìn giữ gia phong hay nhắc nhở con cháu sống có trách nhiệm vẫn được bền bỉ duy trì qua nhiều thế hệ. Từ những giá trị được vun đắp trong mỗi nếp nhà, Đà Nẵng kỳ vọng phong trào xây dựng "Tộc văn hóa" sẽ trở thành điểm tựa quan trọng để lan tỏa tinh thần đoàn kết, bồi đắp môi trường sống lành mạnh và góp phần hình thành những cộng đồng dân cư văn minh, giàu bản sắc.

Bắt đầu từ những nếp nhà

Ở nhiều vùng quê Quảng Nam trước đây và nay là thành phố Đà Nẵng, nhà thờ tộc không chỉ là nơi con cháu tìm về trong những ngày giỗ chạp, lễ tết mà còn là không gian gìn giữ gia phong, lưu truyền truyền thống hiếu học và kết nối các thế hệ trong dòng họ. Nhiều năm qua, phong trào xây dựng tộc họ văn hóa đã trở thành một nét sinh hoạt quen thuộc, góp phần bồi đắp những giá trị nền tảng từ gia đình và cộng đồng.

Trước thời điểm sáp nhập, cả Đà Nẵng và Quảng Nam đều duy trì phong trào xây dựng tộc họ văn hóa theo hướng bài bản, có chiều sâu. Các dòng họ được công nhận đều phải đáp ứng những tiêu chí cụ thể gắn với các giá trị cốt lõi của đời sống cộng đồng. Nhiều tộc họ lập quỹ khuyến học để động viên con em học tập, tiếp nối truyền thống hiếu học; đồng thời phát huy tinh thần tương thân tương ái, hỗ trợ nhau phát triển kinh tế, giúp đỡ những hoàn cảnh khó khăn và tích cực tham gia các phong trào tại địa phương.

Tiếp nối nền tảng ấy, Kế hoạch xây dựng "Tộc văn hóa" giai đoạn 2026-2030 vừa được thành phố ban hành tiếp tục đặt gia đình và dòng tộc vào vị trí quan trọng trong việc xây dựng đời sống tinh thần của cộng đồng. Mục tiêu của kế hoạch là gìn giữ truyền thống của mỗi gia tộc, đồng thời giáo dục con cháu ý thức hướng về cội nguồn, sống nghĩa tình, tôn trọng gia phong, xây dựng nếp sống văn minh và góp phần bảo tồn những nét đẹp văn hóa làng quê trong quá trình đô thị hóa.

Từ những mối liên kết huyết thống và sự gắn bó giữa các thế hệ, những giá trị tốt đẹp được lan tỏa rộng hơn, góp phần củng cố khối đoàn kết dân cư và xây dựng nếp sống văn minh.

Thành phố đặt mục tiêu đến năm 2030 có ít nhất 70% lượt tộc họ xây dựng quy ước dòng tộc; riêng khu vực đồng bằng và đô thị có từ 55% lượt tộc họ trở lên được công nhận danh hiệu "Tộc văn hóa". Các tiêu chí đánh giá tập trung vào việc vận động con cháu chấp hành tốt chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước; đoàn kết giúp nhau phát triển kinh tế; tham gia xây dựng đời sống văn hóa; phát triển các mô hình tự quản dòng tộc và đẩy mạnh phong trào học tập suốt đời trong gia đình, dòng họ, cộng đồng.

Nhìn rộng hơn, xây dựng "Tộc văn hóa" là cách gìn giữ một thiết chế truyền thống đã gắn bó lâu đời với đời sống người Việt, đồng thời nuôi dưỡng những giá trị tốt đẹp từ gốc rễ gia đình để lan tỏa vào đời sống xã hội hôm nay.

Để văn hóa hiện diện trong đời sống hằng ngày

Từ những nề nếp được vun đắp trong mỗi gia đình, dòng họ, Đà Nẵng kỳ vọng tạo dựng nền tảng rộng hơn cho sự phát triển của cộng đồng. Cùng với Kế hoạch xây dựng "Tộc văn hóa", UBND thành phố cũng ban hành Kế hoạch thực hiện phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" năm 2026, hướng tới mục tiêu tạo chuyển biến rõ nét trong việc xây dựng nếp sống văn minh, hình thành môi trường sống nhân văn, lành mạnh và hiện đại gắn với phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng nông thôn mới và giảm nghèo bền vững.

Điểm đáng chú ý là thành phố yêu cầu phát triển phong trào theo hướng thực chất, tránh chạy theo hình thức hay thành tích. Việc nâng cao chất lượng các danh hiệu văn hóa phải gắn với bảo tồn, phát huy bản sắc dân tộc, đồng thời huy động hiệu quả các nguồn lực xã hội để mở rộng cơ hội thụ hưởng văn hóa cho người dân.

Các nội dung của phong trào được triển khai đồng bộ với chương trình xây dựng "Tộc văn hóa" giai đoạn 2026-2030. Thành phố tiếp tục đẩy mạnh thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội; tăng cường quản lý, tổ chức lễ hội theo quy định; đồng thời thúc đẩy chuyển đổi số, xây dựng cơ sở dữ liệu về lễ hội truyền thống Đà Nẵng phục vụ công tác quản lý, tra cứu và quảng bá.

Những năm qua, đời sống văn hóa trên địa bàn thành phố đã có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần nâng cao đời sống tinh thần của người dân. Tuy nhiên, mức độ tiếp cận và thụ hưởng các hoạt động văn hóa vẫn còn khoảng cách giữa khu vực đô thị và nông thôn, giữa đồng bằng với miền núi, vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

Từ yêu cầu thực tiễn đó, các kế hoạch xây dựng "Tộc văn hóa" và thực hiện phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" được kỳ vọng sẽ góp phần cụ thể hóa Nghị quyết số 80-NQ/TW trên địa bàn thành phố. Mục tiêu hướng tới không chỉ là xây dựng môi trường sống giàu bản sắc mà còn phát huy vai trò của văn hóa như một nguồn lực nội sinh quan trọng cho sự phát triển bền vững.

Đến năm 2030, Đà Nẵng phấn đấu có trên 90% gia đình, thôn, tổ dân phố đạt chuẩn văn hóa; các xã, phường, đặc khu đạt chuẩn phát triển văn hóa toàn diện; đồng thời tiếp tục nhân rộng mô hình tộc họ văn hóa. Từ những nếp nhà gìn giữ gia phong đến các khu dân cư văn minh, Đà Nẵng kỳ vọng bồi đắp một nền tảng văn hóa bền vững cho sự phát triển lâu dài của thành phố, nơi các giá trị gia đình tiếp tục được nuôi dưỡng và lan tỏa trong đời sống cộng đồng. ■

Gia đình già làng Hồ Thanh Hùng (làng Cao Sơn, xã Trà My, thành phố Đà Nẵng) chuẩn bị bánh ốc cho lễ mừng lúa mới của đồng bào địa phương

Vé điện tử mở cánh cửa cho những chuyến đi không chạm

● Bài, ảnh: MẠNH HÀ

Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trên toàn cầu, ngành Du lịch Việt Nam cũng không nằm ngoài xu thế phát triển đó. Một trong những thay đổi mang tính đột phá và có ảnh hưởng sâu rộng nhất trong những năm gần đây chính là việc áp dụng vé điện tử vào các hoạt động du lịch, vận tải và tham quan. Có thể nói, vé điện tử đang mở ra cánh cửa mới cho sự phát triển hiện đại, bền vững và cạnh tranh của du lịch Việt Nam.

Vé điện tử góp phần thúc đẩy quá trình số hóa ngành Du lịch

Dễ dàng đặt vé mọi lúc, mọi nơi

Trước đây, việc mua vé du lịch thường gắn liền với những thủ tục khá phức tạp. Du khách phải đến trực tiếp quầy giao dịch hoặc đại lý để mua vé, xếp hàng chờ đợi, bảo quản vé giấy cẩn thận và lo lắng nếu chẳng may làm mất vé. Trong những mùa du lịch cao điểm, tình trạng quá tải tại các điểm bán vé hoặc cổng kiểm soát thường xuyên xảy ra, gây mất thời gian và ảnh hưởng đến trải nghiệm của khách tham quan. Sự xuất hiện của vé điện tử đã giải quyết hiệu quả những bất cập này.

Anh Bùi Khánh Duy ở Yên Hoà, Hà Nội chia sẻ: "Chỉ cần thao tác với chiếc điện thoại thông minh, tôi có thể dễ dàng đặt vé mọi lúc, mọi nơi. Sau khi thanh toán trực tuyến, thông tin vé được gửi ngay qua email, tin nhắn hoặc ứng dụng di động dưới dạng mã QR. Khi đến điểm sử dụng dịch vụ, tôi chỉ cần quét mã để xác thực thông tin mà không cần mang theo vé giấy. Quá trình này diễn ra nhanh chóng, thuận tiện và tiết kiệm đáng kể thời gian cho cả người mua lẫn đơn vị cung cấp dịch vụ".

Trong thời đại mà tốc độ và sự tiện lợi được đặt lên hàng đầu, việc có thể hoàn tất toàn bộ quy trình đặt vé chỉ trong vài phút giúp du khách chủ động hơn trong việc lên kế hoạch cho chuyến đi. Họ có thể dễ dàng so sánh giá cả, lựa chọn thời gian phù hợp và nhận thông tin cập nhật tức thời về lịch trình hoặc các thay đổi liên quan. Điều này đặc biệt quan trọng đối với khách du lịch quốc tế, những người thường mong muốn có một hành trình thuận tiện và ít thủ tục nhất có thể.

Bên cạnh đó, vé điện tử còn góp phần thúc đẩy quá trình số hóa ngành Du lịch. Khi dữ liệu được lưu trữ và quản lý trên nền tảng số, các doanh nghiệp có thể theo dõi lượng khách, phân tích hành vi tiêu dùng và xây dựng các chiến lược kinh doanh hiệu quả hơn. Thông qua dữ liệu thu thập được từ hệ thống vé điện tử, doanh nghiệp có thể hiểu rõ nhu cầu của khách hàng, từ đó cá nhân hóa các dịch vụ, chương trình khuyến mãi hoặc gói du lịch phù hợp với từng nhóm đối tượng. Đây là yếu tố quan trọng giúp nâng cao năng lực cạnh tranh của ngành Du lịch Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

Phù hợp với xu hướng phát triển du lịch xanh

Theo nhiều chuyên gia trong lĩnh vực du lịch, một lợi ích khác không thể bỏ qua khi sử dụng vé điện tử là tác động tích cực đến môi trường. Mỗi năm, hàng triệu tấm vé giấy được in và sử dụng trong các hoạt động du lịch trên cả nước. Việc chuyển đổi sang vé điện tử giúp giảm đáng kể lượng giấy tiêu thụ, hạn chế rác thải và tiết kiệm chi phí in ấn. Đây là một bước đi phù hợp với xu hướng phát triển du lịch xanh và bền vững mà Việt Nam đang hướng tới.

Thực tế cho thấy, nhiều địa phương và điểm đến tại Việt Nam đã đạt được những kết quả tích cực nhờ áp dụng hệ thống vé điện tử. Các khu du lịch, bảo tàng, công viên giải trí, di tích lịch sử và các phương tiện vận tải lớn đang từng bước triển khai hình thức này nhằm nâng cao chất lượng phục vụ. Tại các sân bay quốc tế, việc sử dụng vé điện tử và thẻ lên máy bay điện tử đã trở thành lựa chọn phổ biến của hành khách. Nhiều khu du lịch nổi tiếng cũng áp dụng công nghệ quét mã QR để kiểm soát lượng khách ra vào, giảm ùn tắc tại cổng và nâng cao hiệu quả vận hành.

Tuy nhiên, để vé điện tử thực sự phát huy hết tiềm năng, vẫn còn một số thách thức cần được giải quyết. Trước hết là vấn đề hạ tầng công nghệ tại một số địa phương còn hạn chế, đặc biệt ở các khu vực vùng sâu, vùng xa. Bên cạnh đó, một bộ phận người dân, nhất là người cao tuổi, vẫn chưa quen với việc sử dụng các ứng dụng trực tuyến hoặc thanh toán điện tử. Điều này đòi hỏi các doanh nghiệp và cơ quan quản lý phải tăng cường công tác hướng dẫn, hỗ trợ người dùng cũng như đầu tư hoàn thiện hệ thống công nghệ. Ngoài ra, vấn đề bảo mật thông tin cá nhân cũng cần được quan tâm đúng mức.

Có thể khẳng định rằng, vé điện tử không chỉ là một giải pháp công nghệ mà còn là động lực thúc đẩy quá trình chuyển đổi số của ngành Du lịch Việt Nam. Với những lợi ích vượt trội về tiện ích, hiệu quả quản lý, tiết kiệm chi phí và bảo vệ môi trường, vé điện tử đang từng bước thay đổi cách thức vận hành của ngành Du lịch nước ta, đồng thời nâng cao trải nghiệm cho hàng triệu du khách trong và ngoài nước. Trong hành trình xây dựng một nền du lịch hiện đại, thông minh và bền vững, vé điện tử chính là chiếc chìa khóa mở ra cánh cửa mới cho du lịch Việt Nam vươn xa trên bản đồ thế giới. ■

Lan tỏa du lịch có trách nhiệm từ thông điệp "Mang rác về bờ"

● Bài, ảnh: KHÁNH CHI

Từ hòn đảo tiên phong với phong trào "Nói không với túi nilon", Cù Lao Chàm thuộc xã Tân Hiệp, TP Đà Nẵng tiếp tục phát động cuộc vận động "Du khách và ngư dân mang rác thải về bờ", kêu gọi mỗi người dân, du khách và doanh nghiệp cùng chung tay bảo vệ môi trường biển.

Du khách tham quan kết hợp vớt rác trên biển

Cùng giữ đảo xanh

Cuộc vận động "Du khách và ngư dân mang rác thải về bờ" là bước tiếp nối các chương trình đã triển khai, tập trung vào việc chuyển nhận thức thành hành động cụ thể trong đời sống, du lịch và khai thác thủy sản. Không chỉ là một chiến dịch hưởng ứng Tháng hành động vì môi trường, đây còn là bước tiếp nối trong hành trình xây dựng văn hóa ứng xử có trách nhiệm với thiên nhiên, hướng đến phát triển du lịch bền vững mà cộng đồng địa phương vun trồng gần 17 năm qua.

Ô nhiễm rác thải, đặc biệt là rác thải nhựa vẫn là thách thức lớn khi mỗi ngày Cù Lao Chàm phát sinh khoảng 3-4 tấn rác, bãi rác Eo Gió đang quá tải, chưa có hướng xử lý phù hợp. Một lượng lớn rác có nguy cơ trôi xuống biển, ảnh hưởng nghiêm trọng đến hệ sinh thái, sinh kế ngư dân, cũng như sức khỏe cộng đồng. Ngoài ra, khu vực biển đảo còn thường xuyên tiếp nhận rác trôi từ thượng nguồn.

Với gần 220.000 lượt du khách đến tham quan, nghỉ dưỡng mỗi năm, Cù Lao Chàm luôn nỗ lực để giữ thương hiệu điểm đến xanh-sạch-đẹp của du lịch miền Trung. Cuộc vận động "Du khách và ngư dân mang rác thải về bờ" được Ban quản lý Khu bảo tồn thiên nhiên (BTTN) Cù Lao Chàm, UBND xã Tân Hiệp triển khai lần này mang thông

Lưu giữ ký ức từ những miền đất mới

● **Bài, ảnh: THU THỦY**

Trong mỗi chuyến đi, con người không chỉ tìm kiếm cảnh đẹp, trải nghiệm mới hay sự thư giãn, mà còn mang theo một nhu cầu rất đặc biệt đó là lưu giữ ký ức. Và quà tặng trong du lịch chính là một trong những cách hữu hình nhất để biến ký ức ấy thành thứ có thể chạm vào, trao đi và gìn giữ. Từ một chiếc móc khóa nhỏ bé đến những sản phẩm thủ công tinh xảo, quà tặng du lịch không chỉ là vật phẩm, mà còn là câu chuyện của vùng đất, con người và văn hóa nơi ta từng đi qua.

Quà tặng không chỉ là những món đồ, mà còn là biểu tượng của ký ức, văn hóa và cảm xúc

Hơn cả một món đồ lưu niệm

Nhiều người thường nghĩ quà tặng du lịch đơn giản chỉ là "đồ lưu niệm". Tuy nhiên, nếu nhìn sâu hơn, mỗi món quà đều mang trong mình một lớp ý nghĩa văn hóa. Một chiếc nón lá mua ở Việt Nam không chỉ là vật che mưa nắng, mà còn tượng trưng cho hình ảnh người phụ nữ Việt dịu dàng, cần cù. Một bức tranh phố cổ không chỉ là hình ảnh trang trí, mà còn gợi lại không gian thời gian của một đô thị cổ kính.

Quà tặng du lịch vì thế trở thành một dạng "ngôn ngữ không lời", giúp du khách kể lại hành trình của mình mà không cần quá nhiều câu chữ. Khi tặng quà cho bạn bè, người thân, du khách cũng đang chia sẻ một phần trải nghiệm cá nhân của mình - nơi họ đã đến, điều họ đã thấy và cảm xúc họ đã trải qua.

Trong du lịch hiện đại, quà tặng đóng vai trò quan trọng không kém cảnh quan hay dịch vụ lưu trú. Một điểm đến có hệ thống quà lưu niệm đặc trưng sẽ dễ dàng ghi dấu ấn trong tâm trí du khách hơn. Ví như khách đến Hà Nội, thường tìm mua các sản phẩm như tranh Đông Hồ, lụa tơ tằm hay cà phê phin truyền thống. Những món quà này không chỉ mang giá trị vật chất mà còn thể hiện chiều sâu văn hóa ngàn năm văn hiến của Thủ đô. Trong khi đó, Hội An (Đà Nẵng) lại nổi tiếng với đèn lồng rực rỡ sắc màu. Những chiếc đèn lồng không chỉ là vật trang trí mà còn phản ánh đời sống thương cảng xưa, nơi giao thoa của nhiều nền văn hóa Á - Âu. Nhờ những sản phẩm đặc trưng như vậy, du lịch không chỉ dừng lại ở việc "đi và nhìn", mà còn mở rộng thành "mang về và kể lại".

Bản sắc văn hóa của điểm đến

Một trong những giá trị quan trọng nhất của quà tặng du lịch là khả năng phản ánh bản sắc văn hóa của điểm đến. Mỗi vùng đất đều có những chất liệu riêng để tạo nên sản phẩm đặc trưng. Ở vùng núi phía Bắc, đặc biệt là tại Sa Pa (Lào Cai), các sản phẩm thổ cẩm do người dân tộc thiểu số làm ra mang đậm dấu ấn truyền thống. Từng đường thêu, họa tiết không chỉ đẹp mắt mà còn chứa đựng câu chuyện về đời sống, tín ngưỡng và thiên nhiên vùng cao. Tại các vùng biển như Vịnh Hạ Long (Quảng Ninh), quà tặng thường gắn liền với hình ảnh biển cả như mô hình thuyền buồm, sản phẩm từ ngọc trai hay đồ thủ công từ vỏ sò. Những món quà này phản ánh sự hòa quyện giữa con người và thiên nhiên kỳ vĩ của di sản thế giới. Như vậy, quà tặng không chỉ là sản phẩm thương mại mà còn là "đại sứ văn hóa", giúp lan tỏa hình ảnh địa phương đến với bạn bè quốc tế.

Điều làm nên giá trị đặc biệt của quà tặng du lịch không nằm ở giá tiền, mà ở cảm xúc gắn liền với nó. Một chiếc vòng tay mua ở chợ đêm có thể không đắt, nhưng lại gắn với một buổi tối đi dạo đầy kỷ niệm. Một tấm postcard đơn giản có thể gợi nhớ cả một chuyến đi dài. Bởi thế quà tặng trở thành "mảnh ghép ký ức", giúp con người tái hiện lại hành trình mỗi khi nhìn thấy nó. Trong nhiều trường hợp, chính món quà ấy lại khơi gợi mong muốn quay trở lại điểm đến.

Dù có nhiều tiềm năng, nhưng quà tặng du lịch vẫn đối mặt với không ít thách thức. Một trong số đó là tình trạng sản phẩm trùng lặp giữa các địa phương. Nhiều nơi bán những món đồ giống nhau, thiếu bản sắc riêng, khiến du khách khó phân biệt điểm đến. Bên cạnh đó, vấn đề chất lượng và tính minh bạch cũng là yếu tố cần được cải thiện. Một số sản phẩm bị làm giả hoặc sản xuất hàng loạt làm giảm giá trị văn hóa vốn có. Để giải quyết điều này, các địa phương cần đầu tư vào thiết kế sáng tạo, hỗ trợ nghệ nhân địa phương và xây dựng thương hiệu sản phẩm du lịch đặc trưng.

Không chỉ các nhà sản xuất hay ngành Du lịch, du khách cũng đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn giá trị của quà tặng. Khi lựa chọn mua sản phẩm địa phương thay vì hàng công nghiệp đại trà, du khách đang góp phần duy trì sinh kế cho người dân bản địa và giữ gìn văn hóa truyền thống. Việc tôn trọng văn hóa địa phương khi mua và sử dụng quà tặng cũng giúp lan tỏa hình ảnh du lịch bền vững.

Quà tặng trong du lịch không chỉ là những món đồ mang về sau chuyến đi, mà còn là biểu tượng của ký ức, văn hóa và cảm xúc. Từ phố cổ Hà Nội, những con phố đèn lồng Hội An, đến núi rừng Sa Pa hay biển Hạ Long, mỗi nơi đều để lại dấu ấn riêng qua những món quà nhỏ bé nhưng giàu ý nghĩa.■

điệp thiết thực và cấp thiết, qua đó kêu gọi sự chung sức đồng lòng của cộng đồng cư dân xã đảo, đặc biệt là những du khách đến đảo để tiếp tục triển khai các giải pháp đồng bộ bảo vệ môi trường biển.

Theo Ban quản lý Khu BTTN Cù Lao Chàm, đối tượng mà chiến dịch hướng đến không chỉ cộng đồng ngư dân, doanh nghiệp vận tải, lữ hành, mà còn là du khách - những người đồng hành trong từng chuyến đi sẽ góp phần giúp du lịch địa phương phát triển bền vững. Hoạt động hướng đến các nhóm trực tiếp sử dụng không gian biển đảo Cù Lao Chàm, gồm ngư dân, du khách, cơ sở kinh doanh dịch vụ, doanh nghiệp du lịch, đơn vị vận chuyển khách tuyến Cửa Đại - Cù Lao Chàm và cộng đồng địa phương.

Cuộc vận động được triển khai thường xuyên theo mùa và điều kiện thời tiết, lồng ghép trong các hoạt động du lịch, khai thác thủy sản. Theo đó, ngư dân được vận động không xả rác xuống biển; chủ động thu gom rác phát sinh trên tàu, rác vướng vào ngư cụ, rác trôi nổi gặp trong quá trình khai thác và đưa về điểm tập kết đúng quy định. Đối với ngư dân tại xã Tân Hiệp, rác thải phát sinh và rác thải vớt trên biển trong quá trình khai thác sẽ được tập kết tại 6 mô hình "ngôi nhà đại dương" đã được bố trí, đội dịch vụ công ích sẽ thu gom tại các mô hình này và xử lý theo đúng quy trình.

Đối với ngư dân ngoài địa phương có hoạt động khai thác trên vùng biển Cửa Đại, Cù Lao Chàm và cập bến tại Cửa Đại, rác thải phát sinh và rác thải vớt trên biển trong quá trình khai thác sẽ được tập kết tại trạm thu gom rác được bố trí sẵn tại khu vực quy định.

Đối với du khách, doanh nghiệp, thông điệp được nhấn mạnh là hạn chế sử dụng túi ni lông, sản phẩm nhựa dùng một lần; không xả rác ra môi trường, bãi biển, khu dân cư và khu vực rạn san hô; đồng thời mang rác thải phát sinh trong chuyến tham quan về bờ để tập kết. Rác thải phát sinh trong quá trình tham quan du lịch tại Cù Lao Chàm sẽ được du khách mang vào lại đất liền và bỏ vào các trạm thu gom rác thải được bố trí sẵn tại khu vực Bến du lịch Cửa Đại.

Đối với doanh nghiệp du lịch, đơn vị vận chuyển khách và cơ sở kinh doanh dịch vụ, cuộc vận động đề nghị tăng cường thông tin, nhắc nhở du khách thực hiện đúng các quy định bảo vệ môi trường tại địa phương…

Sự đồng lòng của cộng đồng

Có thể nói, một trong những thành công để mô hình "Hòn đảo nói không túi nilon" trở thành thương hiệu đầy tự hào của Cù Lao Chàm chính là sự đồng lòng, nỗ lực của chính quyền và cộng đồng. Trong đó, phải kể đến vai trò to lớn của các chiến lược truyền thông, nâng cao nhận thức và dần thay đổi hành vi, hướng người dân và du khách đến việc bảo vệ môi trường.

Trong cuộc vận động "Du khách và ngư dân mang rác thải về bờ" lần này, bên cạnh các hoạt động truyền thông, ký cam kết, Ban quản lý Khu BTTN đồng thời triển khai các nội dung tuyên truyền trực quan để người dân, du khách và cơ sở dịch vụ dễ tiếp cận, dễ ghi nhớ và dễ thực hiện. Các thông điệp tập trung vào những hành vi cụ thể như không xả rác xuống biển, hạn chế rác thải nhựa, mang rác thải về bờ và cùng bảo vệ hệ sinh thái biển Cù Lao Chàm. Phối hợp cùng Hội Nông dân xã Tân Hiệp tổ chức dọn vệ sinh bãi biển, thu gom rác thải tại khu vực rạn san hô và tiếp tục thu gom sao biển gai tại các vùng rạn. Đây là những hoạt động cụ thể nhằm giảm áp lực lên hệ sinh thái biển, bảo vệ rạn san hô, nơi cư trú, sinh sản và kiếm ăn của nhiều loài sinh vật biển.

Các hoạt động này hướng đến xây dựng thói quen ứng xử có trách nhiệm với biển đảo, để mỗi chuyến tham quan, mỗi chuyến biển đều góp phần giữ gìn môi trường, bảo vệ hệ sinh thái và duy trì sinh kế bền vững cho cộng đồng Cù Lao Chàm.

Thời gian tới, Ban quản lý Khu BTTN Cù Lao Chàm sẽ tăng cường hoạt động tuyên truyền bằng nhiều hình thức, đặc biệt là tuyên truyền, nâng cao ý thức chấp hành của người dân xã đảo, sự đồng lòng của ngư dân, các công ty, doanh nghiệp đang hoạt động kinh doanh vận chuyển khách tuyến Cửa Đại - Cù Lao Chàm và du khách đến Cù Lao Chàm để cuộc vận động thực sự lan tỏa, hiệu quả bền lâu. ■

Sân Hàng Đẫy và khát vọng đưa ngày hội bóng đá trở lại Thủ đô

● SA VÂN

Mùa giải 2025/26 vừa khép lại và sân Hàng Đẫy để lại nhiều dấu ấn đặc biệt trong đời sống bóng đá Việt Nam. Đây là sân vận động duy nhất của V.League cùng lúc là sân nhà của ba đội bóng giàu truyền thống và sở hữu lượng người hâm mộ đông đảo gồm Công an Hà Nội (CAHN), Hà Nội FC và Thể Công Viettel.

Với quyết tâm của CLB CAHN và Hà Nội FC ở mùa giải tới, hy vọng không khí lễ hội sẽ tiếp tục ở lại sân Hàng Đẫy
Ảnh: VPF

Bước vào mùa giải mới, Thể Công Viettel sẽ trở lại sân Mỹ Đình sau thời gian thi đấu tại Hàng Đẫy. Tuy nhiên, khát vọng chung của các đội bóng vẫn không thay đổi: Đưa người hâm mộ trở lại sân, xây dựng văn hóa cổ vũ văn minh và biến mỗi trận đấu thành một ngày hội thực sự của bóng đá Thủ đô.

Biểu tượng bóng đá một thời

Trong ký ức của nhiều thế hệ người hâm mộ, sân Hàng Đẫy không đơn thuần là một công trình thể thao mà là một phần lịch sử của bóng đá Việt Nam. Đây từng là nơi gắn với những thời kỳ vàng son của Thể Công, Công an Hà Nội, Tổng cục Đường sắt cùng nhiều đội bóng tên tuổi khác của bóng đá miền Bắc.

Có thời điểm, nhắc tới sân Hàng Đẫy là nhắc tới những trận cầu tâm điểm, những cuộc đối đầu làm nóng cả khu vực trung tâm Hà Nội. Mỗi dịp cuối tuần có bóng đá, dòng người lại đổ về phố Trịnh Hoài Đức từ rất sớm. Không khí sôi động không chỉ xuất hiện trong sân mà còn lan tỏa ra khắp các tuyến phố xung quanh. Những tiếng reo hò từ khán đài, những cuộc tranh luận về chuyên môn sau trận đấu, hay niềm vui chiến thắng đã trở thành một phần ký ức đẹp của nhiều người yêu bóng đá.

Tuy nhiên, cùng với sự thay đổi của đời sống xã hội và sự bùng nổ của các loại hình giải trí hiện đại, việc kéo khán giả đến sân ngày càng trở nên khó khăn hơn. Trong khi nhu cầu thưởng thức thể thao thay đổi mạnh mẽ thì cơ sở vật chất của sân Hàng Đẫy vẫn chưa có nhiều thay đổi tương xứng. Sự vắng bóng của những thương hiệu giàu truyền thống như Công an Hà Nội và Thể Công trong một giai đoạn dài cũng khiến sức hút của sân đấu này suy giảm đáng kể.

Dù vậy, Hàng Đẫy chưa bao giờ đánh mất vị thế đặc biệt trong lòng người hâm mộ. Sự phát triển mạnh mẽ của Hà Nội FC trong hơn một thập kỷ qua với nhiều tuyển thủ quốc gia như Văn Quyết, Duy Mạnh, Đình Trọng, Văn Hậu, Quang Hải... đã góp phần duy trì sức sống cho sân đấu này.

Những năm gần đây, hiệu ứng tích cực từ các đội tuyển quốc gia, các giải trẻ và đặc biệt là sự trở lại của những thương hiệu giàu truyền thống như Công an Hà Nội hay Thể Công Viettel, đã tạo nên luồng sinh khí mới cho sân Hàng Đẫy. Khán giả bắt đầu trở lại sân nhiều hơn. Những gia đình trẻ, những nhóm cổ động viên đông đảo hay các em nhỏ xuất hiện ngày càng nhiều trong các trận đấu cuối tuần.

Đáng chú ý hơn, sau nhiều trận đấu, không ít khán giả nán lại rất lâu sau tiếng còi mãn cuộc để chờ gặp các cầu thủ yêu thích. Hình ảnh hàng trăm cổ động viên đứng bên ngoài sân vận động chờ các tuyển thủ quốc gia như Đình Bắc, Quang Hải hay Văn Thanh không chỉ phản ánh sức hút của các ngôi sao, mà còn cho thấy sự kết nối giữa người hâm mộ với bóng đá đang được khôi phục mạnh mẽ.

Đó là tín hiệu đáng mừng đối với bóng đá Việt Nam. Bởi ở bất kỳ nền bóng đá phát triển nào, khán giả luôn là phần quan trọng của cuộc chơi. Một giải đấu không thể lớn mạnh nếu thiếu những khán đài đông kín người xem. Và một sân vận động chỉ thực sự sống động khi trở thành nơi hội tụ cảm xúc, niềm tự hào và tình yêu bóng đá của cộng đồng.

Chung khát vọng biến mỗi trận đấu thành ngày hội

Mùa giải 2025/26 vừa khép lại, nhưng với các CLB đây không phải thời điểm nghỉ ngơi mà là lúc nhìn lại chặng đường đã qua, đánh giá những mặt được và chưa được để chuẩn bị cho hành trình mới. Điều đáng chú ý là những thông điệp được đưa ra từ các đội bóng không chỉ xoay quanh mục tiêu thành tích, mà còn hướng tới những giá trị bền vững hơn.

Tại lễ mừng công chức vô địch V.League 2025/26, đại tá Nguyễn Tiến Đạt, Phó Giám đốc Công an TP Hà Nội, Chủ tịch CLB CAHN khẳng định, thành công của mùa giải vừa qua sẽ là nền tảng để đội bóng tiếp tục xây dựng mô hình quản trị chuyên nghiệp, hiện đại và phát triển bền vững.

Bên cạnh mục tiêu bảo vệ thành công chức vô địch quốc gia, tiếp tục cạnh tranh các danh hiệu và hướng tới sân chơi châu lục, lãnh đạo đội bóng ngành Công an đặc biệt nhấn mạnh việc xây dựng một tập thể giàu bản sắc, thi đấu cống hiến và truyền cảm hứng cho người hâm mộ.

Thông điệp đáng chú ý nhất chính là mong muốn để mỗi trận đấu tại Hàng Đẫy thực sự trở thành ngày hội của người hâm mộ bóng đá Thủ đô. Đó không chỉ là mục tiêu của riêng nhà đương kim vô địch mà còn phản ánh xu hướng phát triển chung của bóng đá chuyên nghiệp hiện đại lấy người hâm mộ làm trung tâm.

Trong nhiều năm qua, các nền bóng đá phát triển trên thế giới đã chứng minh rằng thành công của một CLB không chỉ được đo bằng số danh hiệu giành được mà còn bằng khả năng xây dựng cộng đồng người hâm mộ, tạo ra bản sắc riêng và mang lại những trải nghiệm tích cực cho khán giả. Bóng đá hiện đại không còn đơn thuần là câu chuyện của 90 phút trên sân cỏ, mà là tổng hòa của nhiều yếu tố từ chất lượng chuyên môn, công tác tổ chức, dịch vụ phục vụ khán giả cho tới hoạt động kết nối cộng đồng.

Ở phía Hà Nội FC, Chủ tịch Đỗ Vinh Quang cũng đưa ra những định hướng đầy tham vọng tại lễ kỷ niệm 20 năm thành lập và đón nhận Huân chương Lao động hạng Nhì. Theo đó, đội bóng Thủ đô sẽ tiếp tục chuyên nghiệp hóa toàn diện, nâng tầm công tác quản trị, đầu tư mạnh mẽ vào công nghệ và y học thể thao. Đồng thời, Hà Nội FC tiếp tục kiên định với chiến lược đào tạo trẻ, nâng cao chất lượng các trung tâm đào tạo, phát hiện và bồi dưỡng những tài năng mới cho bóng đá Việt Nam.

Điều đáng ghi nhận là dù có những mục tiêu riêng, nhưng cả CAHN và Hà Nội FC đều đang hướng tới những giá trị tương đồng. Đó là xây dựng hình ảnh đội bóng chuyên nghiệp, thi đấu cống hiến, phát triển bền vững và tạo ra sự gắn kết ngày càng chặt chẽ với người hâm mộ. Đây cũng chính là hướng đi phù hợp với yêu cầu phát triển của bóng đá Việt Nam trong giai đoạn mới. Khi chất lượng chuyên môn giữa các đội bóng ngày càng được nâng cao, sự khác biệt sẽ không chỉ nằm ở kết quả trên sân mà còn ở cách các CLB xây dựng thương hiệu, chăm sóc cổ động viên và tạo dựng văn hóa bóng đá.

Khán giả ngày nay không chỉ đến sân để xem một trận đấu. Họ cần được trải nghiệm một không gian giải trí, một bầu không khí lễ hội và những cảm xúc tích cực. Đó là lý do nhiều nền bóng đá tiên tiến luôn coi việc nâng cao trải nghiệm của người hâm mộ là nhiệm vụ quan trọng không kém việc đầu tư cho chuyên môn. Từ góc nhìn đó, những cam kết của các đội bóng thi đấu tại sân Hàng Đẫy không chỉ đơn thuần là lời hứa cho một mùa giải mới, mà còn là tín hiệu tích cực cho thấy bóng đá Việt Nam đang từng bước thay đổi tư duy phát triển.

Nếu những định hướng ấy được hiện thực hóa bằng các hành động cụ thể, từ nâng cao chất lượng chuyên môn, cải thiện công tác tổ chức trận đấu cho tới tăng cường các hoạt động kết nối cộng đồng, sân Hàng Đẫy hoàn toàn có thể trở thành hình mẫu về văn hóa sân cỏ tại Việt Nam.

Hàng Đẫy không chỉ là một sân vận động. Đó là một phần ký ức của bóng đá Thủ đô và cũng là nơi lưu giữ nhiều dấu mốc quan trọng của bóng đá Việt Nam. Sau những thăng trầm, sân đấu này đang đứng trước cơ hội tìm lại vị thế vốn có khi bóng đá Việt Nam bước vào giai đoạn phát triển mới.

Khát vọng của CAHN, Hà Nội FC hay trước đó là Thể Công Viettel suy cho cùng đều gặp nhau ở một điểm chung: Xây dựng những đội bóng giàu bản sắc, thi đấu cống hiến và mang người hâm mộ trở lại sân cỏ. Và khi mỗi trận đấu tại Hàng Đẫy thực sự trở thành ngày hội của bóng đá Thủ đô, đó không chỉ là thành công của riêng một CLB hay một sân vận động, mà còn là minh chứng cho sự trưởng thành của bóng đá chuyên nghiệp Việt Nam trên hành trình chinh phục những tầm cao mới. ■

ĐÁNH THỨC "MỎ VÀNG" KINH TẾ THỂ THAO

Bài cuối:

Đã đến lúc coi thể thao là một ngành kinh tế

Trao đổi với Báo *Văn Hóa*, Cục trưởng Cục Thể dục Thể thao Việt Nam Nguyễn Danh Hoàng Việt nhấn mạnh, kinh tế thể thao đang đứng trước cơ hội phát triển mạnh mẽ khi nhu cầu tập luyện, tiêu dùng và trải nghiệm thể thao của người dân ngày càng gia tăng. Vấn đề đặt ra là phải có cách tiếp cận mới để biến những tiềm năng ấy thành nguồn lực thực sự cho thể thao và cho nền kinh tế.

Theo ông, đây không chỉ là yêu cầu từ thực tiễn phát triển của ngành mà còn phù hợp với tinh thần các nghị quyết của Đảng về phát triển con người, phát triển kinh tế - xã hội, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, cũng như Nghị quyết số 28/2026/QH16 của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam.

● **P.V:** *Thưa Cục trưởng, trong nhiều năm, thể thao thường được nhìn nhận chủ yếu ở hai phương diện: Thành tích thi đấu và phong trào rèn luyện sức khỏe. Vì sao thời điểm này ngành Thể dục Thể thao đặt vấn đề phát triển kinh tế thể thao như một hướng đi quan trọng?*

- Cục trưởng Nguyễn Danh Hoàng Việt: Trước hết phải khẳng định, thể thao luôn giữ vai trò rất quan trọng trong phát triển con người, nâng cao sức khỏe, thể lực, tầm vóc, đời sống văn hóa tinh thần của nhân dân và khẳng định hình ảnh quốc gia. Các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về thể dục thể thao đều nhất quán quan điểm phát triển thể thao vì con người, vì sức khỏe nhân dân, kết hợp giữa thể thao quần chúng với thể thao thành tích cao.

Tuy nhiên, trong bối cảnh mới, thể thao không chỉ là một hoạt động văn hóa - xã hội, mà còn là lĩnh vực có khả năng tạo ra giá trị kinh tế. Trên thế giới, thể thao đã trở thành một ngành kinh tế quan trọng, gắn với truyền thông, tài trợ, bản quyền, du lịch, tiêu dùng, công nghệ, dịch vụ chăm sóc sức khỏe và nhiều ngành liên quan. Ở Việt Nam, những yếu tố đó cũng đã bắt đầu hình thành. Người dân tập luyện nhiều hơn, nhu cầu sử dụng dịch vụ thể thao cao hơn, các giải đấu phong trào phát triển, doanh nghiệp quan tâm hơn, truyền thông thể thao cũng thay đổi nhanh.

Vấn đề đặt ra là chúng ta phải nhìn nhận đầy đủ hơn giá trị của thể thao. Nếu chỉ coi thể thao là lĩnh vực sử dụng ngân sách thì nguồn lực sẽ luôn có giới hạn, trong khi nhu cầu phát triển ngày càng lớn. Nhưng nếu biết khai thác đúng cách, thể thao có thể tạo ra nguồn lực để tái đầu tư cho chính thể thao. Đó là lý do chúng tôi cho rằng đã đến lúc phải coi thể thao là một ngành kinh tế, tất nhiên là một ngành kinh tế đặc thù gắn với mục tiêu văn hóa, xã hội, giáo dục và phát triển con người.

Để phát triển kinh tế thể thao, chúng ta cũng cần chuyển đổi tư duy, không thể mãi vận động tài trợ theo cách "đi xin tài trợ", mà phải tạo giá trị để doanh nghiệp đồng hành lâu dài. Chúng tôi đang hướng tới tư duy hợp tác cùng có lợi. Nhà nước giữ vai trò định hướng, kiến tạo môi trường chính sách, bảo đảm mục tiêu phát triển bền vững; còn doanh nghiệp, nhà đầu tư, liên đoàn, hiệp hội, địa phương, cơ quan truyền thông cùng tham gia tạo ra giá trị.

Cục trưởng Cục Thể dục Thể thao Việt Nam Nguyễn Danh Hoàng Việt cho biết, Đề án phát triển kinh tế thể thao sẽ được trình Bộ VHTTDL vào tháng 10

Ảnh: CỤC TDTT VIỆT NAM

● *Ông cũng đề cập đến nhu cầu khai thác các nguồn lực từ thương hiệu, bản quyền để tái đầu tư cho thể thao. Những tài sản nào của thể thao Việt Nam cần được đánh thức trong thời gian tới?*

- Thể thao có rất nhiều tài sản, cả hữu hình và vô hình. Hữu hình là sân vận động, nhà thi đấu, trung tâm huấn luyện, cơ sở vật chất phục vụ tập luyện và thi đấu. Vô hình là hình ảnh đội tuyển, thương hiệu vận động viên, giá trị giải đấu, bản quyền truyền hình, dữ liệu người hâm mộ, uy tín của các liên đoàn, hiệp hội và niềm tự hào của công chúng đối với thể thao Việt Nam.

Trong đó, bản quyền, thương hiệu vận động viên và hạ tầng tahể thao là những lĩnh vực rất cần được quan tâm. Vận động viên có thành tích, có hình ảnh đẹp, có sức lan tỏa xã hội thì đó là một tài sản. Giải đấu được tổ chức tốt, có lịch ổn định, có chất lượng chuyên môn, có truyền thông tốt thì cũng là một tài sản. Sân vận động, nhà thi đấu nếu được vận hành chuyên nghiệp, có dịch vụ đi kèm, có thể tổ chức nhiều hoạt động ngoài thi đấu, cũng sẽ tạo ra nguồn thu.

Tất nhiên, việc khai thác các tài sản này phải đúng quy định pháp luật, minh bạch, bảo đảm hài hòa lợi ích của Nhà nước, xã hội, doanh nghiệp, vận động viên và người dân.

● *Một điểm nghẽn được ông nhắc đến là Việt Nam hiện còn thiếu con số thống kê đầy đủ về kinh tế thể thao. Việc xây dựng bộ chỉ số thống kê có ý nghĩa như thế nào?*

- Đây là vấn đề rất quan trọng. Muốn phát triển một lĩnh vực kinh tế thì trước hết phải đo được nó. Hiện nay, chúng ta có những ước tính về quy mô kinh tế thể thao, nhưng để hoạch định chính sách, cần có dữ liệu đầy đủ, có phương pháp thống kê phù hợp và có khả năng cập nhật thường xuyên. Không có con số thống kê thì rất khó xác định quy mô thị trường, khó đánh giá đóng góp vào nền kinh tế, khó biết phân khúc nào đang phát triển nhanh, lĩnh vực nào cần chính sách hỗ trợ, nguồn lực nào cần ưu tiên.

Phát triển kinh tế thể thao cần sự chung tay của toàn xã hội Ảnh: CỤC TDTT VIỆT NAM

Vì vậy, trong Đề án phát triển kinh tế thể thao mà chúng tôi đang xây dựng, một nội dung quan trọng là từng bước hình thành bộ chỉ số thống kê để đánh giá kinh tế thể thao. Chúng tôi xác định đây là công việc khó, không thể hoàn thiện ngay trong một sớm một chiều, bởi kinh tế thể thao liên quan đến nhiều lĩnh vực: Tổ chức sự kiện, dịch vụ tập luyện, bán lẻ thiết bị, truyền thông, du lịch, giáo dục, y học thể thao, công nghệ, tài trợ, bản quyền… Có dữ liệu thì mới có chính sách đúng, có chính sách đúng thì mới huy động được nguồn lực.

● *Đề án phát triển kinh tế thể thao đang được xây dựng sẽ tập trung vào những định hướng lớn nào, thưa ông?*

- Đề án sẽ hướng tới việc nhận diện đầy đủ hơn thực trạng, tiềm năng, điểm nghẽn và các giải pháp phát triển kinh tế thể thao Việt Nam trong giai đoạn tới. Chúng tôi quan tâm đến một số nhóm vấn đề lớn.

Thứ nhất là hoàn thiện cơ sở dữ liệu, phương pháp thống kê, xây dựng bộ chỉ số bước đầu để theo dõi quy mô và cấu trúc thị trường thể thao. Thứ hai là thúc đẩy khai thác các tài sản thể thao như hạ tầng, bản quyền, thương hiệu vận động viên, giải đấu, dữ liệu người hâm mộ. Thứ ba là tạo cơ chế để doanh nghiệp, nhà đầu tư, liên đoàn, hiệp hội và địa phương tham gia sâu hơn vào hệ sinh thái thể thao. Thứ tư là phát triển các lĩnh vực có tiềm năng như thể thao quần chúng, dịch vụ tập luyện, du lịch thể thao, tổ chức sự kiện, truyền thông thể thao, công nghệ thể thao. Thứ năm là gắn phát triển kinh tế thể thao với mục tiêu nâng cao sức khỏe nhân dân, xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện.

Chúng tôi cũng xác định phải làm việc này một cách thận trọng, bài bản, phù hợp với điều kiện của Việt Nam. Không thể sao chép mô hình nước ngoài một cách máy móc. Việt Nam có đặc thù riêng về thể chế, thị trường, văn hóa, hạ tầng, mức thu nhập và hành vi tiêu dùng. Nhưng xu thế chung thì rất rõ: Thể thao cần được nhìn nhận như một lĩnh vực có khả năng tạo giá trị kinh tế, góp phần huy động thêm nguồn lực cho phát triển.

Tôi cho rằng dư địa phát triển là rất lớn. Nếu có cách làm tốt, kinh tế thể thao hoàn toàn có thể trở thành một lĩnh vực đóng góp đáng kể cho nền kinh tế, đồng thời tạo thêm nguồn lực cho thể thao thành tích cao và thể thao cho mọi người.

Tôi kỳ vọng trong thời gian tới, nhận thức về kinh tế thể thao sẽ thay đổi mạnh mẽ hơn. Thể thao không chỉ tiêu ngân sách, mà có thể tạo ra nguồn lực. Thể thao không chỉ mang về huy chương, mà còn tạo ra sức khỏe, niềm tự hào, việc làm, dịch vụ, du lịch, thương hiệu quốc gia và động lực phát triển. Nhưng để làm được điều đó, chúng ta phải đi từng bước chắc chắn, có chính sách phù hợp, có sự phối hợp, tham gia giữa Nhà nước, doanh nghiệp, xã hội và người dân. Có được sự đồng hành của toàn xã hội, chắc chắn kinh tế thể thao sẽ phát triển, chúng ta sẽ "đánh thức" được mỏ vàng giàu tiềm năng này.

● *Xin cảm ơn ông!*

THU SÂM (thực hiện)

Vì sao World Cup là ngày hội lớn nhất hành tinh?

● KHẢI HƯNG

Chủ tịch Liên đoàn Bóng đá Thế giới (FIFA) Gianni Infantino gọi World Cup 2026 là sự kiện vĩ đại nhất mà nhân loại từng chứng kiến và sẽ còn tiếp tục chứng kiến. Xét về tầm quan trọng, tuyên bố ấy chắc chắn không hoàn toàn chính xác. Nhưng về quy mô - 48 đội, 104 trận, 16 thành phố, ba quốc gia, năm tuần rưỡi giữ cả hành tinh trong sự cuồng nhiệt - thì khó có ai phủ nhận. Câu hỏi không phải là liệu giải đấu này có lớn nhất lịch sử hay không, mà sẽ là: Đằng sau quy mô khổng lồ ấy, phép màu của trò chơi giản dị nhất thế giới có còn hiện hữu?

Messi ăn mừng cùng đồng đội và người hâm mộ sau chức vô địch World Cup 2022

Những con số của một hành trình

Mười năm chuẩn bị, 48 đội tuyển, 104 trận đấu trải dài trên 16 thành phố tại Mỹ, Canada và Mexico. Đây là kỳ World Cup lớn nhất trong lịch sử 96 năm của giải đấu. FIFA dự đoán tổng lượng khán giả đến sân sẽ vượt xa con số 5 triệu, tạo ra khoảng 3 tỉ USD doanh thu - hơn gấp bốn lần doanh thu bán vé của World Cup Qatar 2022. Chưa kể đến lượng khán giả toàn cầu: FIFA tuyên bố 6 tỉ người (gần ba phần tư dân số thế giới) sẽ theo dõi giải đấu này theo một cách nào đó. "Thế giới sẽ đứng lặng," ông Infantino đã nói như vậy trong nhiều bài phát biểu gần đây.

Với một số người, câu hỏi hiển nhiên được đặt ra ở đây là: Tại sao? Bóng đá vốn là một môn thể thao ít bàn thắng. Môn thể thao này không có nhịp độ nhanh và sự sôi động liên tục như bóng rổ, cũng không có sự va chạm thể chất khốc liệt như bóng bầu dục Mỹ. World Cup 2022 có tới bảy trận hòa không bàn thắng, trung bình 2,69 bàn mỗi trận - nghe có vẻ thấp, cho đến khi biết rằng đó là kỳ World Cup có tỉ lệ bàn thắng cao nhất kể từ năm 1994.

Tuy nhiên, ở khía cạnh tinh tuý nhất, sức hút của bóng đá nằm ở tính phổ quát của nó. Đơn giản và dễ tiếp cận theo cách mà hầu hết các môn thể thao đồng đội khác không có được. Ở bất kỳ thời điểm nào, trên những sân cỏ, bãi biển hay khoảng bê tông nứt nẻ ở bất kỳ thành phố nào trên thế giới, luôn có những con người - đủ hình dáng, đủ tuổi tác, giàu hay nghèo - đang đá một quả bóng.

Sự "vĩ đại" của World Cup không chỉ nằm ở Brazil, Argentina hay Đức - thế lực truyền thống của bóng đá. Nó còn nằm ở những quốc gia đa dạng đến kinh ngạc: Bosnia-Herzegovina, Nhật Bản, Uzbekistan, Saudi Arabia, Jordan, Morocco, Cape Verde, Cộng hòa Dân chủ Congo, New Zealand, Panama và Curaçao - hòn đảo 156.000 dân vừa trở thành quốc gia nhỏ nhất trong lịch sử từng giành quyền dự World Cup.

Tối thứ Bảy tại Foxborough, Massachusetts, Scotland - lần đầu dự World Cup kể từ năm 1998 - sẽ chạm trán Haiti, đội bóng chỉ từng góp mặt một lần duy nhất vào năm 1974. Haiti là một trong những quốc gia nghèo nhất thế giới và không có gì có thể đoàn kết họ như bóng đá. Hậu vệ Samuel Mutasami của CHDC Congo thì chia sẻ rằng, việc đến được World Cup là phần thưởng cho người dân Congo - những người đã và đang chịu đựng xung đột, bất ổn và nghèo đói.

World Cup là ngày hội có tầm ảnh hưởng lớn nhất hành tinh

Lịch sử của những cú sốc và phép toán của 48 đội

World Cup nổi tiếng với những cú sốc. Từ đội Mỹ toàn cầu thủ bán chuyên đánh bại Anh năm 1950, đến Triều Tiên hạ Italia năm 1966, Algeria hạ Tây Đức năm 1982, Cameroon hạ Argentina năm 1990, Senegal hạ Pháp năm 2002, Costa Rica hạ Italia năm 2014, Hàn Quốc hạ Đức năm 2018, và Saudi Arabia hạ Argentina năm 2022 - có vô số cơn địa chấn qua nhiều năm. Năm 2022, Morocco loại cả Tây Ban Nha và Bồ Đào Nha để trở thành đội châu Phi đầu tiên vào đến bán kết.

Ở các kỳ giải trước, một số đội và cổ động viên dường như đã hài lòng chỉ với việc được trải nghiệm, ít hy vọng vượt qua vòng bảng. Việc mở rộng lên 48 đội (với 8 trong 12 đội xếp thứ ba sẽ đi tiếp vào vòng knock-out) có thể thay đổi điều đó. Theo mô hình đánh giá dữ liệu của The Athletic, ngay cả Curaçao nhỏ bé cũng được xếp 22% khả năng vượt qua bảng đấu của họ - bảng E, nơi họ chạm trán Đức, Bờ Biển Ngà và Ecuador.

Mô hình này cũng cho Brazil, Đức, Bỉ, Tây Ban Nha, Pháp, Bồ Đào Nha, Anh và đương kim vô địch Argentina ít nhất 95% khả năng vượt qua vòng bảng. Mỹ dù thua ba trong bốn trận giao hữu gần nhất, được xếp 85%, còn Canada và Mexico là 90%. Việc mở rộng giải đấu mang đến nguy cơ thực sự: Pha loãng chất lượng, biến vòng bảng thành thủ tục hình thức - 72 trận đấu, nhiều trong số đó có sự chênh lệch lớn về trình độ, chỉ để gạn lọc lấy 32 đội.

Vòng knock-out mới là nơi mọi thứ thực sự căng thẳng. Tây Ban Nha (đương kim vô địch châu Âu) chưa từng thắng một trận knock-out World Cup nào kể từ chức vô địch năm 2010 tại Nam Phi, khi bị loại ngay vòng bảng năm 2014, thua penalty trước Nga năm 2018 và trước Morocco năm 2022.

Thế hệ cuối cùng và thế hệ vừa bắt đầu

World Cup không chỉ là cuộc chiến giữa các đội tuyển để viết nên lịch sử, nó còn là câu chuyện của những cá nhân. Pelé và Maradona đạt được rất nhiều ở cấp CLB, nhưng chính những kỳ tích trên sân khấu World Cup cùng Brazil và Argentina mới tạo nên huyền thoại của hai nhân vật vĩ đại này. Ngay cả trong thế kỷ XXI, khi bóng đá CLB châu Âu thường khiến bóng đá quốc tế lùi vào bóng tối, chiến thắng World Cup 2022 cùng Argentina vẫn là đỉnh cao của sự nghiệp Messi - nếu không phải về trình độ thi đấu ở tuổi 35, thì chắc chắn là về ý nghĩa.

Mùa hè này dồn sự chú ý vào một thế hệ huyền thoại chắc chắn đang bước những bước cuối cùng trên sân khấu thế giới. Messi sẽ tròn 39 tuổi trong giai đoạn vòng bảng. Thủ môn Đức Manuel Neuer và tiền vệ tài hoa người Croatia Luka Modric đều đã 40. Ronaldo tưởng như đã hết thời ở đỉnh cao sau một kỳ World Cup đáng quên tại Qatar và một Euro đầy thất vọng hai năm trước, nhưng "ông" vẫn góp mặt ở tuổi 41.

Với Thibaut Courtois, Virgil van Dijk, Kevin De Bruyne, Harry Kane, Sadio Mané, Son Heung-min, Mohamed Salah, James Rodríguez, và đặc biệt là Neymar (được Brazil gọi trở lại ở tuổi 34) đây có thể là cơ hội cuối cùng để góp mặt tại một kỳ World Cup. Erling Haaland mới 25 tuổi, nhưng anh hiểu rằng sau khi giúp Na Uy lần đầu trở lại World Cup từ năm 1998, một cơ hội như thế này phải được nắm bắt.

Trong suốt phần lớn sự nghiệp, Mbappé luôn được xem là người dẫn dắt thế hệ hậu Messi, hậu Ronaldo, hậu Neymar. Anh vô địch World Cup ở tuổi 19 và lập hat-trick trong trận chung kết ở tuổi 23, để rồi tuyển Pháp thua trên penalty trước Argentina của Messi. Ở tuổi 27, về lý thuyết anh đang ở đỉnh cao sự nghiệp, nhưng bước vào kỳ World Cup thứ ba với nhiều điều cần chứng minh, khi 86 bàn thắng trong hai mùa đầu tại Real Madrid lại trùng với giai đoạn hoàng kim của CLB cũ Paris Saint-Germain. Với Vitinha (26 tuổi) của Bồ Đào Nha, Vinícius Júnior của Brazil và Haaland của Na Uy (cùng 25 tuổi), và Michael Olise (24 tuổi) của Pháp, có lẽ không có cơ hội nào tốt hơn để bứt phá.

Rồi còn có thế hệ mới do Yamal dẫn đầu - người đã tỏa sáng trong chiến thắng của Tây Ban Nha trước Anh ở chung kết Euro 2024, một ngày trước sinh nhật 17 tuổi của mình. Ở tuổi 18, anh đã được xem là một trong những tài năng xuất sắc nhất của môn thể thao này, nhưng đây là kỳ World Cup

đầu tiên. Với những cái tên khác như Gilberto Mora của Mexico, Kenan Yıldız của Thổ Nhĩ Kỳ, Ibrahim Maza của Algeria, Yan Diomandé của Bờ Biển Ngà, Kendry Páez của Ecuador, Nico Paz của Argentina, và cặp đôi người Brazil Endrick và Rayan, kỳ giải này là cơ hội để giới thiệu bản thân với cả thế giới.

Phép màu vẫn tiếp diễn

World Cup không phải là theo cách diễn đạt thô của Infantino, "104 trận Super Bowl". Đúng, có 104 trận đấu, nhưng một số trận sẽ khó thu hút khán giả, không chỉ với khán giả toàn cầu mà cả với người dân địa phương, những người có thể tự hỏi tại sao một trận như Jordan gặp Algeria tại San Francisco lại đáng giá tới 140 USD cho chiếc vé rẻ nhất. Mọi thứ đã đến mức ngay cả Tổng thống Mỹ Donald Trump, khi được thông báo có những chiếc vé giá 1.000 USD cho trận mở màn của tuyển Mỹ gặp Paraguay tại Los Angeles, cũng phải thừa nhận với báo giới rằng ông cũng sẽ không trả mức giá đó.

Và tất nhiên, Chủ tịch FIFA Infantino sẽ gọi đây là kỳ World Cup tốt nhất từ trước đến nay (như ông đã từng làm với các kỳ 2018 và 2022) và chắc ông sẽ vẫn làm với kỳ 2030, nếu như ông giành được thêm một nhiệm kỳ chủ tịch FIFA bốn năm vào năm sau như mong muốn.

Nhưng có cảm giác ngược lại, đây không phải là cuộc chơi của ông Infantino và FIFA. World Cup lớn hơn FIFA và vị chủ tịch của tổ chức này rất nhiều.

Đó là một nguồn cơn bức bối với ông Infantino và FIFA: Biểu hiện cao nhất của bóng đá năm 2026 lại nằm ở những vòng đấu cuối của Champions League - giải đấu cấp CLB của UEFA. Bất kể những gì xảy ra trong vài tuần tới, khó có đội tuyển quốc gia nào có thể thi đấu với sự nhuần nhuyễn như Paris Saint-Germain của Luis Enrique - nhà vô địch châu Âu hai mùa liên tiếp.

Nhưng về tác động toàn cầu - xã hội, văn hóa, kinh tế - không gì sánh được với World Cup. Như cây bút Jonathan Wilson viết trong cuốn *The Power and the Glory: A New History of the World Cup*, giải đấu này đã sống sót qua sự liên hệ với chế độ phát xít của Mussolini ở Italia năm 1934 và với chính quyền quân sự Argentina năm 1978. Vì vậy, giải đấu này sẽ sống sót qua bất cứ điều gì.

World Cup sẽ sống sót. Và thế giới sẽ bị cuốn hút, như mọi khi vẫn thế. Một số người trong chúng ta sẽ cảm thấy mình trẻ lại như những đứa trẻ, ngỡ ngàng trước Messi, Mbappé và Yamal - giống như ngày xưa từng ngỡ ngàng trước Zico, Michel Platini và Maradona. "Bất kể điều gì khác đang xảy ra, dù thể chế World Cup có bị bóp nghẹt cho biến dạng đến đâu," Wilson viết, "phép màu vẫn tiếp diễn". ■

Điểm mặt ứng cử viên vô địch World Cup 2026

● ĐẶNG XÁ

World Cup 2026 đã hiện ra như một kỳ đại hội đặc biệt của bóng đá thế giới: Số đội tham dự tăng lên, hành trình chinh phục cup vàng dài hơn, biến số lớn hơn và áp lực cũng khốc liệt hơn với mọi ứng viên. Không có đội tuyển nào thực sự ở thế "một mình một ngựa", nhưng vẫn có một nhóm tinh hoa đang nổi lên thành những ứng cử viên sáng giá nhất cho chức vô địch. Theo ESPN, Tây Ban Nha được xếp số một, tiếp theo là Pháp, Argentina, Anh và Brazil; phía sau là Bồ Đào Nha, Đức, Hà Lan, Morocco và Na Uy, tạo thành một lớp cạnh tranh đông đúc, nơi chỉ một khoảnh khắc sa sút cũng có thể khiến mọi dự báo đảo chiều.

Tây Ban Nha được đánh giá là ứng cử viên vô địch số một tại World Cup 2026

Mối lo của những ứng viên hàng đầu

Việc Tây Ban Nha được đánh giá là ứng cử viên số một không hoàn toàn gây bất ngờ, bởi đội bóng này vẫn mang dáng dấp của một tập thể có cấu trúc chơi bóng hiện đại, kỹ thuật ổn định và khả năng kiểm soát trận đấu rất cao. Điều đáng nói là, ngay cả khi còn không ít băn khoăn về lực lượng, "La Roja" vẫn nhận được nhiều phiếu bầu vị trí số một hơn so với thời điểm 30 ngày trước giải. Nỗi lo lớn nhất của họ nằm ở tình trạng thể lực của ngôi sao trẻ Lamine Yamal, cầu nghỉ thi đấu tháng cuối của mùa giải 2025-2026 vì rách gân kheo và đang được theo dõi sát sao để kịp cho trận mở màn. Bên cạnh đó, Tây Ban Nha còn những câu hỏi chưa có lời đáp tuyệt đối ở vị trí thủ môn, trung phong và trung vệ, trong khi trận hòa 1-1 với Ai Cập ở màn chạy đà gần nhất đã cho thấy đội bóng này không phải không có điểm yếu. Tuy nhiên, xét trên bình diện tổng thể, Tây Ban Nha vẫn giữ được vị thế ứng viên hàng đầu nhờ nền tảng chiến thuật rõ ràng và chiều sâu nhân sự đủ để tự sửa sai trong một giải đấu dài hơi.

Ở ngay phía sau là đội tuyển Pháp, tập thể dường như bước vào World Cup lần này với sự pha trộn giữa khát vọng phục hận và niềm tin vào chu kỳ mới. Sau khi về nhì ở World Cup 2022, "Les Bleus" tiếp tục được giới chuyên môn đánh giá rất cao, đồng thời nhận tới 6 phiếu bầu cho vị trí số một. Đây cũng là giải đấu cuối cùng của Didier Deschamps trên cương vị huấn luyện viên trưởng, yếu tố có thể biến chiến dịch lần này thành một cuộc tổng lực về tinh thần. Pháp sở hữu nhiều ngôi sao tấn công đạt phong độ tốt như Ousmane Dembélé, Michael Olise hay Désiré Doué; đồng thời, William Saliba đã được xác nhận đủ thể trạng thi đấu dù từng có lo ngại liên quan đến chấn thương lưng. Dẫu vậy, đội bóng áo lam không phải không có dấu hiệu chệch choạc khi quá trình chuẩn bị xuất hiện kết quả không thực sự thuyết phục, trong đó có thất bại 1-2 trước Bờ Biển Ngà. Điều đó khiến Pháp vừa đáng sợ vừa khó đoán, họ có thể chơi bùng nổ như một nhà vô địch tương lai, nhưng cũng phải chứng minh rằng mình đủ ổn định để đi hết chặng đường.

Argentina, đương kim vô địch thế giới, được xếp thứ ba và vẫn được nhìn nhận như một thế lực không thể xem thường, chủ yếu nhờ đẳng cấp, kinh nghiệm và cái bóng quá lớn của Lionel Messi. Việc bảo vệ ngôi vương luôn là thách thức hiếm đội nào vượt qua được và bài toán của Argentina lúc này nằm ở chỗ đội hình đã già đi trong khi một số trụ cột không đạt điểm rơi phong độ lý tưởng. Cristian Romero chạy đua với thời gian sau chấn thương đầu gối cuối mùa, Alexis Mac Allister có mùa giải dưới chuẩn, còn Julián Álvarez chỉ ghi được ba bàn cho câu lạc bộ và đội tuyển kể từ đầu tháng 4. Sự vắng mặt lâu dài của Ángel Di María sau khi rời đội tuyển, khiến Argentina mất đi một nguồn đột biến từng rất quan trọng ở các thời khắc lớn. Tuy nhiên, một đội bóng đã biết cách vô địch luôn sở hữu thứ vốn quý mà không thể đong đếm bằng số liệu mà bằng bản lĩnh của "nhà vua". Với Messi vẫn là trung tâm cảm hứng và Lionel Scaloni tiếp tục đặt niềm tin vào bộ khung quen thuộc, Argentina đủ sức đi xa nếu giải quyết được vấn đề về nhịp độ và thể lực trong các vòng knock-out.

Xếp thứ tư là tuyển Anh, đội bóng luôn được nhắc đến như một kho tài năng khổng lồ nhưng thường đi cùng cảm giác bất an. Điều đáng chú ý nhất là trong cuộc bỏ phiếu này, Anh không nhận được phiếu bầu nào cho vị trí số một, phản ánh sự hoài nghi nhất định từ giới chuyên môn. Thomas Tuchel đã đưa ra nhiều quyết định nhân sự gây tranh luận, loại một số cái tên được chờ đợi, nhưng vẫn kiên quyết xây dựng đội bóng theo cách của riêng mình. Dẫu vậy, "Tam sư" sở hữu một Harry Kane đang đạt hiệu suất ghi bàn cực cao ở cấp câu lạc bộ, cùng các vệ tinh giàu tốc độ và sức sáng tạo như Bukayo Saka, Anthony Gordon, Noni Madueke, Jude Bellingham hay Declan Rice. Vấn đề của Anh chưa bao giờ nằm ở việc thiếu ngôi sao, mà ở khả năng kết dính thành một cỗ máy đủ lạnh lùng trong những trận cầu sinh tử. Nếu Tuchel biến được sự nhiều màu thành một bản vẽ chiến thuật mạch lạc, Anh hoàn toàn có thể tiến rất sâu.

Brazil đứng thứ năm và có lẽ là ẩn số hấp dẫn nhất trong nhóm ứng viên. Sự xuất hiện của Carlo Ancelotti trên băng ghế chỉ đạo đem lại cảm giác rằng Selecao đang được đặt vào tay một nhà quản trị đỉnh cao, người hiểu cách cân bằng cá tính ngôi sao với yêu cầu chiến thuật. Dẫu vậy, đội bóng này cũng mang theo không ít rủi ro. Estêvão phải vắng mặt vì chấn thương, Brazil thiếu một trung phong số 9 thực sự định hình vai trò, trong khi phương án 4-2-4 có thể tạo ra hỏa lực mạnh nhưng đồng thời mở ra khoảng trống lớn khi phòng ngự. Niềm hy vọng được đặt vào khả năng quán xuyến của Casemiro và Bruno Guimarães ở trung tuyến, cũng như sức công phá của Vinicius Jr., Raphinha, Igor Thiago và Matheus Cunha ở phía trên. Hai chiến thắng khởi động trước Panama và Ai Cập đem lại tín hiệu tích cực, nhưng Brazil vẫn là trường hợp mà giữa tiềm năng và độ tin cậy còn tồn tại một khoảng cách nhất định.

Những "gương mặt" có thể gây bất ngờ

Nếu mở rộng tầm nhìn ra ngoài nhóm năm đội dẫn đầu, bức tranh World Cup 2026 còn gợi cảm giác rằng bất ngờ hoàn toàn có thể xuất hiện từ những gương mặt không được xếp ở hàng đầu. Bồ Đào Nha đứng thứ sáu với câu hỏi muôn thuở xoay quanh vai trò của Cristiano Ronaldo trong một tập thể mà Bruno Fernandes được cho là hạt nhân lối chơi rõ ràng hơn.

Đức xếp thứ bảy, giống như "hộp sô-cô-la" khó biết bên trong là gì, khi họ cùng lúc có nhiều vấn đề ở trung phong, hàng thủ và cả vị trí thủ môn. Hà Lan, Morocco và Na Uy lần lượt tạo thành nhóm "ngáng đường" đáng gờm, trong đó Morocco tiếp tục được kỳ vọng nhờ nền tảng phòng ngự chắc chắn, còn Na Uy mang dáng dấp của một lựa chọn ngoại hạng với đôi cánh Ødegaard - Haaland. Xa hơn nữa, Bỉ, Colombia, Senegal, Croatia hay Nhật Bản vẫn hiện diện trong top 15, cho thấy giải đấu năm nay không thiếu những đội đủ khả năng đẩy một ông lớn vào thế nguy hiểm chỉ sau một trận đấu.

Ở góc độ của một kỳ World Cup mở rộng, điểm hấp dẫn nhất có lẽ nằm ở chỗ cuộc đua vô địch không còn được kể như câu chuyện của riêng hai hoặc ba cường quốc. Thể thức mới khiến quãng đường dài hơn, mật độ cạnh tranh dày hơn và nhu cầu xoay tua nhân sự, thích ứng chiến thuật trở thành yếu tố sống còn. Từ những dữ liệu hiện có, Tây Ban Nha đang được đánh giá là ứng viên sáng giá nhất; Pháp bám sát với tham vọng khép lại một triều đại đẹp; Argentina mang theo khí chất của nhà vua; Anh sở hữu nguồn lực để bứt phá; còn Brazil là lời mời gọi đầy mê hoặc của bản năng tấn công.

Nhưng World Cup từ trước đến nay chưa bao giờ là giải đấu chỉ nghe theo lý thuyết. Nó luôn dành phần thưởng cuối cùng cho đội nào biết thắng khi người khác còn đang phân vân, biết vượt qua thời khắc mong manh nhất và biết biến áp lực thành bản lĩnh. Vì thế, mọi bảng xếp hạng lúc này chỉ nên được xem là điểm khởi đầu cho một cuộc tranh đua mà nhà vô địch thật sự chỉ lộ diện khi tiếng còi mãn cuộc cuối cùng vang lên. ■

Di sản khảo cổ giữa sông Dương Tử đón khách tham quan

● MINH ANH

Giữa dòng sông Dương Tử mênh mông, một hòn đảo nhỏ từng là pháo đài quân sự trọng yếu cách đây hơn 800 năm đang được hồi sinh như một điểm đến văn hóa, lịch sử mới của Trung Quốc.

Việc đưa vào hoạt động trung tâm triển lãm Huanghuacheng tại huyện Zhongxian, thành phố Trùng Khánh không chỉ mở ra cơ hội tiếp cận di sản cho công chúng mà còn đánh dấu bước tiến mới trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị của khu di tích độc đáo này.

Được bao quanh hoàn toàn bởi nước và phủ kín cây xanh, khu di tích khảo cổ Huanghuacheng, còn gọi là đảo Huanghua, có diện tích khoảng 8.000m². Trong quá khứ, đây không phải một hòn đảo hoang vắng mà là một "pháo đài trên sông" với hệ thống phòng thủ được thiết kế công phu, từng chứng kiến những trận chiến khốc liệt.

Ngày nay, thay vì chỉ tồn tại như một địa điểm khảo cổ ít người biết đến, khu di tích Khảo cổ Huanghuacheng đang trở thành trung tâm văn hóa hiện đại đầu tiên thuộc loại hình này trong khu vực hồ chứa Tam Hiệp. Sự ra đời của trung tâm triển lãm mới đã mang đến cho du khách cơ hội khám phá lịch sử của hòn đảo thông qua các hiện vật, mô hình và công nghệ trình diễn số tiên tiến.

Theo ông Zeng Yan, Giám đốc Trung tâm Bảo tồn Di tích Văn hóa huyện Zhongxian, điểm đặc biệt của Huanghuacheng nằm ở cấu trúc phòng thủ hiếm có. Khác với nhiều thành lũy quân sự được xây dựng trên núi, hòn đảo sở hữu hệ thống phòng thủ tự nhiên hoàn chỉnh gồm vùng đất ngập nước bao quanh, khu rừng rậm ở giữa và khu đất canh tác nằm trong nội thành.

Cấu trúc này không chỉ giúp ngăn chặn các cuộc đổ bộ từ bên ngoài, mà còn bảo đảm nguồn lương thực lâu dài cho quân đồn trú. Để tái hiện rõ nét mô hình phòng thủ cổ xưa, trung tâm triển lãm đã xây dựng các sa bàn quy mô lớn kết hợp công nghệ trình chiếu 3D, giúp du khách hình dung toàn cảnh đô thị trên đảo với bến cảng, học viện, thao trường và các công trình sinh hoạt từng tồn tại cách đây nhiều thế kỷ.

Tuy nhiên, giá trị của Huanghuacheng không chỉ nằm ở khía cạnh quân sự. Các cuộc khai quật khảo cổ đã phát hiện dấu tích của Học viện Hongwen, một trong những cơ sở giáo dục sớm nhất từng được ghi nhận tại khu vực Zhongzhou cổ.

Nhà khảo cổ học Cai Yalin cho biết, nhiều hiện vật có giá trị đã được tìm thấy tại đây, bao gồm bút lông, nghiên mực, quân cờ, xúc xắc và đặc biệt là một quả "tielei", loại bom sắt hình cầu được xem là một trong những vũ khí nổ cổ nhất thế giới còn tồn tại.

Hiện nay, gần 400 hiện vật khai quật từ đảo Huanghua đang được trưng bày tại trung tâm triển lãm mới. Thay vì chỉ trưng bày theo cách truyền thống, các nhà bảo tồn đã kết hợp hình ảnh 3D, trình chiếu kỹ thuật số và hệ thống âm thanh vòm để tái hiện không gian học viện cổ, mang lại trải nghiệm tương tác sống động cho khách tham quan.

Theo ông Zeng Yan, những phương thức trưng bày hiện đại giúp di sản "bước ra khỏi các báo cáo khảo cổ" để trở thành một phần của đời sống văn hóa đương đại. Dù mới mở cửa chưa đầy một tháng, trung tâm đã lên kế hoạch tổ chức các chương trình tham quan, học tập dành cho học sinh, sinh viên và những người yêu thích lịch sử quân sự cổ đại.

Tòa nhà chính của Trung tâm triển lãm khảo cổ học khu vực Huanghuacheng ở Trùng Khánh

Sự xuất hiện của trung tâm triển lãm, góp phần hoàn thiện hệ thống bảo tồn của Công viên Di tích Khảo cổ Huanghuacheng, được khai trương từ năm 2023 nhưng trước đây còn thiếu không gian trưng bày và giao lưu văn hóa. Theo các nhà quản lý, công trình mới đã nâng tầm khu di tích từ một địa điểm khảo cổ đơn thuần thành mô hình bảo tồn di sản toàn diện, kết hợp giữa nghiên cứu, giáo dục và du lịch.

Đáng chú ý, Huanghuacheng hiện đã được đưa vào danh sách dự kiến Di sản Văn hóa Thế giới của Trung Quốc. Việc đề cử không chỉ dựa trên giá trị khảo cổ, mà còn ghi nhận hệ sinh thái đất ngập nước đặc sắc của khu vực.

Trong thời gian tới, chính quyền địa phương sẽ tiếp tục triển khai các chương trình bảo vệ môi trường, phục hồi hệ sinh thái và mở rộng các loài thực vật quý hiếm được bảo vệ cấp quốc gia như dương xỉ lá sen hay cây thủy sam.

Từ một pháo đài quân sự cổ nằm biệt lập giữa dòng Dương Tử, Huanghuacheng đang bước vào hành trình hồi sinh mới. Nhờ công tác bảo tồn bài bản cùng việc mở cửa đón du khách, hòn đảo 800 năm tuổi không chỉ kể lại câu chuyện lịch sử của mình mà còn trở thành cầu nối giữa di sản quá khứ với đời sống hiện đại. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Tiến thoái lưỡng nan

● LAM SA

Sau một giai đoạn tưởng chừng đã kiểm soát được lạm phát, châu Âu đang một lần nữa đối mặt với sức ép giá cả gia tăng. Khi lạm phát tại Eurozone tăng lên 3,2% trong tháng 5, mức cao nhất kể từ tháng 9.2023 và là tháng thứ tư tăng liên tiếp, những kỳ vọng về một chu kỳ phục hồi ổn định đang bị phủ bóng bởi nguy cơ tăng trưởng chậm và chi phí sinh hoạt leo thang. Diễn biến này cho thấy một tín hiệu kinh tế đáng lo ngại và bộc lộ những điểm yếu của nền kinh tế châu Âu, trong bối cảnh thế giới ngày càng bất ổn.

Nguồn gốc của làn sóng lạm phát mới lần này đến từ năng lượng. Xung đột tại Trung Đông đã khiến giá dầu và khí đốt tăng mạnh trở lại, kéo theo chi phí năng lượng tại Eurozone tăng tới 10,9% so với cùng kỳ năm trước. Đây là cú đánh trực diện vào một khu vực vốn phụ thuộc lớn vào nguồn năng lượng nhập khẩu. Mặc dù, châu Âu đã nỗ lực đa dạng hóa nguồn cung, nhưng thực tế cho thấy khả năng chống chịu của khu vực trước các cú sốc bên ngoài vẫn còn hạn chế.

Đáng lo ngại, tác động của giá năng lượng đã lan rộng ra toàn bộ nền kinh tế. Từ các doanh nghiệp đánh bắt thủy sản ở Pháp, cơ sở sản xuất tại Đức đến các hộ gia đình ở Italia, áp lực chi phí ngày càng gia tăng. Khi chi phí vận tải, sản xuất và lao động đồng loạt tăng, nhiều doanh nghiệp buộc phải tăng giá bán, góp phần đẩy lạm phát leo thang.

Tác động rõ nhất của lạm phát là sức mua của người dân ngày càng suy giảm. Trong khi giá cả liên tục leo thang, tiền lương tại Eurozone chỉ tăng khoảng 2,3%, thấp hơn mức lạm phát, khiến thu nhập thực tế của người lao động bị bào mòn. Italia là một trong những quốc gia chịu tác động rõ nhất, khi tiền lương tăng chậm trong khi giá cả leo thang. Trong 5 năm qua, người lao động hưởng lương đã mất khoảng 11% sức mua thực tế, cho thấy khoảng cách ngày càng lớn giữa thu nhập và chi phí sinh hoạt.

Sức mua suy giảm không chỉ là vấn đề xã hội mà còn đe dọa tăng trưởng kinh tế. Khi người dân thắt chặt chi tiêu, nhu cầu tiêu dùng yếu đi, trong bối cảnh kinh tế Eurozone vẫn phục hồi mong manh. Điều này khiến châu Âu đối mặt thế tiến thoái lưỡng nan, lạm phát gia tăng nhưng nền kinh tế chưa đủ sức chịu đựng các biện pháp thắt chặt mạnh tay.

Thị trường đang dự báo Ngân hàng Trung ương châu Âu (ECB) sẽ nâng lãi suất thêm 0,25 % nhằm kiềm chế lạm phát. Tuy nhiên, khi nguyên nhân chính đến từ giá năng lượng tăng cao, công cụ lãi suất khó có thể giải quyết tận gốc áp lực giá cả hiện nay. Châu Âu đang đứng trước thế lưỡng nan, nếu không siết chính sách có thể khiến lạm phát kéo dài, nhưng tăng lãi suất mạnh lại làm suy yếu tăng trưởng và gia tăng áp lực đối với nền kinh tế.

Thách thức lớn nhất của châu Âu hiện nay là cân bằng giữa kiểm soát lạm phát và duy trì tăng trưởng. Trong bối cảnh bất ổn địa chính trị kéo dài, giá năng lượng biến động và sức mua suy giảm, cuộc chiến chống lạm phát của Eurozone được dự báo sẽ còn nhiều khó khăn, tiếp tục phủ bóng lên triển vọng phục hồi kinh tế khu vực. ■